Ljubljana, sreda 21. novembra 1945 — Poštnina plačana v gotovini. — Leto VI., štev. 183 — Posamezna številka 2 din

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, KNAFLJEVA ULICA ŠTEV. 5
TELEFON 31-22 do 31-26
ROKOPISI SE NE VRAČAJO
IZHAJA VSAK DAN RAZEN PONEDELJKA

SLOVENSKI POROČEVALEC

INSERATNI ODDELEK LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 3
TELEFON 38-32, 38-33
POST. ČEKOVNI RAČUN V LJUBLJANI ŠT. 11.739
OGLASI PO CENIKU
MESEČNA NAROČNINA 40 DIN

★ GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE ★

Letošnja jesenska setev je bila naša skupna skrb

Razveseljivo je hoditi v tem času po naših poljih. Povsod vidimo sveže preorane njive in še si naši kmetje ne dajo miru, temveč si še naprej prizadevajo, da bi čim več zemlje preorali, predno bo zapadel sneg. Zdaj orjejo za praho, da bo zemljo predelal zimski mraz in da bo spomladi manj dela. Setev ozimine pa je bila v Sloveniji že pred tedni končana. Zdaj so njive že lepo zelene, jesensko seme je že vzkalilo in rastline so se razrastle. Skoraj povsod kažejo posevki zelo lepo in so se dobro obrastli. Korenine so močno pognale in če ne bo prav posebna zima, se ni bati, da bi ozimina pozebla.

Letošnja jesenska setev je bila prva setev v popolni svobodi. Ljudstvo je pokazalo pri delu veliko požrtvovalnost in samo tej požrtvovalnosti se moramo zahvaliti, da je letošnja jesenska setvena kampanja dosegla tolikšen uspeh. Naš kmet se je dobro zavedal, da je v njegovo osebno korist, kakor tudi v korist skupnosti, če čim več zemlje preorje in jo obseje z ozimino. To je bila tudi prva setev pri nas, katero smo začeli z naprej določenim načrtom. V avgustu se je vršila pri zveznem kmetijskem ministrstvu konferenca z zastopniki vseh federalnih ministrstev, kjer so sklenili da mora biti letošnjo jesen v Jugoslaviji obsejana z ozimino vsaj tolikšna površina kot je bila pred vojno. Po tem načrtu bi morali v Sloveniji samo z ozimino pšenico obsejati okrog 65 ha.

V Sloveniji smo letošnji setveni načrt skoraj stoodstotno izvršili. Obdelali in obsejali smo s pšenico, ječmenom, ržjo in sorščico okrog 114.000 ha. Nekateri predeli so celo prekoračili setveni načrt in obsejali z ozimino večje površine kot pred vojno. Okraj Črnomelj je obsejal nekoliko več pred vojno, okraj Celje-okolica pa celo za 30 do 40% več. Mariborsko okrožje je doseglo predvojno stanje in je obsejalo eno četrtino več kot lani. Na Krškem polju so od celokupne obdelovalne površine 30% obsejali z ozimino. Tu je bilo pomanjkanje delovne sile in vprežne živine največje, saj je to tisti predel, kjer je bilo prebivalstvo skoraj v celoti izseljeno. Pomanjkanje delovne sile in vprežne živine pa so nadomestili traktorji. Na Krškem polju danes orje okrog 60 traktorjev in so do 10. novembra preorali 3800 ha. Seme je kmetijsko ministrstvo preskrbelo iz Vojvodine. Poedini okraji so si tudi pomagali med sabo. Tako je okraj Kamnik zbral 25.000 kg ozimenega žita za izseljence, okraj Ljutomer pa 65.000 kg semenske pšenice za kraje, ki so bili prizadeti po toči.

Na Hrvatskem so pri jesenski setvi uvedli tekmovanje kateri kraj, okraj in okrožje bo doseglo boljše uspehe. Kot tekmujejo rudarji pod zemljo, delavci v tovarnah, tako tekmujejo naši kmetje na polju, da bi čim več zemlje obdelali. Kot rudarji in delavci ne delajo samo zase, temveč z dvigom proizvodnje koristijo tudi kmetu, da bo lažje prišel do potrebne obleke in orodja, tako tudi kmetje v svojih naporih ne koristijo le sebi, temveč bo imel od tega neposredno korist tudi naš delavec.

Zaradi medsebojnega tekmovanja so poedini okraji in poedina okrožja dosegla zelo lepe uspehe. Najboljše se je odrezal zagrebški okraj, kjer so že presegli setveni načrt. Tu so preorali 32.000 oralov in samo s pšenico obsejali 20.000 oralov. Donja Stubica v zagrebškem okraju je prekoračila setveni načrt za 30%, Sv. Ivan Zelina pa celo za 50%. V osješkem okraju, ki je najvažnejši žitorodni predel na Hrvatskem, so do 21. oktobra obsejali že 74% površine, predvidene v načrtu.

Nekoliko slabše rezultate so dosegli pasivni in opustošeni predeli kot sta Lika in Banija. Tu je bila vprežna živina skoraj popolnoma uničena, pomanjkanje semena pa tako občutno kot le še v najbolj opustošenih predelih Bosne in Hercegovine. Toda kljub temu so ti predeli do konca oktobra posejali že 60% predvidene površine.

Glede setve se danes vse naše oči obračajo v Vojvodino, ki je bila že pred vojno žitnica Jugoslavije. Po setvenem načrtu bi bilo treba od 2,700.000 oralov, kolikor znaša celokupna površina, letošnjo jesen obsejati 1 milijon 400.000 oralov, od tega 1,200.000 oralov s pšenico. Ker je bilo letos večina vojvodinskih njiv, zasajenih s koruzo so mogli začeti z oranjem zelo pozno, šele sredi oktobra. Toda kljub temu je v Vojvodini dosejano že 80% predvidene površine. Poedini vojvodinski okraji so dosegli še lepše rezultate. Tako je v subotiškem okraju preorano že 95% predvidene površine, a zasejano okrog 93%. V somborskem okraju, kjer je bilo največ posestev zapuščenih, je od predvidene površine 170.000 oralov preorane že 130.000. Nekateri okraji, kot n. pr. apatinski, pa so že prekoračili setveni načrt.

V Srbiji, kjer je bil letošnji pridelek pšenice polovico manjši od normalnega, so lansko leto obsejali zaradi fronte samo 75% povprečne letne površine. V letošnjem letu je treba to nadoknaditi. Ministrstvo je v svojem načrtu določilo, da bi letos obsejali z ozimno pšenico 580.000 hektarov. Zgleda, da bo to v letošnji jeseni doseženo. Do začetka novembra so posejali okrog 80% predvidene površine. Novopazarski okraj je celo prekoračil setveni načrt za 10%. Dobre rezultate so dosegli tudi okraji leskovački s 93% posejane površine, moravski in požarevački s 85% in prokupljanski s 84%.

Navedli smo podatke za najvažnejše žitorodne pokrajine. Toda tudi ostale pokrajine kot so Makedonija, Črna gora, Bosna in Hercegovina so dosegle lepe rezultate v letošnji setveni kampanji. Te pokrajine so bile od nekdaj pasivne v pridelovanju žita in so v tej vojni zelo trpele zaradi pustošenja in ropanja, zato je bilo tu pomanjkanjev prežne živine in semena največje. Toda prebivalstvo teh pokrajin se je zavedalo, da je potrebno, da v bodoči letini samo pridela čim več žita, zavedalo se je, da s tem ne pomaga samo sebi, temveč vsej državi, zato je napelo vse sile, da ne bi niti ena njiva, ki bi prišla v poštev za setev, ostala neposejana. Uspehi jesenske setve so tudi v teh pokrajinah lepi in razveseljivi.

Že iz tega, kar smo napisali, je razvidno, da je bilo treba pri izvajanju letošnjega setvenega načrta premagovati precejšnje težave. Zdaj gre setev tudi po ostalih pokrajinah Jugoslavije h koncu in smo z rezultati lahko zadovoljni, saj izgleda, da bodo v splošnem skoraj stoodstotni kljub vsem težavam. Težave pa so bile v glavnem v tem, ker je manjkalo semena zaradi suše in ujm, ki so uničile posevke, zaradi pomanjkanja vprežne živine in delovne sile. Toda naše ljudstvo se je v vojni naučilo premagovati težave, spoznalo pa je tudi to, kolikšnega pomena je, če samo pridela dovolj živeža. Izkušnje, ki si jih je pridobilo v vojni, so mu danes v dragoceno pomoč pri reševanju vseh težav. Naše ljudstvo se je naučilo medsebojno si pomagati. Ta medsebojna pomoč je veliko pripomogla k tolikšnim uspehom letošnje jesenske setve. Poedini kraji, okraji in okrožja so si med seboj pomagali z zbiranjem semena, posojanjem živine in orodja, z organiziranjem delovnih čet Pri zadnjem so se posebno izkazale množične organizacije mladine in žena. Vse to je dokaz, da se je naše ljudstvo zavedalo izredne važnosti letošnje setve za gospodarski razvoj države, zavedalo se je, da brez gospodarske neodvisnosti ni politične svobode. Letošnja jesenska setev ni bila navadno jesensko delo, temveč je bilo važen del naših skupnih naporov za izgradnjo naše domovine. Zato letošnja setev ni bila samo kmetova skrb, temveč skrb vsega prebivalstva, skrb delavca, ki je s prostovoljnim delom pomagal kmetu pri preskrbi z orodjem, in seveda tudi skrb naših oblasti.

Nova oblast ne sme videti kmeta samo takrat, ko bi zahtevala od njega del njegovih žuljev, ko bi pobirala davke, temveč ga mora videti tudi pri njegovih naporih in mu mora v teh naporih pomagati. Kot je bila letošnja jesenska setev naša skupna skrb, tako mora biti tudi v bodoče vse delo za zgradnjo in obnovo naša skupna skrb.

Ob 70 letnici Mihaila Kalinina

Pozdravno pismo predsedstva vrhovnega sveta Zveze sovjetskih socialističnih republik

Moskva, 19. nov. Predsedstvo prezidija vrhovnega sveta ZSSR je odlikovalo Mihaila Kalinina z Leninovim redom »Lenina« ob njegovem 70-letnem rojstnem dnevu za izredne zasluge pri organizaciji in utrditvi Sovjetske zveze.

Predsedstvo vrhovnega sveta ZSSR je poslalo Mihailu Kalininu naslednje pozdravno pismo:

»Dragi Mihail Ivanovič! Predsedstvo vrhovnega sveta Zveze sovjetskih socialističnih republik pošilja Vam, zvestemu tovarišu Lenina in Stalina v orožju, predsedniku vrhovne oblasti sovjetske države, tople čestitke ob Vaši 70-letnici. Več kot 50 let svojega življenja ste naklonili nesebičnim zaslugam za naše ljudstvo. V teku več kot četrt stoletja ste neutrudljivo delali kot predsednik vrhovne oblasti sovjetske države pri utrditvi Zveze sovjetskih socialističnih republik. Vaša delavnost v vladi, neutrudljivo delo pri vzgoji ljudskih množic v duhu Leninovih in Stalinovih idej, Vaše tesne zveze z delavci, kmeti in inteligenco naše dežele, Vaša modrost, dostopnost in Vaša prisrčna priprostost, vse to Vam je pridobilo ljubezen in globoko spoštovanje vseh ljudstev v naši mnogonarodni Sovjetski zvezi.

Med veliko domovinsko vojno je Vaš glas ponosnega domoljubja vzpodbujal ljudstva naše dežele k brezkompromisnemu boju proti sovražnemu navalu. Sedaj, ko je naša dežela zmagala, bo Vaša velika politična in življenjska izkušnja ljudstvu Sovjetske zveze neprecenljiva pomoč pri reševanju vprašanj, ki ga čaka pri obnovi gospodarstva in kulture, uničene po sovražniku, in pri nadaljnjem utrjevanju moči naše sovjetske države.

Predsedstvo vrhovnega sveta Zveze sovjetskih socialističnih republik Vam želi, dragi Mihail Ivanovič, zdravja in moči še mnogo let, da bi nadaljevali svoje plodonosno delo za dobrobit naše domovine.

Zmaga bolgarske Domovinske fronte

Izid volitev potrjuje politiko Domovinske fronte in vladin program

Sofija, 19. nov. Minister za notranje zadeve Anton Jugov, ki je predstavnikom tiska komentiral izid volitev, je izjavil med drugim:

Izidi volitev dokazujejo, da gleda bolgarsko ljudstvo v Domovinski fronti edino silo, ki lahko zagotovi blagostanje v Bolgariji. To je vzrok, da so pri včerajšnjih volitvah meščani in kmetje v tako veliki večini glasovali za Domovinsko fronto. Prvič je bolgarsko ljudstvo volilo brez kakršnega koli nasilja. Izidi volitev neizpodbitno potrjujejo notranjo in zunanjo politiko Domovinske fronte in odobravajo brez pridržka vladin program.

Za Domovinsko fronto nad 90%

Sofija, 19. nov. Na 350 volišč v Sofiji, ne računajoč 20 volišč, za katere še ni podatkov, in vojnih sekcij je bilo volivnih upravičencev 216.202, od katerih jih je volilo 188.944 ali 87%. Za Domovinsko fronto je glasoval 147.501 volivec ali 78.5% skupnega števila volivcev. Ostanek so neveljavni glasovi, to je prazni listi, vrženi v skrinjico, ali lističi z napisom »proti Domovinski fronti«.

Vseh volivnih upravičencev v sofijski posadki, vpisani v volivne imenike je 24.560, od katerih je volilo 22.867. Za Domovinsko fronto je glasovalo 19.483, za prvo opozicijsko listo 20 volivcev, za drugo opozicijsko listo 31. Ostali glasovi so neveljavni.

IZIDI VOLITEV NA POSAMEZNIH PODROČJIH:

Sofijsko področje: volilo je 427.421 volivec ali 85.67%, za Domovinsko fronto 385.945 ali 90.29%.

Burgaško področje: vol. upravičencev 380.961, volilo 345.184 ali 90.60%, za Domovinsko fronto 315.018 ali 90.68%.

Gornjedžumajsko področje: vol. upravičencev 138.000, volilo 126.948 ali 91.99%, za Domovinsko fronto 123.128 ali 96.98%, neveljavnih 3822 glasov.

Proglas bolgarskega ministra za informacije

Sofija, 19. nov. Ravnateljstvo za tisk pri ministru za informacije v Bolgariji je objavilo naslednjo spomenico:

»Bolgarsko ljudstvo je enodušno volilo svojo 26. narodno skupščino. Po rezultatih, ki so doslej prispeli, je bilo volivcev 90 do 95%, kar pomeni tako visok odstotek, kakor ga ne pomnimo v naši zgodovini. V zadnjih 20 letih se kljub tako zvanim obveznim volitvam 20% volivcev ni udeležilo volitev, dočim znaša odstotek neudeležbe v zadnjih 40 letih 32 do 40%. Po izidih, ki smo jih doslej zvedeli, lahko sklepamo, da je glasov za Domovinsko fronto približno 80%. Iz raznih krajev smo prejeli naslednje številke: V pokrajini Burgas je volilo 90.6% in od teh je 90.65% za kandidate Domovinske fronte; v pokrajini Gornji Džumaji je odstotek 94, 99, 96 ali 98; v pokrajini Sofija 85.67 in 90.29. Ti rezultati niso dokončni, kajti številna volišča še niso poslala vseh rezultatov, toda dokončni odstotek se ne bo izpremenil. V Sofiji je po dosedanjih rezultatih volilo 87% volivcev in od teh je volilo 78% za Domovinsko fronto.

Moč Ljudske fronte — moč ljudstva

Nova Jugoslavija je dobila z volitvami zakonito ljudsko potrditev

Zmaga pri volitvah v Ustavodajno skupščino je povsem potrdila zaupanje naših narodov v Ljudsko fronto.

Zdaj po volitvah je politični položaj v naši državi nedvoumen ter jasen. Naši narodi so pri volitvah v Ustavodajno skupščino uzakonili velike pridobitve narodno osvobodilne borbe, stanje in odnose, ki so jih rodile te pridobitve. Nova Jugoslavija je dobila z volitvami zakonito ljudsko potrditev, Ljudska fronta pa popolno priznanje, da edino ona zastopa ter izraža voljo velikanske večine naših narodov.

Stanje v naši državi, njeni notranji odnosi in ureditev se bodo razvijali v smeri Ljudske fronte in izhajali iz programa in vodilnih misli Ljudske fronte, iz volje in hotenj ljudstva samega.

Izid volitev je očiten ter neovržen dokaz, da so narodi Jugoslavije in Ljudska fronta eno in isto in da je moč Ljudske fronte moč ljudstva. Usoda Ljudske fronte je usoda naših narodov, usoda našega prihodnjega življenja, usoda naše domovine.

O tem ni več razprave in je ne more biti — naši narodi so izrekli svojo končno odločitev.

V politični zgodovini naših narodov ni bilo takšnih volitev nikdar in jih tudi ni moglo biti. Pri vseh volitvah v bivši Jugoslaviji so si protiljudski režimi prizadevali onemogočiti pravi izraz ljudske volje ter ga zadušiti. S pritiskom neljudskih oblasti, z demagoškimi in politikantskimi volivnimi kombinacijami so fabricirali volivne izide in kovali lažne volivne večine. Volitve v bivši Jugoslaviji so pomenile ponarejanje in zlorabo ljudske volje.

Naše sedanje volitve se v bistvu razlikujejo od prejšnjih tudi z množično udeležbo ljudstva in zlasti s svojo politično vsebino in po svojem pomenu. Zdaj ljudstvo ne glasuje le za kandidate in zastopnike, ki bodo nosilci oblasti, temveč glasuje in izbira svoje zastopnike v oblasti, nosilce svoje ljudske oblasti. Zdaj ljudske množice in narodi Jugoslavije niso glasovali, da bi zgolj odobrili ali ne odobrili sedanje stanje, temveč so glasovali v načelu, da zavržejo stare razmere, bivše režime, metode vladanja stare državne oblike; glasovali so za novo, ki je nastalo na razvalinah starega, za novo, ki nastaja z njihovimi napori in po njihovi volji; za življenje na novih temeljih, novih, boljših metodah dela in organizacije; za novo in boljšo ureditev. Volivni izidi pomenijo izid izvojevane politične bitke; potrdilo so doslej izvojevanih bitk splošne narodno osvobodilne borbe in kažipot naši prihodnosti.

S temi volitvami smo, Ljudska fronta, odpravili staro oblast. Odpravili smo jo kot organizacijo in kot vsebino. Že med narodno osvobodilno borbo so naši narodi ustvarili ter oblikovali po Ljudski fronti svojo ljudsko oblast. Z volitvami v Ustavodajno skupščino pa Ljudska fronta prevladuje, premaguje in odpravlja staro oblast v glavah ljudi, v njihovi zavesti. V zavesti ljudi je jasno, da staro ne ustreza, da stara oblast ni za ljudstvo, da je protiljudska; in zavestno zato zametuje staro oblast. Prav tako je ljudem jasno, da je za ljudstvo edino mogoča ljudska oblast.

Odpravili smo stare načine vladanja. Nasilje, korupcija, odiranje, politična špekulacija, goljufije in druge podobne »odlike« starih režimov, škodljive za ljudstvo in njegove interese, so ne le nezdružljive s pojmovanjem o ljudskem in državnem življenju, temveč budijo ljudske množice za borbo proti njim in za uvedbo odločnih zakonskih predpisov ter ukrepov za njihovo popolno onemogočenje. Iz ljudske fronte izhajajo novi načini, nova pojmovanja in novi odnosi do ljudstva in države.

Z volitvami v Ustavodajno skupščino smo končno tudi pokopali vsako upanje v staro monarhistično obliko vladanja.

Monarhija je nezdružljiva, nemogoča ter izključena za našo demokratično federativno ureditev in za enakopravnost naših narodov. Kot ustanova se je monarhija pokazala preživelo skoraj v vseh državah in je postala ovira za nadaljnji družbeni razvoj. Bivši kralj Peter je s svojim delom in s svojim stališčem proti naši državi in interesom naših narodov to najbolje dokazal. Politične izkušnje pred osvobodilno vojno in zlasti med njo so omogočile našim narodom, da so si ustvarili najprimernejšo republikansko obliko vladavine v okviru zveze ljudskih republik Jugoslavije. Volitve so zagotovilo in odločitev naših narodov.

Volitve so, če že ne odpravile, vsaj spremenile staro pojmovanje o odnosih in organizaciji dela in življenja pri nas. Izkoriščanje človeka po človeku, zloraba človeške delovne sile, načelo dobička kot edine vzpodbude za delo in proizvodnjo — vse to ne velja več ter vzbuja odpor in obsodbo novega duha in pojmovanja o ustvarjalni vlogi dela delovnih množic v graditvi našega življenja in države. Trud, delo in interesi posameznikov so sestavni del prizadevanj in interesov vsega ljudstva. V organizaciji dela, proizvodnje vsega gospodarskega in ljudskega življenja se izraža hotenje, da bi zadostili potrebam ljudstva in slehernega posameznika, povečali narodni dohodek ter izboljšali življenjske pogoje. Tekmovanje pri delu, povečanje storilnosti in izboljšanje dela ter proizvodnje izhajajo iz krepitve ter razvoja proizvodnih ustvarjalnih sil in sredstev delovnih množic, izpodbujajo čedalje bolj k napredku in vplivajo na vse naše življenje. Skupni napori so usmerjeni za dobro vseh nas in v skupnem delu prejema sleherni nagrado po svoji udeležbi v ustvarjalnem delu. Vsa prizadevanja Ljudske fronte so bila usmerjena, da bi dosledno izvedli to organizacijo dela in življenja ter preprečili škodljive namere špekulativnih posameznikov — izkoriščevalcev in oderuhov. Volitve so potrdile dosedanji razvoj in zagotovile nadaljnjega v tej smeri.

Volitve so pokopale vse upe nasprotnikov Ljudske fronte. Izven Ljudske fronte ni nikogar, ki bi užival podporo in zaupanje vseh narodov Jugoslavije in večine delovnih množic. Enotno stališče vseh narodov Jugoslavije je bilo mogoče in se je uveljavilo samo s politiko Ljudske fronte. Soglasnost ljudskih množic se je mogla izraziti in izrazila se je samo s širino in mogočnostjo Ljudske fronte, kar je dokaz demokratičnosti njenih načel. Priznanje in zaupanje, izraženo pri volitvah Ljudski fronti kaže, da je usoda države dejansko v rokah samega ljudstva. Nedvomno in neizbežno bo ta velika resnica, še bolj potrjena in naglašena z volitvami, našla ugoden odmev pri vseh demokratičnih in naprednih ljudeh in narodih.

Volivne številke so zgovorne in vsi zaključki na podlagi njih so v prilog Ljudske fronte. Predvsem je očitna velika udeležba, v primeri z volitvami v drugih državah rekordna.

To dokazuje, da se je Ljudski fronti posrečilo privesti na volišče tudi volivce, ki niso pristaši Ljudske fronte. Poziv Ljudske fronte, da je treba na dan volitev priti na volišče ter opraviti svojo državljansko dolžnost do domovine in države, so razumeli, čeprav niso glasovali za kandidate Ljudske fronte. To je tem bolj pomembno, ker so sovražniki pridobitev narodno osvobodilne borbe, sovražniki ljudske oblasti zavzeli negativno stališče do volitev in do Ustavodajne skupščine. Zanikali so veljavnost volitev in same skupščine, ki bo iz teh volitev izšla. Z abstinenco pri volitvah so hoteli dokazati, da imajo prav in da je ljudstvo za njimi. Sovražniki naših narodov in države so opirali na abstinenco svojo tezo o tem, da v Jugoslaviji besni državljanska vojna, vlada nasilje ter da preganjajo politične nasprotnike, da ni demokracije. Abstinenca bi naj opravičila njihovo zahtevo, naj ne priznajo Jugoslavije in ljudske oblasti in da je potrebna tuja intervencija. Ta nesmiselna trditev je bila glavna njihova pesem v tujini. Volivni izidi so uničili vse te načrte in zagovorniki abstinence so se povsem razkrinkali kot uresničevalci namer izdajalske in protidržavne emigracije, reakcije ter sovražnikov naših narodov Ne morejo se niti sklicevati na dokazani odstotek neudeležbe pri volitvah, ker je odstotek neudeležencev manjši, kakor navadno pri volitvah.

Število glasov skrinjice brez liste nikakor ne zmanjšuje pomena zmage Ljudske fronte. Nasprotno, samo povečuje ga, ker zavrača vsak sum o svobodi in tajnosti volitev. Na drugi strani pa ne smemo tudi števila teh glasov računati kot število nasprotnikov Ljudske fronte, ljudstva ali oblasti. Mnogi teh volivcev so razni ljudje, ki se niso mogli zaradi težav ter posledic vojne upreti svojemu razpoloženju.

Razmerje med številom glasov posameznih kandidatov Ljudske fronte je takšno, da so izvoljeni kandidati postali v resnici v polnem pomenu besede zastopniki ljudske množice ter nosilci ljudske volje.

Pred nami je torej naša nova stvarnost.

Ustavodajna skupščina je novo razdobje našega razvoja in življenja naših narodov. Z njo se začenja nova doba v graditvi naše domovine.

Končalo se je neposredno po vojni najhujše razdobje. Prehod iz vojne dobe v mirno dobo je v marsičem že končan in položeni so trdni temelji organizacije našega življenja. Ustavodajna skupščina bo uzakonila to organizacijo in življenje ter izročila v roke naših narodov polno in edino pravico gospodarjev zemlje, države in prihodnosti.

Vprašanje obnove in krepitve našega gospodarstva, procvita našega gmotnega, kulturnega ter duhovnega življenja je delo volje in moči naših narodov.

Pravilnost misli, doslednost in vztrajnost pri delu Ljudske fronte so vlivali sile ter spodbujali naše narode pri borbi in delu. Ljudska fronta, ki je okrepljena z volivno zmago, z zaupanjem ter priznanjem naših narodov, bo še bolje razvila ustvarjalne sile delovnih množic in jih povedla k novim nalogam in zmagam.

Tovariš Tito je v izjavi zastopnikom tujega in domačega tiska o volivnih izidih naglasil njihov pomen za naše nadaljnje življenje, našo ureditev in odnose z drugimi narodi. Dejal je, da bo Ustavodajna skupščina s sprejetjem nove ustave polno uresničenje volivnih izidov in da bo s sprejetjem ustave končno dozidana državna stavba in naši narodi bodo lahko posvetili vse svoje sile obnovi ter graditvi svoje domovine.

Naša nova stvarnost in naša prihodnost sta v zanesljivih rokah tovariša Tita ter sta zajamčeni s silami Ljudske fronte.

Sreten Žujović-Crni.

V »TEDNU RDEČEGA KRIŽA« MORA SLEHERNI SLOVENEC POSTATI ČLAN RDEČEGA KRIŽA!

Spomenica koroških Slovencev angleški vojaški upravi

Pokrajinski odbor Osvobodilne fronte za slovensko Koroško je izročil zavezniški komisiji za Avstrijo in avstrijski začasni vladi na Dunaju spomenico o stališču, ki so ga zavzele britanske zaledne oblasti napram koroškim Slovencem.

O tem stališču je pokrajinski odbor OF za slovensko Koroško razpravljal na svoji plenarni seji 6. novembra ter je sporočil svoje mnenje angleški vojaški upravi v Celovcu. Plenum POOF za slovensko Koroško pravi v tem sporočilu:

Pokrajinski odbor »Osvobodilne fronte za slovensko Koroško« je na svojem današnjem sestanku obravnaval novo nastali položaj, ugotovil spodaj navedena dejstva ter sprejel primerne sklepe:

Angleška vojaška uprava je odklonila, da bi podprla slovensko ljudstvo na Koroškem pri njegovih naporih, postaviti gospodarsko življenje na trdno osnovo, in mu pomagati k pravični popravi pretrpljene krivice, dasi je v boju proti nacizmu na strani zaveznikov doprinesło težke krvave žrtve in je bilo prav zaradi tega od nacističnega režima politično na najgrozovitejši način preganjano in gospodarsko sistematično uničevano. Prošnjo koroških Slovencev za obnovo slovenskega zadružništva in slovenske zadružne zveze je angleška vojaška uprava brez utemeljitve zavrnila.

Angleška vojaška uprava je brez utemeljitve odklonila slovenskemu ljudstvu na Koroškem svoboden kulturni razvoj v okviru slovenske prosvetne zveze in njenih krajevnih organizacij. Slovenska prosvetna zveza je bila po vstopu Jugoslavije v vojno na strani zaveznikov od nacističnega režima razpuščena. Tako je bilo koroškim Slovencem celo pod nacističnim režimom dovoljeno omejeno kulturno življenje in je bilo to popolnoma uničeno šele v trenutku, ko je materni narod v Jugoslaviji stopil v boj proti nacizmu. Bilo je pričakovati kot nekaj samo po sebi umevnega, da bo angleška vojaška uprava ugodila stremljenju koroških Slovencev, da se popravi krivica, prizadeta od nacističnega režima, in da bo blagohotno podprla slovensko prosvetno življenje. Toda nastopilo je nasprotno: obnove slovenskega prosvetnega življenja angleška vojaška uprava ni dovolila.

V Celovcu so razpolagali Slovenci zaradi stoletja sistematično izvajane preganjevalne politike vseh nemških strank z edinim reprezentativnim poslopjem, Mohorjevo hišo, ki jo Slovenci smatrajo kot narodno lastnino in ki je že od nekdaj imela pod streho centrale slovenskih organizacij dežele. Mohorjevo hišo so nacisti kot slovensko lastnino zaplenili. Slovensko ljudstvo na Koroškem je smatralo kot nekaj samo po sebi umevnega, da mu bo po osvoboditvi Avstrije Mohorjeva hiša dana zopet na razpolago, toda zgodilo se je nekaj popolnoma nepričakovanega. Ne samo, da za morebitno slovensko organizacijo ni bil dobljen prav noben prostor, temveč je bilo celo nekdanjemu slovenskemu funkcionarju, ki je bil kot žrtev nacizma skupaj z ženo izgnan iz dežele in ki je ob bombardiranju izgubil vso svojo imovino, zavrnjena prošnja, da bi smel zopet priti v svoje staro stanovanje v Mohorjevi hiši, medtem ko je bilo istočasno neki nemški stranki stanovanje v isti hiši nakazano brez nadaljnjega. In dalje, ko je mestna uprava po ponovnih zahtevah končno uradno dovoljeni slovenski stranki dodelila tri sobe v drugem nadstropju, ki so bile več tednov prazne in nerabljene, jih je še istega dne, ko je prispelo pismeno dovoljenje mestne uprave, zasedlo angleško vojaštvo. Iz navedenih primerov jasno sledi, da zapostavljanje Slovencev ni posledica kakršnekoli potrebe, temveč zavestnega delovanja.

Med tem ko je bila koroškim Slovencem od vsega začetka kratena pravica do zahteve po reviziji meje, je smelo na drugi strani uradno glasilo PWB »Kärntner Nachrichten« pisati o »nedeljivi Koroški«, je smela avstrijska Volkspartei sprejeti geslo o »nedeljivi Koroški« celo v svoj uradni progarm, je smelo glasilo soc. stranke »Neue Zeit« odkrito pisati o tem, je lahko deželni glavar Piesch ožigosal vse Slovence, ki gledajo k svojemu maternemu narodu v Jugoslaviji, brez ukora nekaznovano na uradnem zborovanju kot izdajalce, je lahko minister Schumy na javnem zborovanju 4. novembra 1945 v telovadnici v Velikovcu govoril o reviziji meje na južnem Tirolskem, v Kanalski dolini in mariborski kotlini. S tem je postalo jasno, da nacistični pangermanizem ne živi samo dalje, temveč ga je mogoče popolnoma javno in svobodno propagirati.

Medtem, ko se pri poštenih protifašistih vedno bolj množijo hišne preiskave, aretacije in celo telesna zlostavljenja, posebno v zapornem pasu so ob istem času SS prostovoljci in gestapovci, ki so se posebno udeleževali preganjanj svobodoljubnih borcev in protifašističnega prebivalstva, še vedno v prostosti in celo v državni službi.

Vse to je v ostrem nasprotju z navedbami odgovora angleške vojaške uprave z dne 4. julija t. l.

Deželni svetnik dr. Tišler je bil prisiljen podpisati izjavo, ki je prav tako v jasnem nasprotju z zgoraj omenjenim odgovorom angleške vojaške uprave. Izjava zahteva od slovenskega ljudstva na Koroškem, naj se odpove svojemu maternemu narodu ter zataji in pozabi težke krvave žrtve, doprinešene med osvobodilno borbo. Enak politični pritisk izvajajo avstrijska oblastva na slovenske župane.

Dasi smo že 13. oktobra poslali spomenico in pravila stranke zavezniški komisiji na Dunaj ter 2. novembra ponovno po delegaciji zahtevali odgovor, so ostale doslej naše vloge brez odgovora. Pri tem je treba ugotoviti, da delegacija ni bila sprejeta, temveč edino dr. Tišler.

Pokrajinski plenum Osvobodilne fronte za slovensko Koroško je razpravljal na današnji seji o dodatnih spremenjenih pogojih angleške vojaške uprave za dovolitev tako imenovane »Slovenske stranke« ter je prišel pri tem do zaključka, da niso sprejemljivi. Deželni svetnik dr. Tišler je s svojim podpisom omenjene pogoje sprejel, ne da bi bil prej dobil pristanek celotnega vodstva Osvobodilne fronte za slovensko Koroško. Na današnji plenarni seji je smatral svoj postopek za napačen ter zato podal ostavko kot zastopnik koroških Slovencev v deželni vladi, kakor tudi kot predsednik pripravljalnega odbora OF za slovensko Koroško. Njegov odstop je bil sprejet.

Dasi je bila stranka »Osvobodilna fronta za slovensko Koroško« dovoljena šele 17. oktobra t. l., se je stranka držala vseh volivnih rokov in so bila že po tridnevni pripravi 21. oktobra 1945 prva zborovanja in sicer v Dobrli-vasi z okoli 1800 udeleženci, v Borovljah z okoli 600 in v St. Jakobu z okoli 800 udeleženci, dne 27. oktobra pa v Hodišah s 180, 28. oktobra v Šmihelu pri Pliberku s 300, v Škocjanu z 200, v Železni Kapli s 450, v St. Vidu v Podjuni z okoli 200, v St. Ilju s 300, Kotmarivasi z nad 200, v Brdu vZiljski dolini s 150 in v Medgorju s 150 udeleženci. Za 4. november je bilo napovedanih 13 volivnih zborovanj. Dasi so bila vsa zborovanja zakonito prijavljena in so vsa potekla v največjem redu in tudi od nobene strani ni prispela kaka pritožba, se delajo navzlic vsemu take težave, ki jih ni mogoče spraviti v sklad z najbolj enostavnimi načeli demokracije. Izjave predstavnikov avstrijskih oblasti kakor tudi zadržanje članov angleške vojaške uprave za Koroško nas silijo k zaključku, da te volitve na Koroškem ne morejo biti resničen izraz ljudske volje. Zato zahtevamo, da se spoštujeta demokracija in ljudska volja ter volitve na Koroškem toliko časa odložé, da bo vse protifašistično prebivalstvo moglo izraziti svojo voljo svobodno in brez pritiska s katere koli strani nositeljev današnje državne oblasti.«

Na sestanku plenuma POOF je bil po odstopu sedanjega predsednika izvoljen naslednji pokrajinski odbor: predsednik dr. Petek Franc, zdravnik, Velikovec; prvi podpredsednik dr. Luka Sienčnik, živinozdravnik, Dobrlavas; drugi podpredsednik dr. Vinko Zwitter, uradnik, St. Jakob v Rožu; tajnik Karl Prušnik, kmečki sin, Železna Kapla; ter 25 članov odbora iz vseh delov slovenske Koroške.

Primorsko ljudstvo pozdravlja zmago Ljudske fronte

Ob zgodovinski zmagi Ljudske fronte na volitvah 11. novembra je zajelo primorsko ljudstvo nepopisno navdušenje, kateremu daje izraza na številnih manifestacijah po vseh krajih. Z vseh manifestacij in zborovanj pošiljajo pozdrave na čelu Zvezne liste Ljudske fronte maršalu Titu, nosilcu federalne liste za Slovenijo Josipu Vidmarju, predsedniku Narodne vlade Slovenije Borisu Kidriču, Ljudski fronti v Beograd in Osvobodilni fronti Slovenije.

O velikem zadovoljstvu in sreči primorskega ljudstva nad zmago Ljudske fronte Jugoslavije piše Okrožni odbor SIAU za vzhodno primorsko okrožje maršalu Titu tole:

»Ve ela novica, da ste Vi, tovariš maršal z Ljud ko fronto tako veličastno zmagali na volitvah 11. novembra, je primorsko ljudstvo navdušila in napolnila s silnim ponosom. Primorsko ljudstvo se je vedno z vsemi silami borilo za svobodo proti fašizmu. Popolna zmaga je bila odvisna od utrditve pridobljenih pravic. Ker so jugoslovanski narodi na volitvah izkazali popolno zaupanje Vam, tovariš maršal in Ljud ki fronti, Vam tudi mi ob tej priliki še enkrat izrekamo popolno zaupanje v borbi za naše pravice. Vnovič Vam obljubljamo zvestobo in delavnost, da dosežemo skupaj z Vami svobodo. Svoboda pa pomeni danes za nas priključitev k Jugoslaviji. Zahvaljujemo se in čestitamo jugoslovanskim narodom, da so postavili Jugoslavijo na tako močne temelje, kakršnih nima nobena sosedna država. Ne bojimo se za svojo bodočnost. Za nami je Jugoslavija, ki nas ne bo nikoli zapustila. Želimo, da bi skoraj mogli reči: »Te zastave, ki plapolajo danes pri nas v znak veselja, so zastave naše države Jugoslavije in tukaj je Jugoslavija!«

V Istri so odprli šole

Vojaška uprava Jugoslovanske armade je kot vrhovna oblast cone »B« storila vse, da se s pomočjo ljudskih oblasti čim prej odpro šole in na ta način omogoči ljudstvu, ki je bilo toliko let zatirano, da posluša v šoli predavanja v svojem jeziku. Ljudstvo je pravilno razumelo važnost ustanavljanja narodnih šol in vasi tekmujejo med seboj v obnavljanju šolskih poslopij. V vasi Promandori so sodelovali pri obnavljanju šolskega poslopja vsi prebivalci brez ozira na starost. V Istri se gledo na nacionalne razmere ustanavljajo hrvatske in italijanske osnovne in srednje šole. Tako je v okraju Buje, kjer je večina prebivalstva italijanske narodnosti, odprtih 13 mešanih italijansko-hrvatskih in 3 italijanske gimnazije. Po načelu enakopravnosti posvečajo naše vojaške in ljudske oblasti isto pozornost hrvatskim in italijanskim šolam. Doslej je odprtih v Istri 259 hrvatskih in 81 italijanskih osnovnih šol. Te šole obiskuje 26.500 otrok. V hrvatskih osnovnih šolah predava 272 učiteljev z dovršenim učiteljiščem in 140 pomočnih učiteljev. Razen osnovnih šol je odprto v Opatiji učiteljišče, ki ga obiskuje 96 dijakov, hrvatske gimnazije na Reki, v Medulinu, Krnici, Kanfanaru, Pazinu, Labinu, Opatiji, Lanišču, Pazepu, Lošinju in Motovolu. Na teh gimnazijah se uči 1640 učencev in predava 55 profesorjev. Razen tega je na Reki 13 raznih italijanskih srednjih šol, a v ostalih krajih Istre 20 italijanskih gimnazij. Da bo omogočeno šolanje čim večjemu številu dijakov, bodo za tiste, ki so oddaljeni od šolskih središč, ustanovljeni dijaški zavodi.

Pred sto leti je bila tiskana v Trstu prva slovenska čitanka

V nedeljo je bila v Sv. Križu pri Trstu proslava odkritja spominske plošče na pročelju stare šole, ki je bila ustanovljena l. 1845. Plošča nosi vklesan napis:

»Iz prvih kali žive slovenske misli vodi pot v veliko svobodo delovnega ljudstva.«

Proslave te za slovensko prosveto na Primorskem pomembne stoletnice se je udeležila velika množica ljudstva iz Trsta in okolice. Predstavnik Prosvetne zveze Drago Pahor je orisal težko borbo, skozi katero se je morala prebiti slovenska kultura na kraških tleh v zadnjem stoletju. Pred 400 leti, je dejal, so dobili Slovenci prvi abecednik, ki so ga morali na skrivaj širiti in ga je zaledovala posebna komisija. Letos pa obhajajo tudi stoletnico prve slovenske v Trstu tiskane čitanke. Takrat jo je bilo mogoče že svobodno širiti. Toda liktorski sveženj je potlačil slovensko šolo. Ko pa je leta 1943. propadel gnili imperij, je vstal v borbi narod sam. Slovenska dekleta in sinovi primorskih vasi so sami ustanovili svojo novo svobodno slovensko partizansko šolo. Koliko kurirjev je padlo pri prenašanju slovenske besede, čitank in druge literature za šolarčke pionirje! Navzlic temu pa Slovenci danes ne morejo otvarjati takšnih šol, kot bi hoteli. Še danes nam odklanjajo šolo po naši ljudski demokratični volji. Ker ima vsak narod pravico do svoje samonikle kulture, ni za nas primerno ono, kar je mogoče primerno drugod. Zdaj so nam, je nadaljeval tov. Pahor, zopet prepovedali naše abecednike! V teh je samo košček one krvave zgodovine, ki je bila naše največje trpljenje in je naš največji ponos, zgodovine, ki jo občudujejo vsi svobodoljubni narodi, zgodovine naše partizanske osvobodilne borbe. V abecedniku je slika razcapanega pionirčka s titovko. Koga moti slika tega pionirja, ki je prezebal in stradal in se navzlic temu izobraževal v partizanski šoli? Ali je mogoče koga sram razcapanih zavezništvo? In če je v knjigi naslikan grob partizana, ali je to mogoče greh? S poudarkom, da i je narod z borbo zaslužil pravico do svobodne šole, je tov. Pahor zaključil svoj govor.

Otvoritvi je sledil pester miting z zbornimi in poedinimi recitacijami, pevskimi točkami in dramskimi prikazi.

Angleški parlamentarci v Trstu

V petek zvečer je Mestni osvobodilni svet za Trst priredil večerjo na čast visokim gostom. Poleg angleških parlamentarcev Zilliakusa, Dooddsa, Tiffanya, Mackhersona, sekretarja društva za pomoč Jugoslaviji Lloyda in šefa jugoslovanske oddaje londonskega radia gdč. Mac Lurg so se večerje udeležili predsednik INOO-ja za slovensko Primorje in Trst tov. Bevk France, tajnik PNOO-ja Puc Boris, predsednik MOSa dr. Pogassi, tajnik MOSa Štoka Franc, predsednik tržaške konzulte dr. Laurenti in predstavniki raznih tržaških protifašističnih organizacij ter jugoslovanskega in tržaškega tiska.

Pri večerji sta bili izrečeni dve napitnici. Predsednik MOSa za Trst dr. Pogassi je dejal: »Mestni osvobodilni svet za Trst pozdravlja predstavnike angleškega parlamenta. Tržaške množice čutijo veliko simpatijo do angleškega naroda, ki je med prvimi stopil v borbo proti fašizmu in doprinesel velike žrtve v borbi za svobodo. Naše ljudstvo se zaveda vseh teh žrtev in je bilo v najtežjih urah s srcem in dušo pri angleškem narodu. Z vašim narodom smo bili skupaj v najtežjih urah, pa tudi v urah zmage. Danes pozivamo vse, naj puste narodom, da si sami kujejo svojo svobodo. Zagotovljene jim morajo biti ustanove, pridobljene v borbi proti fašizmu in v tržaškem primeru zapečatene s slovensko-italijanskim bratstvom. V imenu vsega naprednega tržaškega ljudstva dvigam čašo na zdravje angleškega naroda.«

Za napitnico se je zahvalil laburistični poslanec Zilliakus: »Zahvaljujem se vam za prisrčen sprejem. Posebno se zahvaljujem za pozdrave italijanskega tržaškega prebivalstva, ki se je skupno s Slovenci in drugimi svobodoljubnimi narodi borilo za svobodo proti fašizmu. Anglija se je nad eno leto borila sama, a ni obupala nad zmago. Presenečeni smo, ker tudi tržaško italijansko ljudstvo želi, da bi se Trst priključil Jugoslaviji, in sicer zaradi gospodarskih in socialnih razlogov. Napijam prijateljstvu angleškega naroda s tržaškim prebivalstvom in z narodi demokratične federativne Jugoslavije.«

Moskovska „Pravda“ o volitvah v Jugoslaviji

Moskva, 18. nov. Posebni dopisnik »Pravde« piše:

»Volitve v Jugoslaviji so končane. Jugoslovanska ljudstva so se nanje pripravljala več mesecev. Izvolili so v parlament najvrednejše kandidate. Prepotoval sem vso Jugoslavijo, vse federalne edinice. Imel sem priliko govoriti z delavci, z mladino, s kmeti, s predstavniki duhovskega stanu, s trgovci, izobraženci, upravnimi uradniki, z vsakovrstnimi ljudmi različnih poklicev in različnega socialnega položaja. Neki pravoslavni svečenik v Bosni mi je pokazal svojo strgano haljo in svoje slabe čevlje ter mi dejal: »Božji služabnik sem in verujem v pravico. Vsako nedeljo sem med službo božjo v cerkvi svojim vernikom govoril, da je resnica na strani Ljudske fronte. Vsak dan molim za maršala Tita, za tiste, ki so naši deželi priborili svobodo. Molim za žive bojevnike in za tiste, ki so padli kot junaki. Danes imamo malo kruha in slabo obleko, imamo pa to, kar je v človeškem življenju najbolj dragoceno, svobodno domovino.«

Notranja reakcija je skušala z vsemi sredstvi preprečiti ljudske volitve in nekateri krogi v inozemstvu so jih pri tem podpirali. Reakcionarne skupine opozicije so se posluževale med pripravami za volitve vsakovrstnih obrekovanj in spletk. Ko je Šubašić, ki je trdil, da je prijatelj Ljudske fronte, uvidel, da se obračajo dogodki proti Milanu Grolu in drugim reakcionarjem, je na predvečer volitev odstopil, da bi izzval krizo v ljudski vladi, toda ta zlobna spletka ni vplivala na normalni potek volivnih priprav.

V Jugoslaviji vedo vsi, zakaj se opozicija ni hotela udeležiti volitev. Njena glavna karta — sabotiranje volitev s pomočjo inozemskega pritiska — je propadla. V notranjosti države se je opozicija opirala zlasti na amnestirane četnike, na tistih 17 katoliških škofov, ki so sestavili pastirsko pismo proti Ljudski fronti, in na tiste, ki so neposredno sodelovali z napadalci, toda volitve so pokazale šibkost teh reakcionarnih sil v Jugoslaviji. Volivna borba je bila ostra. V volivnih komisijah so sodelovali zastopniki: vseh plasti prebivalstva — delavci, kmetje, izobraženci, duhovniki, trgovci. Jugoslovanski izobraženci — profesorji, pisatelji, inženirji, zdravniki in drugi — so se pokazali med volivno borbo prav tako kakor v letih silnih partizanskih bojev vdani sinovi ljudstva. Imel sem priliko razgovarjati se s profesorji in dijaki beograjskega vseučilišča. Sodelovali so aktivno v volivni borbi in se pripravljali, da dajo svoje glasove kandidatom Ljudske fronte. Bil sem priča potovanju maršala Tita v razna okrožja Srbije, Makedonije, Bosne in Hrvatske. Slišal sem njegove navdušujoče govore. Kdor je videl, s kakšnim navdušenjem je ljudstvo povsod sprejemalo svojega ljubljenega voditelja, ni mogel dvomiti o volivnem izidu in o zmagi Ljudske fronte. Volivni izid je pokazal, da slavi v Jugoslaviji zmago prava demokracija. Število volivcev je bilo večje kakor kdaj koli prej v tej državi. Ljudstvo je glasovalo za kandidate Ljudske fronte. Sedaj se odpirajo državi, čije ljudstva so si pridobila v drugi svetovni vojni svoje častno mesto med resnično demokratičnimi narodi sveta, izgledi na blaginjo in procvit.

Porabje v borbi proti madžarski reakciji

Porabje se dan za dnem ne bori samo s težkimi gospodarskimi razmerami, temveč tudi z madžarskimi nazadnjaki, ki rabskim Slovencem še zdaj nočejo priznati pravice do materine besede in narodnostnega kulturnega razvoja. Kljub resoluciji, v kateri Slovenci iz monoštrskega okraja zahtevajo od madžarske vlade slovenskih šol, uče danes v njihovih vaseh izrecno šovinistično usmerjeni Madžari in očiti sodelavci fašistov — zgolj madžarski. Tako v Slovenski vesi, v Sakalovcih, v Gornjem in Dolnjem Seniku ter na Verici. Ko so na medstrankarskem sestanku madžarske demokratične stranke s komunistično stranko na čelu priznale upravičenost slovenskega življa do enostranske slovenske priloge v lokalnem monoštrskem madžarskem tedniku, ko so bili slovenski rokopisi že v tiskarni, so znani fašistični pomagači, kot živinozdravnik Doža, obsojeni fašistični tiskarniški upravnik, kazensko premeščeni sreski načelnik Szerdahelyi in reakcionarji iz maloposestniške stranke preprečili najprej s sabotažo, potem pa z neutemeljeno prepovedjo izdajo tednika. Govorili so, da je slovenska priloga nekaj nemogočega. Madžarskega gimnazijskega ravnatelja dr. Bartoša, ki je napisal uvodnik, v katerem se zahvaljuje Slovencem za pomoč v papirju, so enako kot krajevne voditelje demokratičnih strank obsodili za »izdajalca«. In to zato, ker so se našli ljudje, ki bi delno izpolnili zahtevo rabskih Slovencev po tiskani besedi v materinščini.

Zadnji čas so madžarski nazadnjaki šli še dalje. Brez vsakršnega povoda in suma krivde so aretirali in zaprli v Gornjem Seniku 3 Slovence, v Ritkarovcih pa so madžarski vojaki, ki še danes psujejo Slovence in govore o »smrdljivih partizanih«, napravili zasedo in napravili hišne preiskave pri zavednih Slovencih. Teptali so Titove slike in svojevoljno plenili po hišah. Mladim slovenskim fantom so pri preiskavah nastavljali na prsi revolver. V Otkovcih so hlatili naše novo demokratično državno ureditev. Najbolj izzivalno pa je dejstvo, da se v Monoštru sprehajajo danes ljudje, ki so prekmurske Slovence najbolj zatirali. Med njimi zloglasni detektiv Farkas, čigar prstov se drži kri mnogih zavednih Slovencev iz Prekmurja.

Rabski Slovenci se s samozavestjo in odločnostjo upirajo napadam madžarskih nazadnjakov, ker se zavedajo, da imajo pravico do narodnega življenja, do materine besede. Oni se z besedo in z zadržanjem, posebno pa z navdušenjem za maršala Tita, maršala Stalina in zavezniške države bore za svoje najosnovnejše življenjske pravice, ki jim jih madžarski gospodje odrekajo že stoletja.

V Istri bodo volili organe ljudske oblasti

Dne 25. novembra bodo v Istri volitve v vaške, krajevne in rajonske narodne odbore in v okrajne, mestne in oblastne ljudske skupščine. To bodo prve svobodne volitve v zgodovini Istre. V skladu s pravilnikom, ki ga je izdala začasna oblastna ljudska skupščina, bodo volitve svobodne in tajne. Pet ljudi mora predložiti kandidate za vaški narodni osvobodilni odbor, 20 volivcev kandidatno listo za okrajno ali mestno ljudsko skupščino. Listo za oblastno ljudsko skupščino lahko predloži 30 volivcev. Aktivno in pasivno volivno pravico imajo vsi prebivalci Istre, ki so dopolnili 21. leto, onim pa, ki so jim sodne oblasti odvzele državljansko pravico, je odvzeta tudi volivna pravica, toda takšnih oseb je kaj malo.

V vsej Istri je zavladala živahna predvolivna delavnost. Organizacije slovansko-italijanske protifašistične zveze sestavljajo in predlagajo svoje liste, predlagajo pa svoje kandidate tudi posamezne skupine, ki so izven zveze. Prav v predvolivnem gibanju se na vsakem koraku kaže popolna enotnost istrskega prebivalstva. Slovansko-italijansko bratstvo se izraža v skupnem nastopanju Hrvatov in Italijanov.

Istrski tisk posveča volitvam veliko pozornost. Predvolivna zborovanja so na dnevnem redu. V volivni kampanji stoji skupno z ljudstvom tudi velik del istrske duhovščine. Tudi stari borci za svobodo in priključitev Istre k Jugoslaviji se živo zanimajo za volitve, ker se zavedajo, da je to še en mogočen korak naprej k uresničenju njihovih vzorov. Nekdanji tajnik Družbe sv. Cirila in Metoda za Istro, stari pisatelj Viktor Car — Emin je poslal ob svoji 75 letnici svojim starim prijateljem proglas, s katerim jih poziva, naj se udeleže volitev. Proglas se glasi: »Ko glasujemo za ljudsko oblast, glasujemo za naše svete meje.«

Od vzhodne do zapadne obale, od rtiča Kamenjaka na jugu do Dragenje na severu, je vsa Istra prepravljena z volivnimi lepaki, napisi, gesli in pozivi ljudstvu, naj voli najboljše svoje sinove za organe svoje oblasti.

Volitve je razpisala začasna oblastna ljudska skupščina in bodo po vsej Istri razen v Pulju, ki je pod zavezniško vojaško upravo. Na predlog narodno osvobodilnega odbora za Istro je vojaška uprava Jugoslovanske armade za pas »B« Julijske krajine odobrila, da se razpišejo volitve organov ljudske oblasti, medtem ko je poveljnik zavezniške vojaške uprave v Pulju v pismu oblastnemu narodno osvobodilnemu odboru odbil predlog naših ljudskih oblasti, da bi bile volitve tudi v Pulju.

Peščica ljudskih sovražnikov se trudi na vse mogoče načine, da bi preprečila množično udeležbo ljudstva pri volitvah. Kljub temu se reakcionarjem ni posrečilo najti nobenega prepričljivega dokaza v svoji gonji proti volitvam. Protiljudska lista »La Voce libera« ki izhaja v Trstu in »Arena di Pola« iz Pulja, pozivata Italijane v Istri k abstinenci. To pa je tudi dokaz, da ima reakcija le malo zaslombe med Italijani v Istri in da ni zmožna predložiti svojih kandidatov, ker se zaveda, da bodo Italijani glasovali za kandidate protifašistične zveze. Fašistični agenti prav tako govore, da se morajo pri teh volitvah izvoliti novi ljudje, ker so stari nesposobni. Na ta način skušajo zmanjšati ugled onih, ki so v boju pokazali svojo zvestobo do koristi in teženj istrskega ljudstva, toda niti Hrvati, niti Italijani ne nasedajo tem govoricam.

Jasno je, da bo pri volitvah organov svoje oblasti ljudstvo izvojevalo veliko zmago. Te volitve bodo ponoven dokaz, da so Hrvati in Italijani v Istri za svojo ljudsko oblast, da jih ni mogoče omajati v njihovi zahtevi, naj se Julijska krajina priključi demokratični federativni Jugoslaviji.

Zmgo Ljudske fronte Jugoslavije pri volitvah v ustavodajno skupščino je navdušeno pozdravilo vse strsko ljudstvo. Vsako zmago svobode in demokracije v Jugoslaviji smatrajo Istrani za svojo zmago in za zmago istrskega ljudstva, vsaka zmaga svobode in ljudske oblasti pa bo obenem tudi nova potrditev upravičenih zahtev jugoslovanskih narodov, da se Julijska krajina priključi svoji matični domovini ljudski republiki Jugoslaviji.

Volivni izidi iz Bosne in Hercegovine

Okraj Lopare-Ugljevik: vpisanih 23.488 odsotnih 642, glasovalo 21.978, ni glasovalo 868, kandidat Ljudske fronte za Zvezno skupščino Svijetan Mijatović 21.336, skrinjica brez liste 642.

Okraj Bjeljina: vpisanih 30.077, odsotnih 3.204, glasovalo 25.029, ni glasovalo 1.844. Kandidat Ljudske fronte za Zvezno skupščino dr. Vojislav Kecmanović 24.285 glasov, skrinjica brez liste 744. Kandidat za Dom narodov Rodoljub Čolaković 24.524, skrinjica brez liste 505.

Okraj Konjic: vpisanih 16.911, glasovalo 14.032, zvezna lista 10.484, vezana lista 2.351, skrinjica brez liste 1.100, kandidat zvezne liste minister Zajnišarac; federalna lista 12.872, skrinjica brez liste 1.221.

Okraj Kladanj-Vlasenica: vpisanih 18.636, odsotnih 1.190, glasovalo 17.005, ni glasovalo 433; kandidat Ljudske fronte za Zvezno skupščino Brano Savić 16.591, skrinjica brez liste 414; kandidat Ljudske fronte za Dom narodov 16.620, skrinjica brez liste 385.

Travniško okrožje: vpisanih 115.456, odsotnih 14.668, glasovalo 92.439, ni glasovalo 9.442, udeležba 91.71%; kandidati Ljudske fronte za Zvezno skupščino 88.122 ali 95.59%; za skrinjico brez liste 4.063 ali 4.41%; kandidati Ljudske fronte za Dom narodov 87.194 ali 94.46%; skrinjica brez liste 5.109 ali 5.54%.

Sarajevsko okr.: vpisanih 146.343, odsotnih 9.247, glasovalo 124.254, ni glasovalo 11.878; kandidati Ljudske fronte za Zvezno skupščino 115.851, skrinjica brez liste 8.400; kandidati Ljudske fronte za Dom narodov 113.153, skrinjica brez liste 11.109. (manjka foćanski okraj).

Okrožje Banja Luka: vpisanih 231.242, odsotnih 26.513, glasovalo 177.214, ni glasovalo 30.959, udeležba 86.58%. Zvezna skupščina: Ljudska fronta 164.122 ali 92.60%, skrinjica brez liste 13.117 ali 7.40%; Dom narodov: Ljud. fronta 160.661 ali 90.77%, skrinjica brez liste 16.329 ali 9.23%.

Volivni sklad OF

Doslej že objavljeni zneski	2,177.168.—
Preko »Sl. poroč.« je poslal tov. Zorman Davorin	100.—
Četrt Center	10.000.—
Uslužbenci pri MNO	2.474.—
Preko »Ljudske pravice« je poslala ESZDNJ Maribor, podr. Premoženjska uprava	500.—
IV. Armija	3,148.728.40
II. divizija KNOJa	207.155.—
165 lir	55.—
Skupaj	5.541.180.40

Radio Ljubljana

SREDA, 21. NOVEMBRA 1945

6.30—7 Koračnica in valčki. 7—7.15 Napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda. 7.15—8 Pisana glasba. 12—12.30 Lahka glasba. 12.30—12.45 Napoved časa, poročila in pregled sporeda. 12.45—13.30 Koncert malega orkestra Radia Ljubljana, dirigent Uroš Prevoršek. 13.30—13.45 Napoved časa, pregled tiska, objave in pregled sporeda. 13.45—14 Opoldanski koncert sopranistke Nuše Kristanove, pri klavirju prof. Ciril Cvetko. 14—14.15 Koncertne polke in valčki. 14.15—14.30 Stravinskij: Ognjeni ptič. 14.30—14.45 Napoved časa in poročila. 14.45—15 Koroške narodne pesmi. 15 Poizvedbe. 17—17.15 Sovjetska vojaška glasba. 17.15—17.30 Šolska oddaja. 17.30—17.45 Stari in novi ruski spevi. 17.45—18 Češka glasba. 18 do 18.20 Literarna ura. A. Blok: Dvanajst, recitira B. Stupica. 18.20—18.45 Francoska glasba: Charpentier: Koračnica iz »Faustovega pogubljenja«. Debussi: Suite bergamasque. Charpentier: Fantazija iz opere »Louise«. 18.45—19 Slovenski samospevi. — Poje baritonist Dušan Pertot, pri klavirju Dana Perušek. 19—19.15 Napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda. 19.15—19.30 Slovenske pesmi, igra na harmoniki August Stanko, poje Božo Grošelj. 19.30—19.45 Oddaja »Ljudske prosvete«. Prof. Vladimir Koch: »Nove poti ljudskega prosvetnega dela. 19.45 do 20 Slovanska orkestralna glasba. 20—21 XX. ljudska glasbena ura: »Pozna romantika«. — Z ilustracijami predava prof. Pavel Šivic. 21—21.30 Pester glasbeni spored. 21.30—22 Plesna glasba. 22 do 22.15 Dnevnik Radia Ljubljana. 22.15 do 22.30 Sovjetska lahka glasba: skladbe Černeckega in Ruslanova za zbor in orkester. 22.30—22.55 Nočni koncert violončelista prof. Čende Šedlbauerja, pri klavirju Bojan Adamič. 22.55—23 Najnovejše vesti.

Dogodek v Zapršiču

Sredi velikih priprav za volitve je marsikdo napačno razumel demonstracijo hrvatskih kmetov v Zapršiču kot brezpomemben dogodek, navaden incident. Demonstracija proti predstavnikom cerkvenih oblasti pa presega okvir navadnega incidenta pred volitvami, če jo gledamo v luči večstoletnega kmečkega suženjstva in starega puntarskega duha drugače tako verne Gubčeve domovine. Če gledamo ta dogodek v zvezi z vsemi vprašanji, ki jih mora danes reševati naša domovina, dobi ta »incident« mahoma globok socialen pomen, pomen, ki zasluži, da ve zanj vse ljudstvo, in ki zahteva, da se nekoliko pomudimo ob njem, dasi bo morda kakšna veličina izgubila nekaj svojega svetniškega sijaja.

Življenjska stvarnost zagorskega kmeta je pretežka, pregrenka in preveč surova, da bi bilo pri tem dogodku umestno zagovarjati molk. Dobro je, da osvežimo in ugotovimo nekaj zelo značilnih dejstev, ki so za presojanje tega dogodka bistveno važna, in to dejstvo je, da je zagorski »kmet« bučno protestiral proti svojemu nadškofu, tako kot zna užaljen, preprost človek: s kamenjem in jajci.

Resnica je, da je zagorski in prigorski kmet že skozi stoletja lačen zemlje. Ta njegov glad je daleč od kakršnegakoli pohlepa in ne izraža kakšne brezobzirne sebičnosti, pa tudi ne kake svojevrstne lahkomiselnosti.

Glad Zagorca po zemlji je posledica najbolj navadnega in surovega boja za obstoj. Družina, ki ima šest, osem, deset ali še več članov, pač ne more živeti zdravo, normalno in človeško živeti, na enem ali dveh katastrskih oralih slabe, mehke ilovnate zemlje, ki pa se niti ne drži skupaj, marveč je razkosana na več njivic in delčkov, komaj večjih od rjuh — kar je sploh značilno za poljedelstvo Zagorja in njegovo kmečko siromaštvo. Na drugi plati te življenjske stvarnosti pa imaš na desetine in stotine hektarjev najboljših posestev; njihovi lastniki so »šjivarji«, podeželski plemiči, in njihovi fevdalni, kaj malo sodobni primeri baronov in grofičev.

To sito, brezskrbno in v obilju plavajočo slivarsko-plemenitaško in fevdalno-gospoško sliko Zagorja prepletajo številna cerkvena veleposestva raznih nadarbin, opatij, in župnij, od katerih je božja pot pri Mariji Bistrici daleč prekosila celo vrsto drugih, prebogatih cerkvenih posestev, kot so to n. pr. Krapina, Donja Stubica, Zlatar, potem Brdovec, ki je sedaj v ospredju zanimanja itd. Resnica pa je še bolj pereča, in rana še bolj odprta, če vemo, da je to veleposestniško zemljo pogosto obdeloval in si na polovico delil pridelke te zemlje prav tisti kmet, ki mu je njegov »gospodin« navzlic sladkobesednemu pridiganju o ljubezni do bližnjega dejansko nikdar in pod nobenim pogojem ni priznaval socialne enakopravnosti.

Ta cerkvena posestva so donašala precejšnje dohodke, poleg tega pa so imeli ti »presvetli« in »prečastni« gospje plebanuši (župniki) zagotovljene razne redne, posredne in neposredne prejemke, ki so jim zagotavljali stalen mesečni in lep letni zaslužek. Voditeljev te donosne »obrti«, raznih dekanov, častnih kanonikov, »habašev« (opatov) in kakor se že imenujejo, pa ni prav nič motilo ali oviralo, da ne bi povsem mirne vesti od svojih župljanov, zgarane in lačne zagorske raje, zahtevali plačila župne bire. Vsako leto pobirajo, mnogokrat celo prav surovo, srednjeveški davek, v obliki posebnih cerkvenih doklad. Seveda so bile tu in tam izjeme. Med te spada zlasti tisto bore število revnih zagorskih duhovnikov, katerih tožbe o težkem življenju so njihove predpostavljeni tešili z drobtinicami z žegnanjskih oltarjev in velikodušno prepuščali nadštevilne očenaše po groš in desetico, maše zadušnice po kroni, pozneje po goldinarju, nato po dinarju in po — kuni.

Življenjske potrebe zagorskega kmeta sta precej enako razumela gospod v šumečih haljah kot gosposki upravitelj njihovih bogatih župnij. Verjemite ali ne, kakor je bilo to pred petdesetimi, stotimi in še več leti, isti car je gospodaril, utrdil svojo oblast in pustil več ali manj nespremenjeno prav do zadnjih dni.

To nesorazmerje materialnih dobrin in življenjskih potrebščin, krivica, ki je razdelila posesti tako nepravilno in kričeče, to silno izkoriščanje na eni ter uživanje plodov ljudskega dela na drugi strani — v tem je vzrok stoletnega nezadovoljstva tega ljudstva. Ob tem so se vžgale iskre kmečkih uporov od Matije Gubca do pogostih puntarskih izbruhov preteklega stoletja, in to je tudi povzročilo nedavno tragikomično pustolovščino nadškofa Stepinca v Zapršiču.

V tej žilavi in neenaki stoletni borbi zagorskih kmetov za svoje pravice je med včeraj in danes velikanska in bistvena razlika. Včeraj je veleposestvo izkoriščalo oblast in gonilo žandarje proti ljudstvu. Danes pa je odločnost ljudske oblasti pri uresničevanju ljudskih želja in potreb iznenadila in razočarala veleposestvo. V zadnjem, konkretnem primeru v Zapršiču je ljudstvo samo najbolj odločno izrazilo svoje nezadovoljstvo zaradi nespoštovanja ljudske volje in življenjskih potreb ljudstva.

Zakon o agrarni reformi je našel zelo lep odmev pri ljudstvu, posebno pa še pri siromašnih Zagorcih.

Ta zakon pa je seveda našel svoj odmev tudi pri veleposestnikih. Ta odmev ni bil povoljen. Tudi visoka duhovščina se je vznemirila. Ena stvar so pridige o pravičnem možu Jobu, drugo pa zapeljivo dejstvo sto in tisoč hektarjev zemlje, brez katere bi »življenje na tem svetu« vendarle ne bilo tako udobno in lepo. In gospodom z rdečim in vijoličastim pasom je prišlo na misel: posebno tempirana »atomska bomba« bi moralo biti nesrečno »pastirsko pismo«. Toda strel je zgrešil svoj cilj.. Le njegov odmev je odjeknil prav s tiste strani neugodno, od koder ga podpisniki niso pričakovali.

Posebno premišljen poizkus, da bi se izigrali predpisi zakona o agrarni reformi, predstavlja odločitev nadškofije v Zagrebu o ustanovitvi novih župnij in to brez izjeme v krajih, kjer so bogata in velika cerkvena posestva. Toda tu ni pomagala niti akcija z novo župnijo svetega Andreja v Bistričkem Lazu, ki mu je šele sedanja agrarna reforma po tristoletnem čakanju pripomogla do lastne župnije, ni pomagalo niti devetintrideset oralov nadarbinske brdovačke zemlje darovane novi župniji Svetega Petra v Zapršiču, odrekla pa je tudi vsa sholastična domiselnost nekaterih čuvarjev krščanske morale, za katero je John Stuart Mill že l. 1858 v znamenitih »Essay on Liberty« napisal, da nosi »vse znake nazadnjaštva«.

Pravično rešujoč važno agrarno vprašanje, je ljudska oblast tudi v teh posebnih primerih odkrito in nedvoumno izrekla svojo odločno besedo; a tudi sam kmet je v tej stvari napravil piko in udaril svoj žig na krvavo zasluženo zemljo, da mu je nobena mračna sila in nikako formalistično sklicevanje na nekakšne zgodovinske pravice ne bo mogla vzeti. Zapršič nam je marsikaj povedal.

Naposle dše omenimo revolversko dokazovanje župnika Mat. Pašičedka. V resnici je to edinstven primer, da »dušni pastir« pride med svoje ovce v cerkvenem ornatu in strelja v ljudi.

Sicer bi človek še nekako razumel njegovo jezo, ker le ni malenkost, če farani s kamni, krompirji in jajci sprejmejo »prevzvišenega«; človek bi razumel tudi njegovo jezo zaradi ponesrečenega manevra z nekaj deset orali zemlje in zaradi zgrešenega namena novoustanovljene in ravno njemu zaupane župnije; človek poskuša razumeti tudi slabe živce in duševno neuravnovešenost kot posledico političnega poloma in njegovih uničenih idealov; toda ni opravičila za revolver, skrit pod reverendo, in za kroglo »prečastitega« župnika v rami kmeta in farana Vida Šimuniča.

Da, tako je to!

Drugače pa tudi ne more biti, ker je ta župnik Matija Pašiček hud ustaš. Saj se je aktivno boril in to s trojnico! Skupaj z vstaši in potem že vemo, proti komu! Še eden, ki bi lahko izpopolnil zbirko »dušnih pastirjev« Filipovič-Majstorovič itd. Ali ni bil med organizatorji tistega »propagandnega« ustaškega filmskega tednika v Vinagori? Zelo je vse iznenadilo, da je prav takšen človek imenovan za upravitelja na tak način ustanovljene župnije. Tudi ta primer je sijajen dokaz, kako silno duševno orodstvo predstavlja ustaško-klerikalna simbioza.

Po »Narodnem listu« — Zagreb

Tak je bil naš veliki praznik

Suhadolčani so že ob 6. uri zjutraj manifestirali skupno z vojsko, ki se pri njih nahaja, za Titovo Jugoslavijo. Kdor pa je bil na dan volitev v Gotnj vasi pri Novem mestu, mu bo ostal vedno v spominu prizor, ko je na čelu povorke z veliko zastavo v rokah prišla na volišče devetdesetletna starka. V **Gotnj vasi** je skrinjica brez liste dobila samo osem glasov.

Ko je prišla na volišče v **Mirni peči** Mikličeva, je mirno in ponosno vprašala: »Kje je skrinjica tovarišice Vide Tomšičeve?« Ko ji je član volilne komisije pokazal zahtevano skrinjico, je samozavestno volila ženo, v katero ima naš narod tako veliko zaupanje. »Pazite, če nisem vrgla krogljice v pravo skrinjico!« S temi besedami je odšla starka z volišča.

Iška vas. — Do danes se je o naši vasi pisalo v glavnem to, kako je trpela pod okupacijo in da je vsa razrušena in požgana. Sedaj pa napišite, kako smo volili! Kakor smo bili enotni takrat, ko je nad nami besnel okupatorjev bič, tako smo bili združeni 11. novembra. Udeležba pri volitvah je bila 98 procentna, ker bolniki radi snega niso mogli priti na volišče. Kakšen pa je rezultat volitev, vam povesta dve krogljici, ki sta ležali v skrinjici brez liste! Tako smo spregovodili mi, ljudje iz Iške vasi in okolice. Dan volitev je bil za nas res največji praznik. Razrušene hiše, ki so pred dnevi izgledale kot mrtve so na ta dan oživele v cvetju in zastavah. Napišite tudi, da smo imeli toliko vencev, da smo jih lahko poslali tudi v Ljubljano. »Tako lepo je kot na ohceti« je vzkliknila žena, ko je stala ob svoji požgani hiši. Vojaki so volili pri nas, so prišli z Iga v snegu in mlakah, vendar veseli in vedri, z godbo na čelu. Skupno z vaščani so plesali po snegu kolo in prepevali patrijanske in narodne pesmi. Stara mati, ki je komaj prišla na volišče, je zaupala krogljico svojemu sinu, ki je v njenem imenu volil. Starček petinosemdesetih let je bil med prvimi na volišču in s tem izjavil, da je proti onim, ki so mu ubili sina. Iška vas noče onih, ki so pobili sedemdeset njenih ljudi, noče onih, ki so pošiljali vaščane na Rab umirat. Iška vas hoče svobodo, hoče obnovo, hoče slogo, zato si je izvolila republiko.

Ni še minulo slavlje po volitvah, že je šla naša mladina na skupno delo. Kdor gre mimo šole, vidi vedre mladinke in mladince in može, ki režejo in tešejo les za našo šolo. Vsi o veseli, čeprav vreme ni najlepše. Veselje je poslušati pesem štirih žag, ki režejo les. Ta pesem je naša in za nas. Mi se zavedamo, da bomo samo v slogi in delu lahko obnovili svoje domove in maščevali smrt naših sedemdeset najboljših vaščanov!

Radeče ob Savi, mestece v izmučenem Posavju, se zaveda ogromnih pridobitev, ki jih je izvojevala Ljudska fronta in je v celoti potrdilo njen program. Vsi razen onih, ki so bili priklenjeni na bolniško postelj, so pohiteli na dan volitev na volišče. Vsak pozameznik se je zavedal, da zavisi od volitev obnova naše razrušene domovine, da gre za biti ali ne biti. Ko so Radečani izvedeli rezultate volitev v procentih, je vse objelo tako navdušenje, katerega ni moči popisati. Pesem je odmevala iz srečnih src, pesem, ki je še z večjo silo zadonela v ponedeljek zvečer, ko so Radeče slovesno proslavile zmago. K proslavi se je zbralo tisoč tristo ljudi. Godba »Savski val« je neutrujeno igrala koračnice, po končani povorki se je ljudstvo zbralo na trgu, kjer jim je tov. Prestar objavil rezlutate in pomen zmage. Godba je zaigrala narodno himno, ljudstvo pa je skupno z vojsko zaplesalo kolo. Rajanje je trajalo dolgo v noč in se razvilo v pravo narodno veselje. Ob svitu bakelj in raket je dalo ljudstvo duška svojemu veselju.

»Ponosna sem na mojo staro mamo!« nam piše tovarišica Marica iz **Preske.** »Ko je stara mama opazovala, kako ljudje navdušeno hite na volišče, sem jo vprašala, če se hoče peljati. »Ne, peš grem!« mi je odgovorila sedem in osemdesetletna stara mama. K osva se podali na pot, me je ves čas opozarjala, da ji bom pokazala pravo skrinjico — tisto od maršala Tita... »Ti boš kriva, če se bom zmotila!« Ko sem ji hotela na volišču pokazati pravo skrinjico, me je odrinila in rekla: »Tista, ki je v rožah, je prava!« S tresočo roko je vzela krogljico, jo spustila »v republiko« kakor ona pravi in vzkliknila »Živel maršal Tito!« Tako je volila moja stara mati in jaz sem zelo, zelo ponosna nanjo.

Volišče **Zapuže in Zlatek** pri »Slepem Janezu« je obiskalo že do dvanajste ure 74 % volivcev. Zamudniki pa so opravili volivno dolžnost v prvih popoldanskih urah. Za republiko se je izjavilo 96 % volivcev. Kakor po drugih krajih, tako je bilo tudi pri nas vse okrašeno. Najstarejša volivka iz Zapuž je prišla z vsemi člani družine skupno na volišče. Povedala je, kako doma joka njena vnukinja, ker zaradi določene starosti še ne sme voliti. »Samo en dan ji manjka do osemnajstega leta!« Jese Anton, strojnik v tovarni »Stora«, je svojo bolno ženo prinesel na rokah štiri sto metrov daleč na volišče. Degrosti Konrad, livar, je ležal že šest tednov v bolnici. Z operiranim grlom je na dan volitev vstal iz postelje in odšel na volišče.

Vas Gaberje pod Gorjanci sporoča vsemu svetu, da je volila sto procentno in da ni oddala niti enega glasu tretji skrinjici. Četudi je bilo na dan volitev izredno slabo vreme, se je že na vse zgodaj zjutraj zbralo staro in mlado v povorko. S pesmijo in vzkliki republiki se je ljudstvo naše vasi, ki je bilo ves čas vojne odločno na strani Osvobodilne fronte, podalo na volišče, kjer je potrdilo, da ni sile, ki bi ga mogla odtrgati od Ljudske fronte. Volitve so bile končane že ob 3. uri popoldne.

Po vsem **ljutomerskem** okraju so 16. t. m. zažareli kresovi, ki so oznanjali, da je zmagalo ljudstvo. Posebno svečane proslave zmage so bile v Ljutomeru, Verženju in Križevcih. Med navdušenimi vzkliki Titovi Jugoslaviji je ljudstvo tudi obsojalo vse tiste, ki so skušali rušiti odločno voljo ljudstva, da za vedno obračuna z onimi, ki so pomagali okupatorju v najtežjih dneh Štajerske. Tako je ljutomerski okraj praznoval zmago Ljudske fronte, ki edina jamči, da bo slovensko ljudstvo po dolgih letih le končno prišlo do svojih pravic!

Tovarišica Mara iz **Ježice** vsa srečna opisuje potek volitev v tem kraju: Ali mislite, da spimo? Nikakor ne, mi Ježičani delamo. Največje delo smo pa opravili 11. novembra, ko smo pomagali zgraditi republiko Slovenijo. Že pred volitvami smo okrasili naš raj, kar se da lepo. Na predvečer volitev smo se strnili v mogočen sprevod. Na čelu so jezdili konjeniki, za njimi smo šli pa vsi ostali z zastavami, cvetjem in bakljami. Harmonika je skupno z našimi srci vriskala pesem zmage. Vsi smo bili za enega, eden za vse! V nedeljo na dan volitev smo bili že na vse zgodaj budni in kako tudi ne, saj je bil za vse nas ta dan eden od največjih. Posebno žene, med katerimi je bila tudi mati Kosova z zastavo, so na ta dan odkrito povedale, da se zavedajo svoje enakopravnosti in dolžnosti do dela, ki bo prineslo vsem nam srečnejšo prihodnost. Veselo smo prepevale in se veselile. Izid volitev je pokazal, da Ježančani ne poznamo druge poti kot pot v republiko!

Žiri so za Tita! — nam piše tovariš Bačnar Franc iz Stare vasi pri Žirih. »Žiri niso pozabile hrabrih partizanov, ki so že leta 1943. pregnali okupatorja iz tega kraja. 11. novembra so Žiri kljub snegu in slabemu vremenu cvetele kot pomladi. Vse je bilo tako lepo okrašeno in že to, da skoraj ni bilo roke, ki ne bi pomagala krasiti, dokazuje, da je ljudstvo na pravi poti. Na vseh voliščih je bil že dopoldne ogromen naval. Do dvanajste ure je volilo že 80 % volilcev. Ljudje so prihajali na volišča v povorkah s pesmijo in šopki na prsih. Popoldne, ko je že velika večina izvršila državljansko dolžnost, se je zopet sestalo ljudstvo, da da duška svojemu neizmernemu veselju nad zmago, da končno zapečati z vso preteklostjo, ki so jo umazale razne protiljudske pijavke, da manifestira za lepšo in boljšo bodočnost Jugoslavije in njenega voditelja Tita. V povorki so bili skoraj vsi volivci, spremljani od mladine, ki še ni mogla voliti, a se zaveda, da so ji starši, bratje in sestre z volitvami zagotovili boljše življenje. Sto in sto slik maršala Tita je bilo ta dan v rokah volivcev, tisoči šopkov in zastavic. Tudi v našem kraju je veliko primerov, kako so bolni in stari ljudje zahtevali, da se jih odpelje na volišče. Vsi volivci so imeli ta dan na obrazu skupen izraz: Zmaga pravice nad vso umazanijo monarhije in njenih pomagačev!

Mala vasica na Dolenjskem navdušeno sporoča: **Kartaljevo** 100 %! Ponosni smo vaščani na naš razultat. Od njega pričakujemo veliko: obnovo, delo in plačilo!

V **Brščljinu pri Novem mestu** so na željo dveh bolnikov oba pripeljali na volišče, kjer sta s solzami v očeh volila. Eden od njiju je še isto noč umrl. Prav tako je prišel na volišče partizan Novak Stanko iz Kala pri Prečni. On že več mesecev ni vstal iz postelje, na dan volitev pa je vzkliknil: »Rad bi poznal tistega, ki bi mi hotel ubraniti volitve! Še smrt bi odgnal!«

Iste misli, kot Novak, je imel tudi oče Lipaj iz **Cerovega Loga** pod Gorjanci. Ves star in revmatičen je prišel na volišče in izvršil svojo dolžnost. »Le kako je to mogoče?« so se vpraševali ljudje. »Saj že par let ne more nikamor!« Na to jim je odgovoril sam oče Lipaj; čudovit smehljaj na njegovih ustih je odkril volivcem skrivnost njegove moči in sreče: zemljo tistemu, ki jo obdeluje, oblast ljudstvu v roke! Ko je prišel z volišča domov, se je zgrudil in še težje obolel. Toda zavest, da je storil, kar mu je velevala vest, mu lajša bolečine.

Ko smo izvršili volitve, smo skupno z vojaki zaplesali pred voliščem. Vojaki, med katerimi je bilo tudi veliko partizank, so bili vsi srečni in zadovoljni. Ljudstvo jim je priredilo ovacije.

Dopisnik Jože iz **Starega trga pri Rakeku** je tudi poslal poročilo o poteku volitev v Podgori in Vrhniki. Dopis je poln navdušenja nad mogočno zmago Ljudske fronte v teh dveh krajih. Po končanih volitvah je ljudstvo prepevalo pesem, ki jo je samo zložilo in ki se poje na napev: Kovači smo...

Volili smo in s tem storili,
dolžnost Slovenca vsacega
in pokazali reakcionarjem,
da monarhije nočemo!

Pogreb monarhije roj. Reakcija — v **Kranju.** Dne 13. novembra so se pojavile v Kranju osmrtnice, ki so napovedovale pogreb monarhije roj. Reakcija. Za šesto uro je bil določen pogreb. Množice ljudstva, ki so se zbrale na obeh straneh ulic, so z veliko radovednostjo pričakovale pogreba. Godba na čelu pogreba je igrala žalostinko. Za črno krsto so stopali v žalnih oblekah: Peterček II., Šubašič, Rupnik in drugi. V rokah so imeli goreče sveče. Ko so krsto položili na gorečo grmado, so se pogrebci spustili v glasen jok, ljudstvo pa, ki je obsodilo monarhijo in reakcijo na smrt 11. novembra, je imelo tudi solzne oči — od smeha!

Tudi v **Novem mestu** so po končanih manifestacijah 11. novembra pokopovali reakcijo in monarhijo. Ogromna množica ljudi, ki je bila zbrana na trgu, se je tresla od smeha na kroste monarhije in reakcije. Val zasmeha in zaničevanja je buhal ob pogrebce. Na mostu so krste zažgali in jih zmetali v Krko: »Adio Peter, adio Peter — zdaj piha drugi veter!«

Kakor v Kranju in Novem mestu, tako so storili ljudje tudi po drugih krajih domovine. Z največjim zaničevanjem do teh ljudskih pijavk slovensko ljudstvo tudi na šegav način prikazuje poraz tistih, katerim je za večne čase odklenkalo.

Invalidom je zajamčeno dostojno življenje

V dneh 28. in 29. okt. se je vršil v Beogradu kongres vojnih invalidov DFJ. Na tem prvem invalidskem kongresu so prvič sodelovali invalidi iz narodno-osvobodilne borbe skupno z invalidi prve svetovne vojne iz vse Jugoslavije. Ta kongres predstavlja mejnik v razvoju invalidskega vprašanja.

Referat o načinu invalidske zaščite je pokazal kakšen bo novi invalidski zakon. Osnutek tega zakona je izdelala posebna komisija, sestavljena iz invalidov samih in iz zastopnikov vseh ustanov, ki jim pritiče skrb za invalide. Ta osnutek je zajel in izpopolnil vse zahteve, ki so jih postavili invalidi na kongresih posameznih federalnih enot. Poglavitno načelo bodočega invalidskega zakona je gospodarska osamosvojitev invalidov in njihovo usposobljenje za delo, ki naj se izvrši z načrtnim in temeljitim prešolanjem. Tako bi vprašanje invalidnine postalo drugovrstnega značaja, kljub dejstvu da je invalidnina predvidena v v novem zakonu, višja od invalidnine, določene v zakonu iz leta 1939. Glede podeljevanja invalidnine je predviden nov postopek. Razdeljena naj bi bila v pet glavnih skupin. Invalidi, katerih invalidnost znaša 20 — 40% tvorijo prvo skupino, drugo 40 — 60%, tretjo od 60 — 80%, četrto od 80 — 100%, peto skupino bodo tvorili 100% invalidi, ki bi prejemali invalidnino z dodatkom. Invalidnina naj bi bila dvojna: višja za nezaposlene in nižja za zaposlene invalide z rednimi dohodki.

Predviden invalidski zakon je enoten za vso državo in za vse invalide domovinske in prve svetovne vojne ter za vse vojne žrtve.

Na kongresu v Beogradu so bila sprejeta tudi nova pravila enotnega Združenja vojnih invalidov za vso Jugoslavijo, zgrajena na najširši demokratični osnovi. Ustroj organizacije same je vzporejen z upravno razdelitvijo posameznih federalnih enot in določa kot najnižjo stopnjo organizacije Okrajni odbor Združenja vojnih invalidov, ne izključuje pa pri tem formiranje krajevnih odborov, v kolikor to pokažejo potrebe. Ti odbori so tesno povezani s federalnim odborom, ki je najvišji organ Združenja v vsaki federalni edinici, kateremu je prepuščena vsa inicijativa v izvrševanju nalog, ki so Združenju poverjene. Najvišji organ je pa Osrednji odbor Združenja vojnih invalidov DFJ v Beogradu, katerega tvorita ožji in širši odbor. Člani ožjega odbora morajo biti stalno v Beogradu, dočim so v širšem odboru predsedniki federalnih odborov in po 2 člana vsake federalne enote, ki jo izvoli federalna skupščina.

Temelji novega invalidskega združenja so torej postavljeni, treba je le, da se vsi invalidi oklepajo svoje organizacije in prično z njeno graditvijo od spodaj navzgor. Okrajni odbori Združenja morajo zbirati statistične podatke o invalidih in ostalih žrtvah v svojem območju, da jih povežejo v svoji sredi in pripravijo vse potrebno za sklicanje občnih zborov na podlagi novih pravil, ki jih bodo prejeli.

Kdo kaj ve o njem?

Dečman Elj (Emanuel), rojen 1927 na Ježici, je odšel k partizanom konec maja 1942, še ne polnih 15 let star. Domačim se od takrat ni več javil. Po pripovedovanju nekaterih tovarišev je baje bil na Toškem čelu, menda s partizanskim imenom »Punčka«. Pozneje je bil na Dolenjskem, nato na Štajerskem (v Dobrni pri Celju). Po izpovedi kapetana Draga Kunaverja je slednjič ležal ranjen v bolnišnici Malfetto pri Bariju v Italiji. Kljub vsestranskim poizvedbam pa doslej ni nobenega glasu o njem. Zato oče in mati prisrčno prosita vsakogar, ki bi kar koli vedel o njem, še zlasti invalide in vse partizane ranjence, ki so bili v Italiji v bolnišnicah, da sporoče to na naslov: **Vilko Dečman, četrt Ježica 81, Ljubljana.**

Rogaška Slatina 24. III. 1945

Onkraj partizanske Rudnice in Veternika na Kozjanskem so do jutra regljale težke strojnice. Vmes so tolkli minometi. Švabska komanda je nagnala svoje besarabske hlapce in slovenske izdajalce v hajko na partizane.

V megleno jutro odmevajo le še posamezni streli in se gubijo po hostah.

Iz tesnih dolin in grap pod Plešivcem in Donačko goro se dviga težka megla v pobočja. Sive štrene se lovijo med drevjem in mladim bukovjem. Kakor velike dlani se plazijo čez osojne viničarije. Spočita in odprta ilovnata zemlja po njivah in vinogradih vlažno diši.

Čez Janino in Drvenik trga zgodnji pomladni veter meglo v bele, prosojne krpe. Pod Bočem se v soncu bleščijo samotne kmetije in viničarske bajte.

Na Rokovem skednju se je ob lini zaril v seno kurir Nadek. Že drugi dan čaka na zvezo iz Rogaške Slatine. Stokrat je že premeril s pogledom vsa pota v dolino in nazaj.

»Gromska kost, kaj sta Kamenškova oba pozabila name...?«

In med belimi krpami, ki jih raznaša veter na vse strani, vidi v dolini Rogaško Slatino.

»Lepo ti je bilo doslej, nacistični nasilnik! Ponižal in zasužnjil si Rogaško Slatino. Selil, zapiral, mučil in ubijal si slovensko kri. Prepovedal slovensko besedo, da nema visi na ustnicah naših ljudi. Iz rajha si vozil na letovišče herenfolk, da si je v slovenskem zraku, z našim mlekom, sadjem in slatino zdravil propadla jetra in pokvarjene želodce. Ob zvokih sladkobne muzike Tonija Ricka so tvoji pajdaši zapeljevali našo izprijeno kri. Nasilno si rekrutiral našo kri proti naši krvi. In krohotaje si s svojimi nacističnimi škornji drobil po letoviških stezicah bel pesek, ki so ga v poličanskih kamnolomih kopale slovenske roke...«

Kdo ne bi razumel gorjuna v tvojem srcu, zvesti kurir Nadek?

Tile pomladni vetrovi prinašajo z madžarskih ravnin, iz Beograda, Bosne in Like, iz Francije in od vsepovsod odrešenje: smrt fašizmu — svobodo narodu!

Zaman izpreminja okupator Rogaško Slatino v obrambno taborišče. Zaman pojejo v današnjem jutru od Sv. Križa lopate in krampi. Zaman so obrambni jarki in nasipi, betonske zapore in barikade. Zaman groziš in vpiješ, krvavi valpet Miglitsch, nad slovensko rajo: zaman vihtiš svoj bič nad slovenskimi tilniki. Gluha so ušesa in neobčutljivi tilniki! Zakaj srca čutijo, kako vdira svoboda čez vse jarke in nasipe, zapore in barikade!

Sinoči je gestapo aretiral in zaprla v občinski dom Elo Kamenšek. Slabič je strahopetno izblebetal njeno ime.

Zvesti in osvobodilni borbi predani lindje molčijo. S pogledom si povedo vse. Okupator rohni in grozi: njegovi hlapci in kulturbundovski priganiači se zlobno posmehujejo.

Na Rokovem skednju pa še vedno čaka kurir Nadek na zvezo iz Rogaške Slatine.

»Ali bo kmalu jutro, mama?« vročično vprašanje Tončk Kamenšek Tilerjevo mamo iz Brežic.

»Po zdravnika bi šla, a ne morem. Vso noč nas stražijo ti psi...« pravi Tilerjeva mama in stopi k postelji. »Poglejva, Tonček...«

Ob svetilki se ji trese v rokah toplomer. »Jezus, Tonček, štirideset... To bo pljučnica!«

Pod oknom enakomerno odmevajo škornji švabskih straž.

Tonček grabi po odeji in hrope. »Kako bo z Elo?... Prinesi mi obleko... K partizanom, k partizanom.«

»Miruj, Tonček. Skozi straže ne prideš živ!«

Kmalu nato je Tilerjeva mama zaman v solzah rotila švabske žandarje. Surovo so jo odrinili! »So ein Banditennest! Und Sie — eine Banditenmutter!«

V kotu se stiskata za roke mala dva, Elica in Tonček. Nemo gledajo otroške oči, ki tega ne morejo razumeti.

»Kam pa greš, atek?« se slednjič zjunači mali Tonček.

»Mama, poglej otroke,« je Tonček z očmi objel svoja dva mala. »Ne zameri, če ni bilo vse prav...«

Zdaj sta oba zaprta v občinskem domu. Ela v drugem, Tonček v tretjem nadstropju. Gestapo zaslišuje in divja.

Skozi Tončkove in Eline roke so vodile iz Rogaške Slatine vse poti in zveze k partizanom na Boč in Kozjansko. V njune roke je prinašala in zbirala zvesta Rogaška Slatina pomoč partizanom in osvobodilnemu boju. Iz njunih rok je dobivala Rogaška Slatina besedo svobode, ki so jo v hostah pisali naši partizani. K njima so v nočeh prihajali z Boča partizani in krepili osvobodilni upor.

Zdaj sta oba v pesti gestapa. V onemoglem srdu stiskajo steklarji v Tržišču pesti. Brez besed si zrejo v oči vsi zvesti, povezani s Tončkom in Elo. Na ustnicah jim visi nemo vprašanje: kaj bo z nami?

Tonček ne čuti udarcev. Ne boli ga suvanje in pehanje. V njem vre in se dviga s tako silo, da bi ga razgnalo.

»Bandit!« se reži vanj gestapovska drhal.

Tonček stiska pesti, da bi zaril nohte v dlani. S komolcem si zakrije obraz pred novimi udarci. Tesnoba ga duši v prsih in grabi v grlu.

»Ali je res konec? Ne, ne sme biti!«

Pred očmi mu plešejo megleni kolobarji. Moči mu usihajo, pa spet zagorijo v drzen odpor.

»Ne niti besede ne zbijete iz mene, živine!«

Treščijo ga v podboj. Potem odidejo.

Tonček tišči čelo na zid. Potem odrine vrata na balkon.

Krčevito stiska ograjo. V očeh mu gori neznana groza.

V globini pred občinskim domom so bunkerji. Čez kole je razpeljana bodeča žica.

»Tam doli je svoboda! Tam so partizani! Tonček Kamenšek bo molčal!«

Nagne se čez ograjo in kliče proti drugemu nadstropju Elo. Z desnico tišči čez usta: »Jaz sem molčal!«

In v silovitem sunku se vrže čez ograjo v globino...

Med bodečo žico je obležalo negibno telo. Razbita lobanja in s krvjo zalita usta molčijo...

V zdraviliški dvorani pa na »apelu« rjovi okupatorjev valpet Miglitsch:

»Ti izdajalci! Ti Kamenški! Ti banditi! Za izdajalce naše nemške domovine ni milosti!«

Slovenska srca ga ne poslušajo. Z zadušenim krikom bolečine in upora gledajo proti občinskemu domu in dalje v svetlo progo neba nad Donačko goro.

Francè Gerželj

Vladna kriza v Grčiji

Zadnji dogodki v Grčiji od razpisa volitev za januar 1946., ostavke Vulgarisove vlade in do sestave današnje vlade s prof. Kanelopulosom na čelu, so dali svetovni javnosti povod, da se bolj živo zanima za stanje v tej državi. Biž ko je Vulgarisova vlada objavila, da namerava v kratkem izvesti volitve, so opozicijske skupine — od desnih republikancev pa do resničnih demokratičnih sil v EAM-u — označile razpis volitev kot poskus, da bi se, pod nasiljem monarhofašistov, ponaredila ljudska volja in grškemu ljudstvu vsilila diktatorska vlada dinastije Glücksburgov. Razpis volitev in volivne priprave Vulgarisove vlade so predmet najbolj ostre kritike celotne opozicije. V začetku oktobra so voditelji desničarskih republikanskih strank objavili, da bodo volitve bojkotirali. Šef liberalcev Sofulis je označil najavljene volitve »volivno komedijo, ki bo privedla do narodne tragedije, ker bo končno vzpostavila v državi anarhijo«. EAM je poslal brzojavke Attleeju, Trumanu in de Gaulleu, ki je v njih ostro protestiral proti odločitvi grške vlade, da bi se izvršile volitve pod pogoji, kakršni so danes v Grčiji.

Volivne priprave Vulgarisove vlade so docela odkrile, na kakšen način meni monarhofašistična vlada utrdit svojo oblast in uresničiti pogoje za obnovo monarhije. Prvaki opozicijskih strank so poudarili, da je Vulgarisova vlada z namenom, da bi ponaredila ljudsko voljo, izključila iz volivnih imenikov demokrate in republikance, medtem ko je monarhofašistom dala možnost, da glasujejo po večkrat, s tem, da je posameznikom razdelila več volivnih knjižic. Tako je v Atenah prejelo volivne knjižice komaj 10 do 25% volivcev, v Pireju pa 4 do 10%. Po neki izjavi Sofulisa, objavljeni v angleškem listu »New Statesman and Nation«, je dala Vulgarisova vlada v štirih volivnih okrožjih, ki so prej imela 6400 volivcev, volivne knjižice vsega skupaj 21 volivcem. General Plastiras, ki je v opoziciji, je izjavil, da je v vsej Grčiji vpisanih v volivne imenike komaj 20% volivcev, od katerih so večinoma monarhisti.

V začetku oktobra je Vulgarisova vlada podala ostavko, potem ko je nekaj ministrov izstopilo iz kabineta. Po mišljenju diplomatskega urednika Reuterja je prišlo do ostavke Vulgarisove vlade »zaradi odločitve strank sredine in levice, da bodo bojkotirale volitve«. Vendar pa je samo s tem dejstvom težko pojasniti ostavko Vulgarisove vlade, razvoj zadnjih dogodkov v Grčiji in sploh položaj v državi. Grška kriza namreč ni le kriza nekega kabineta zaradi enega samega vprašanja — vprašanja volitev. Ostavka Vulgarisove vlade, politični položaj v državi v času, ko se poskuša sestaviti nova vlada, kot tudi pojav vlade Kanelopulosa, so izraz globoke krize vsega kraljevsko-fašističnega režima v Grčiji. To je kriza poskusov, da bi se grškemu ljudstvu proti njegovi volji vsilila vlada profašistične dinastije Glücksburgov.

Grčija je zrazit primer tistih dežel osvobojene Evrope, v katerih izdajalci — pomagači okupatorjev — niso ožigosani niti preganjani, ampak jim je nasprotno omogočeno, da obdržijo vse svoje položaje, da stopijo v vojsko, policijo, orožništvo in prevzemajo odgovorne funkcije v državni upravi. Najboljši sinovi grškega naroda, borci za svobodo, so doživeli to, da jih po zlomu fašizma v Evropi preganjajo in strahujejo prav tisti izdajalci, ki so skupaj z okupatorjem izvajali nasilja nad lastnim narodom. Za položaj v Grčiji so značilne besede angleškega laburističnega poslanca, majorja Wilkesa, ki je nedavno izjavil: »V Grčiji so danes po zaporih najboljši ljudje. Rodoljubi, s katerimi sem se boril lansko leto proti sovražnikom, so danes v ječah.«

Kraljevsko-fašistični značaj »grške demokracije« je znan danes ne le ogromni večini grškega naroda, temveč tudi velikemu delu svetovne javnosti, celo tistim krogom, ki so bili pripravljeni dokazovati »demokratični značaj« režima v Grčiji. Posebni dopisnik »Reuterja« iz Aten piše na primer v svojem poročilu iz časa, ko je poskušal Damaskinos sestavit novo vlado: »Danes je prišlo do tega, da skrajna desnica (torej fašist) sedaj dejansko vodi usodo dežele. Pri izvajanju svoje politike se poslužuje grožnj in nasilja.«

Prav tako se kraljevsko-fašistični režim na gospodarskem področju nasloni izključno na tiste gospodarske kroge, ki so odkrito sodelovali z okupatorjem in ki se v strahu pred ljudsko kaznijo z vsemi silami trudijo za današnje vlastodržce, ker jih pač smatrajo za edine zanesljive varuhe svojih interesov. »Pritisk v Grčiji«, piše dopisnik Reuterja, »vršijo zloglasne organizacije, potem pa krog veleindustrialcev in okupatorjevih sodelavcev, ki so se zdaj obogatili in ki vodijo proizvodnjo v deželi ter urejajo skok in padec cen po svojih političnih potrebah.« Grčija sprejema nesorazmerno večjo pomoč od UNRRA-e kot katera koli druga država v Evropi. Kljub vsemu pa v Grčiji še dalje vlada izjemno težko gospodarsko stanje. Pomoč, ki jo pošilja UNRRA, ne pride v opustošene in uničene kraje, ki so se pod zastavo EAM-a borili za svobodo in v katerih je najbolj močna opozicija proti monarhofašistom. UNRRA-ina pomoč potemtakem ne doseže tistih, ki jim je namenjena tistih, ki so trpeli zaradi okupatorja. Solunski list »Laiki foni« trdi, da se »pošiljke UNRRA-e delijo samo monarhofašistom, ki jih prodajajo na črni borzi.« Široke ljudske množice tripijo najhujše pomanjkanje življenjskih potrebščin. Obroki živeža se vsak dan zmanjšujejo. Mnogo industrijskih proizvodov je s trga sploh izginilo in jih je dobiti le na črni borzi. Inflacija v Grčiji je dosegla katastrofalen obseg. En britanski funt velja v Grčiji 38.000 drahem. Grški narod je povsem izpostavljen najbolj odvratnemu ropu s strani špekulantov in črnoborzijancev, ki so v svoje roke popolnoma prevzeli vse gospodarske položaje v državi.

S svojo politiko do sosednih balkanskih dežel je monarhofašistični režim privedel Grčijo tudi v zelo neugoden mednarodni položaj. Zunanja politika grških monarhofašistov v polni meri dokazuje, kako lahko ostanki fašizma v neki državi postanejo nevarni za mir in povojno varnost, če se proti njim ne izvajajo odločitve krimske in berlinske konference. Dejstvo, da Grčijo danes obravnavajo kot središče spletkarjenja proti miru na Balkanu, lahko obrazložimo samo s tem, da so v tej državi na oblasti protidemokratični in profašistični elementi, ki jih podpira mednarodna reakcija.

Od ostavke Vulgarisove vlade pa do sestave »nove vlade« s Kanelopulosom na čelu je bilo lahko ugotoviti, da so monarhofašistični vlastodržci na vseh področjih svoje politike, na vsej svoji politični fronti prišli v največji spor z ogromno večino grškega ljudstva. Današnja grška kriza, kriza monarhofašističnega režima, je značilna po tem, ker se v njej v polni svetlobi odkriva, da grškim vlastodržcem z arhiepiskopom Damaskinosom na čelu, ni uspelo osvojiti nikakih pozicij pri ljudstvu. Niti besno nasilje nad demokratičnimi množicami, niti izjemno pooblaščenje nezakonitosti in samovolje vseh tistih, ki izjavijo, da so pristaši monarhofašistov, niti netenje šovinističnega sovraštva do narodnostnih manjšin in do sosednih narodov, niti propagiranje imperialistične ideje o »veliki Grčiji«, vse to ni pomagalo monarhofašistom, da bi široke množice grškega naroda ločili od demokratičnih pozicij, na katerih so tako odločno stale v boju za svobodo proti okupatorju. Pod pogoji današnjega položaja v Grčiji je v polni meri prišla do izraza moč demokratične zavesti grškega naroda. To moč, moč grške demokracije je končno potrdil tudi sam grški namestnik, ki je — potem, ko je dopisniku agencije »France Presse« v svojem intervjuvu izrazil željo, da bi britanske čete ostale do volitev v Grčiji, — imenoval grški narod »narod upornikov in nezadovoljnežev«.

S sestavo nove grške vlade je namestnik Damaskinos hotel z demokratično obliko zakriti fašistično lice sedanjega režima v Grčiji, ki ga je Vulgarisova vlada tako surovo razgalila. Ponudil je mandat za sestavo vlade republikanskim desničarjem Suderosu, Sofulisu in Venizelosu, ki pa so vsi odbili poizkus kraljevskih fašistov, da skrijejo svojo popolno osamljenost. V grški krizi je prišla torej v odnosu do kraljevsko fašističnega režima do izraza tudi moč opozicijskega bloka od desničarskih republikancev do demokratičnih sil v EAM-u. Moč demokratičnih množic v Grčiji se je razen tega pokazala tudi v splošnih delavskih stavkah v Atenah, Pireju, Patrasu in drugih mestih, na veličastnem zborovanju 80 tisoč patriotov v Atenah ob proslavi 4. obletnice osnovanja EAM-a, pri volitvah sindikalnih poverjenikov v Atenah, ko je atenski proletariat stoodstotno glasoval za zastopnike EAM-a, zatem v množičnem bojkotu vladnih priprav za volitve, ki ga izvajajo ljudske množice v vseh krajih države itd. V takih okoliščinah je jasno, da Damaskinos ni mogel imeti nobenega upanja v uspeh pri svojih prizadevanjih, da bi pridobil katerega koli tudi najbolj zmernega opozicionalca za to, da bi delil s kraljevskimi fašisti odgovornost za njihovo protiljudsko politiko.

Sestava nove grške vlade s Kanelopulosom na čelu kaže, da Damaskinosu ni uspelo zakriti razgaljenega kraljevsko-fašističnega bistva svoje kompromitirane grške demokracije z novimi krpami. Monarhistični voz s polomljenimi osmi vleče še dalje preko živega telesa grškega naroda Damaskinos sam z majhnim številom svojih pristašev, pri čemer se naslanja edinole na »30 000 orožnikov in 70 000 izdajalcev in vohunov«, kakor trdi grški patriot Janis Teodoris v svojem članku v albanskem listu »Perparim«. Pojav nove vlade profesorja Kanelopulosa na tragični pozornici političnega življenja v sedanji Grčiji je izzval ogorčenje med grškimi demokratičnimi množicami in najostrejše proteste opozicijskega tiska. List »Elefterija Elada« obtožuje namestnika, da je »izročil narod monarhistični kliki in tolpi izkoriščevalcev in spekulantov« ter trdi, da je vlada Kanelopulosa »poslušno orodje reakcije«. Sestava nove vlade ima po mnenju demokratičnega tiska »globok pečat Zveze kraljevskih oficirjev« — zloglasne zarotniške organizacije SAN.

Opozicijski tisk poziva demokratične sile, naj se »strnejo, da bi odgovorile na surovo izzivanje«. Vodja grške napredne stranke Kafandaris je izjavil, da pripadajo kraljevskemu taboru, in sicer najbolj reakcionarni skupini vsi ministri nove vlade, razen treh ali štirih »brezbarvnih«. Sestava take vlade pomeni brez dvoma, da nameravajo grški kraljevski fašisti nadaljevati svojo nasilno borbo proti grškemu narodu v želji, da bi za vsako ceno, brez kakšnih obzirov s pomočjo najbolj odkritega fašističnega nasilja ustvarili pogoje za obnovo monarhije. Sestava nove grške vlade ne predstavlja nobene rešitve krize, temveč pomeni nasprotno, da je prešla politična kriza v Grčiji v dobo še ostrejših sporov.

Grška kriza povsem jasno potrjuje, da se danes v osvobojeni Evropi spričo prebujene demokratične zavesti širokih ljudskih množic ne more pod nobeno demokratično krinko vladati proti volji ljudstva.

Sedanja grška kriza res v polni meri odkriva vse škodljive posledice, ki jih imajo za osvobojeno Evropo pojmovanja in želje, da bi se življenje osvobojenih narodov Evrope ter njihov razvoj v novih okoliščinah vkalupili v nazadnjaške okvire popolnoma nasprotne demokratičnim stremljenjem ljudskih množic, ki so se med osvobodilno vojno izrazile tako jasno proti fašizmu.

Po članku Dušana Blagojevića v »Borbi«

Albanija bo vedno v prvi vrsti v borbi za obrambo miru in demokracije

Tirana, 19. nov. Predsednik albanske vlade in vrhovni poveljnik albanske vojske generalni polkovnik Enver Hodža, je imel ob obletnici osvoboditve Tirane pred veliko množico ljudstva na Skender-begovem trgu v Tirani naslednji govor:

»Pred letom dni je junaška osvobodilna vojska osvobodila Tirano. V 19 dnevnih ogorčenih borbah hišo za hišo, so se sinovi našega naroda v rovih in na barikadah junaško borili, da bi Albanija lahko živela. Naša zmagoslavna vojska in prebivalstvo Tirane sta s svojo krvjo popisala zaključno in najsijajnejšo stran velike osvobodilne epopeje. **Dan osvoboditve Tirane je zapisan v zgodovini vojne in naporov našega ljudstva kot začetek nove dobe, prav tako slavne kot je bila naša borba. Začela se je nova borba, borba za utrditev zmage, naše ljudske oblasti in obsežnega obnovitvenega dela. Ni dvoma, da bo ljudstvo, ki je vzdržalo divje napade fašistov in ki je znalo zmagati v tej borbi, sposobno vzpostaviti red in zgraditi svojo lastno hišo.** Kako strašno so se motili tisti ki so ves čas lagali, da je osvobodilna borba zaman in da je albansko ljudstvo ustvarjeno za življenje v senci drugih in da ga morajo voditi tujci. Kako težko so se pregrešili nad svojo opustošeno domovino tisti ljudje, ki so si po osvoboditvi dežele nadeli vlogo opazovalcev in posmehujoč se šepetali: »S tem delom ne bodo prišli daleč«. Vsem tem prerokom je odgovorila nezlomljiva ustvarjalna sila našega ljudstva.

Pred enim letom je bila Albanija popolnoma osvobojena in albansko ljudstvo je dokazalo svojim prijateljem in sovražnikom, da je sposobno, da se vlada samo in da gre z velikimi koraki po poti napredka. V kateri državi bi bilo mogoče lepše videti, kako siromašno ljudstvo, katerega dežela je bila porušena, dosega tako velike uspehe na socialnem, gospodarskem in kulturnem področju kot jih je dosegla Albanija. Albansko ljudstvo je delalo brez oddiha in veliko žrtvovalo, da bi uresničilo cilje, katere je moglo doseči samo ljudstvo, kot je naše, polno življenja, volje do napredka in zavedajoče se dolžnosti, katere mu je naložila zgodovina in to s tako skromnimi sredstvi in v tako kratkem času. Iz kakšnih razlogov smo dosegli te cilje, iz kakšnih razlogov delamo in se bližamo izboljšanju notranjega in zunanjega položaja? Vzrok je v tem, da je bilo albansko ljudstvo združeno v en sam blok in trdno odločeno, da uniči vse slabe ostanke preteklosti, da ustvari novo življenje, polno dostojanstva in da z dušo in telesom brani demokratično vlado, za katero je dalo toliko žrtev.

Z dejstvi smo dokazali naprednemu svetu, da albansko ljudstvo zasluži spoštovanje, da zasluži biti na strani Združenih narodov skupaj s protifašističnimi ljudstvi, s katerimi se je skupaj junaško borilo za iste vzore, za osvoboditev, za neodvisnost in demokracijo. Naši zavezniki v protifašistični borbi in obrambi miru so videli v nas napredno ljudstvo, ki je šlo v boj brez pomisleka, ki se je žrtvovalo za svojo svobodo in za zavezniško stvar. Zavezniki nam zdaj pomagajo v miru kot so nam pomagali tudi med vojno. **Naši veliki zavezniki Sovjetska zveza in Združene države, bratski narodi Jugoslavije in mnogi drugi narodi so bili naša največja podpora med vojno, kakor so tudi zdaj v miru. V našo korist in za mir med človeštvom bo albansko ljudstvo vedno zvesto velikemu protifašističnemu bloku, ki je največje in najdragocenejše poroštvo za srečno bodočnost sveta. Pri obnovi in sploh pri okrevanju naše države, v najkritičnejših trenutkih, ko nam je zmanjkovalo kruha, so nam zavezniki pomagali in nam še pomagajo. Jugoslavija maršala Tita nam je dala žitarice, Združeni narodi pa so nam po svoji organizaciji UNRRA-i poslali življenjske potrebščine, obleko in material za obnovo. V odgovor na našo prošnjo nam je sovjetska vlada poslala žita, ki je bilo izkrcano v Valoni. Vse to dokazuje, kako močna je skupnost demokratičnih narodov, ki so skupaj prelivali kri.**

S kakšnim navdušenjem je naše ljudstvo sprejelo vest, da je Jugoslavija priznala našo vlado. Ta dogodek bo ostal nepozaben, ker vidimo v tem priznanju prijateljsko gesto, ki druži narode Jugoslavije z albanskim. Odlašanje priznanja naše vlade po velikih zaveznikih so sovražniki našega ljudstva skušali izkoristiti in širili strupena gesla, katerih namen je bil uničiti enotnost ljudstva, napovedati poraz in izpodkopavati obnovitveno delo. Toda ljudstvo, združeno okoli svoje demokratične vlade je premagalo še hujše težave.

Albansko ljudstvo nadaljuje svoje veliko obnovitveno delo. Ljudstvo dela, ker smo mu vedno povedali resnico, ker smo mu odkrito povedali, da bo naletelo na velike težave, preden bo doseglo uspeh pri obnovitvenem delu in da bo desti težkih trenutkov. Pripovedovali smo mu, da bodo zavezniki priznali našo vlado, ker smo si to pravico pridobili s krvjo in trpljenjem. Kaj drugega se sploh ni moglo zgoditi in veliki zavezniki so nas sklenili priznati.

Sovjetska zveza, prijateljica in zaveznica vseh malih narodov, ki je s svojo gigantsko borbo postala glavni činitelj pri uničenju fašizma, je priznala napore našega ljudstva in njegove žrtve ter obnovo, katero vodi demokratična albanska vlada. Nota sovjetske vlade, s katero smo bili obveščeni, da je naša vlada priznana, je bila sprejeta z velikim navdušenjem v vsej Albaniji. Albansko ljudstvo se ganjeno od veselja obrača do junaškega sovjetskega ljudstva, zvestega in močnega zaveznika, obrača pa se tudi do njegovega velikega vodi'elja generalisima Stalina in mu izraža svojo brezmejno hvaležnost in ga zagotavlja, da bo Albanija v prvi vrsti v borbi za obrambo miru in demokracije.

Anglija in Združene države Amerike niso pozabile svojega zaveznika Albanije in so nam v noti, katero so nam poslale, izrazile sklep o priznanju naše vlade in o vzpostavitvi diplomatskih odnošajev z našo deželo, z zahtevo, naj naša vlada zagotovi svobodne volitve, naj dobe tuji dopisniki svoboden dostop v Albanijo, da bodo opazovali razvoj volitev in da naj bo tisk svoboden. Vsi ti pogoji so z naše strani popolnoma izpolnjeni. Naša vlada bo strogo pazila, da se bodo izvajali, ker je to v interesu našega ljudstva. Noti, kateri je naša vlada poslala Združenim ameriškim državam in Veliki Britaniji, poudarjata ta dejstva in prepričani smo, da bosta naša velika zaveznika, Anglija in Združene ameriške države, kmalu vzpostavila diplomatske odnošaje z našo vlado in da se bo na ta način veliko prijateljstvo, doseženo v borbi, ko so naši in njihovi vojaki skupaj padali, še bolj utrdilo.

Vlada poljske republike je tudi priznala našo vlado. Z junaško Poljsko in s poljskim ljudstvom nas vežejo skupne vezi trpljenja, žrtev in skupne borbe. Ohranili in utrdili bomo to prijateljstvo med poljskim in našim ljudstvom.

Sovražniki naše dežele zaman vpijejo zaradi priznanja, katerega so nam dali zavezniki. Atenski šakal protestirajo v Angliji in v Ameriki, ki sta se odločili, da nas priznata, toda naše ljudstvo pozna svojo pot in ima veliko zaupanje v svoje lastne sile in v pravičnost zaveznikov.

Živimo v času velikega zgodovinskega pomena za našo državo. Smo pred volitvami v ustavodajno skupščino, ki bo določila naši državi obliko vladavine in ustavo, kakršno si želi ljudstvo. **Prvič v zgodovini bo naše ljudstvo s splošnim, neposrednim in tajnim glasovanjem glasovalo za ljudi, katere si samo želi, za ljudi, ki so ga pripeljali na pot blagostanja. Demokratična fronta s svojo slavno preteklostjo in s svojo vlado, ki je žela uspehe na vseh področjih narodnega življenja, je stopila pred ljudstvo z dvignjeno glavo in jasnim programom.** Albansko ljudstvo je prepričano, ker je to videlo v borbi in pri delu, da Demokratična fronta in njena vlada izvajata vse tisto, kar napovedujeta in da bosta še naprej izpolnjevali tisto, kar sta obljubili. Ljudstvo vidi v Fronti in v njenih kandidatih politično organizacijo in ljudi, ki so mu zares zvesti, ki so neutrudljivi borci za njegove koristi, zato smo prepričani, da bo albansko ljudstvo 2. decembra, na dan, ki bo postal največji narodni praznik, ko bo svobodno izražena volja ljudstva, šlo na volitve in volilo.«

Enver Hodža je končal svoj govor z besedami: »Albansko ljudstvo! Usoda tvoje dežele je v tvojih rokah. Dokaži še enkrat kot si dokazalo med borbo, da nisi sposobno samo za junaška dejanja, temveč da znaš tudi ustvarjati in graditi srečnejše življenje, življenje v blagostanju. Živelo albansko ljudstvo!«

Atomska bomba v politični igri

Beograd, 19. nov. Kritizirajoč uporabo atomske bombe v politični igri, priobčuje »New Times« članek Sokolova, v katerem med drugim pravi:

Atomska bomba je služila kot znak reakcionarjem v vsem svetu, ki so pričeli agitirati za novo križarsko vojno proti Sovjetski zvezi. Oni hočejo izkoristiti vsako težavo za izzivalne izjave o neizbežnosti vojne med anglosaksonskimi državami in Sovjetsko zvezo. Sovjetsko ljudstvo budno pazi na namere, ki se kristalizirajo v inozemstvu. Izzivalni pozivi za novo vojno ne ostanejo Sovjetski zvezi neopazni. Neopažena ne ostane niti želja tistih izzivačev, ki hočejo pospešiti oborožitev z neiskreno željo po sodelovanju. V tej dvoličnosti je mogoče najti razloge za takšne fenomene, kot so poskusi, da se ohrani vojaški potencial Nemčije in Japonske ter politika podpiranja reakcionarnih klik na Balkanu, ki so bankrotirale, in načrtov za ustvarjenje zapadnega bloka.

Izgon Otona Habsburga iz Avstrije

Dunaj, 20. nov. Avstrijska vlada je sklenila izgnati iz Avstrije Otona Habsburškega, ki se poteguje za avstrijski prestol in je tajno prišel na Tirolsko.

Predsednik avstrijske vlade dr. Renner je izrazil ob tej priliki svoje začudenje, kako sta mogla Oton Habsburški in njegov brat kljub strogemu nadzorstvu prekoračiti mejo in zato nemoteno živeti v Innsbrucku.

Mednarodni dijaški kongres v Pragi

Praga, 19. nov. Praga radostno pozdravlja študente raznih dežel in narodov, ki z zanimanjem spremljajo, kaj bo sklenila mladina, ki bo vodila Evropo in svet. Svečanost na največjem praškem trgu je v zadoščenje vsega kulturnega sveta. Mnoge države so poslale v Prago svoje delegate, da se poklonijo mučenikom, ki so padli za svobodo človeštva. Dne 17. novembra 1939. leta je tekla po praških ulicah kri čeških študentov, ki so golih rok vstali proti nacističnemu vdoru. 17. novembra 1945. leta so se v srcu osvobojene češkoslovaške republike zbrali predstavniki univerz vsega kulturnega sveta, da se poklonijo padlim mučenikom v borbi proti osvajalcem. 230.000 mladih študentov je manifestiralo v Pragi svojo željo po svobodi. Govorili so predstavniki vseh svobodoljubnih narodov, s med njimi tudi predstavniki mladine Velike Britanije, Sovjetske zveze in Francije.

Včeraj dopoldne so pričele svečanosti in polaganje temeljev za akademski dom. Na tribuni je bil tudi predsednik republike Edvard Beneš in predsednik vlade Fierlinger s člani vlade. V svojem govoru je dr. Fierlinger omenil borbo čeških študentov 1848. leta in poudaril, da se tudi današnji češki študenti bore za pravico in mir. Predsednik republike Beneš je zabil prvi žebelj v temelj bodočega akademskega doma in želel srečno bodočnost češki mladini.

Veleposlaniki iz tujih držav so izrazili svoje zadovoljstvo, da je praška mladina povabila predstavnike vsega sveta, da se v Pragi manifestira solidarnost in volja naprednih in svobodoljubnih narodov v borbi proti ostankom fašističnega imperializma.

V okviru včerajšnjega programa je bila spominska svečanost borcem v Marijanskih Lazih, kjer so bili zaprti in mučeni češki študenti. Svečanosti so prisostvovali predstavniki vlade ter delegacije mladine iz Češkoslovaške in inozemstva.

Pomočnik angleškega zun. ministra proučuje položaj v Grčiji

Atene, 19. nov. (Tass) Pomočnik angleškega zunanjega ministra Mac Neil se je zadnje 3 dni razgovarjal s predstavniki političnih strank in tudi z vodilnimi člani EAM-a. V spomenici, ki jo je izročil Mac Neilu, EAM vztraja pri zahtevi po sestavi take vlade, ki bi zastopala glavne politične smernice dežele, ako monarhisti ne bi hoteli vstopiti v podobno vlado, pa naj se sestavi vlada izključno iz predstavnikov demokratičnih strank. EAM bi tako vlado popolnoma podprl. Ta vlada naj bi končala s terorjem in zasledovanjem borcev pokreta odpora ter sestavila nepotvorjene volivne imenike in proglasila pomilostitev. Predstavniki EAM-a so tudi predložili obširen material, ki prikazuje položaj v Grčiji. Listine poročajo o imenih demokratov, ki so jih pobile kraljevske tolpe, datume aretacij, napade na zavode levičarskih organizacij ter zaplembo tiskarn levičarskih časopisov. Seznam aretirancev znaša 18.000 oseb, priložen je tudi seznam izdajalcev, ki služijo sedaj v grški armadi in policiji ter dokazi o potvorjenju volivnih imenikov itd.

Na koncu so predstavniki EAM-a izjavili, da bi nadaljevanje anarhije in gospodarskega kaosa bilo zelo nevarno in bi prizadejalo Grčiji veliko krivico. Borec napredne republikanske stranke Kafandaris je v pogovoru z Mac Neilom izjavil, da bi obstoj sedanjega enostranskega režima kljub takšnim volitvam utegnil ustvariti položaj, ki ne bi bil pravi nič izpremenjen in ne bi bil izraz volje ljudstva. Zgolj prisotnost tujih opazovalcev ne bi mogla zagotoviti svobodnih volitev.

Predstavniki demokratične ljudske stranke in socialistične stranke so izrazili svoje poglede, ki so v splošnem istega nazora kot EAM. Sofianopulos je poudaril, da je bil način, kako so bili sestavljeni volivni seznami, sramoten. V dokaz tega je priložil dokaze iz atenskih volivnih seznamov, kjer je bilo črtanih 90 borcev EAM-a. Predstavniki rojalistov so zahtevali, da bi se volitve vršile po večinskem sistemu in sicer čim preje.

Volitve na Portugalskem

Lizbona, 19. nov. Kakor poroča agencija Reuter, ni na včerajšnjih splošnih volitvah sodelovalo niti 60 odstotkov volivcev. Po porazu na volitvah je Salazarjeva vlada ponovno uvedla najostrejšo cenzuro tiska. Pretekle noči so bili zabranjeni vsi časopisi, v katerih je bilo kritizirano delo vlade. V Lizboni je volilo 57%, v Portu 60%, v Coimbri 54% volivcev. Opozicija, ki je v Portugalski zelo močna, trdi, da znaša odstotek volivcev po njeni oceni v okrajih okoli Lizbone manj kot 25%.

Za opozicionalne demokratične in protifašistične stranke je bila ukinjena vsaka svoboda volitev in izražanja. Na ukaz vlade je policija po vsej državi ostro nastopala in razganjala vsa opozicionalna zborovanja, konference in druge sestanke. V Portu je bilo uvedeno neke vrste obsedno stanje. V Lizboni sta policija in organizacija »zelenih srajc« v stalni pripravljenosti. V izjavi, ki jo je dal ob priliki volitev, je Salazar poskušal opravičiti ostre ukrepe proti opoziciji z navidezno nevarnostjo pred komunisti. Na volitvah je bila dovoljena samo lista Salazarjevih pristašev.

Liberalni organ »Manchester Guardian« piše v svojem današnjem uvodniku pod naslovom »Volivni posmeh« med drugim: Včerajšnje portugalske volitve so zasmehovalno posnemanje demokracije. Ne bi bile potrebne težave, če bi jih ne hoteli priznati. Ko je »Manchester Guardian« kritično analiziral predvolivno izjavo predsednika portugalske vlade dr. Salazarja, zaključuje: Volitve v Portugalski so gotovo razčistile stvar.

Sovjetska zveza — glavni pobornik miru in varnosti

Beograd, 19. nov. New York: Tass poroča, da je imel 14. novembra na velikem množičnem zborovanju v New Yorku, ki ga je organiziral nacionalni svet ameriško - sovjetskega prijateljstva, bivši poslanec Dawies govor o Sovjetski zvezi, v katerem je zahteval, da se ohrani enotnost med zavezniki v svrho zagotovitve miru. V vsem razdobju, ki obsega dogodke v Abesiniji, Münchenu in dogodke v Kitajski, ne more nobena vlada in noben narod pokazati boljše in vztrajnejše napore za zagotovitev miru in varnosti človeštva kot Sovjetska zveza. Splošen mir zahteva ne samo medsebojno razumevanje, temveč prav tako tudi spoštovanje in stalen stik. Tudi druge dežele imajo pravico, da zahtevajo, da se verjame njihovim dobrim namenom, ki jih izražajo, kot zahtevamo to tudi mi za nas. Dawies je nato obsodil protisovjetske manevre, ki se dogajajo v ZDA.

Odlikovanja ob priliki dneva topničarjev v ZSSR

Moskva, 20. nov. (Tass). Topničarska akademija Rdeče armade je odlikovana z redom Suvorova I. stopnje za izredne uspehe pri vzgajanju topničarskih kadrov Rdeče armade in ob priliki 125 letnice njenega obstoja.

Z odlikom predsedništva vrhovnega sveta ZSSR je odlikovanih tudi šest visokih častnikov šol in topničarskih učilišč Rdeče armade. Z redom Rdeče zvezde je odlikovan znanstveno raziskovalni zavod topničarjev.

Poleg tega je bilo odlikovanih še 42 topničarskih generalov Rdeče armade.

De Gaulle dobil ponovno mandat

Pariz, 19. nov. Francoska narodna ustavodajna skupščina je danes popoldne izglasovala — kot poroča agencija France Presse — predlog, da se prične de Gaulle ponovno pogajati s predstavniki treh glavnih političnih strank za osnovanje vlade, v kateri bi sodelovali izključno komunistična stranka, socialistična stranka in narodno republikansko gibanje. V pismu, ki ga je general de Gaulle poslal predsedniku skupščine Gouinu, ko je bil obveščen o tem sklepu, je prosil Gouina, naj pozove predstavnike treh strank, da se sestanejo z njim jutri ob 11.30.

Zastoj Britansko-ameriških finančnih razgovorov

Washington, 18. nov. Britansko-ameriški finančni razgovori so spet v zastoju. Britanski zastopniki so izjavili, da ni izgledov, da bi se vrnili domov z ladjo »Queen Elisabeth« 23. novembra, kot so se o tem že prej sporazumeli. Tri točke so povzročile odložitev sporazuma. 1.) Višina posojila. Britanci bi radi odobritev posojila v znesku 4 milijard dolarjev, medtem ko zastopstvo Združenih držav trdi, da bo kongres odobril 3 milijarde 500 milijonov dolarjev. V obeh primerih so predlagan, da se posojilu doda neka vsota zaradi kritja blaga, ki je bilo poslano Veliki Britaniji po zakonu o posojilu in zakupu v času po dnevu zmage nad Japonsko. 2.) Nadzorstvo nad izvozom, ki ga Velika Britanija želi delno ohraniti v prehodni dobi. 3.) Da bi se izognili točki o vprašanju, kdo bi bil pozvan na presojo, če je Velika Britanija nezmožna plačati obresti posojila.

Rdeči križ skrbi za vojne sirote, za vojne invalide, za internirance, izgnance, vojne ujetnike, za svojce talcev, za vse naše ljudi v stiski. Kdo je, ki ne bi Rdečemu križu pomagal pri njegovem človekoljubnem delu!

Naše gospodarstvo

Ureditev predvojnih obveznosti in predvojnih hranilnih vlog

O najvažnejših določbah zakona o ureditvi predvojnih obveznosti smo že poročali ob koncu oktobra, ko je bil zakon sprejet v finančnem odboru začasne narodne skupščine. Sedaj je ta zakon objavljen v Uradnem listu DFJ z dne 13. t. m. in je s tem dobil obvezno moč.

Zakon o ureditvi predvojnih obveznosti predstavlja zaključni člen v vrsti predpisov, ki so v zvezi z zamenjavo okupacijskih novčanic. Njegov glavni namen je, da se stare terjatve, zlasti hranilne vloge na vsem področju države obračunajo po ugodnejšem in za vso državo enakem tečaju, tako da za višino obračunanega zneska ne bo merodajna okolnost, na katerem valutnem področju je nastal predvojni dolg. Če ne bi tega vprašanja uredili enotno za vso državo in bi za predvojne terjatve veljali enaki predpisi kakor za vse ostale terjatve, tedaj bi dobil upnik za predvojno terjatev, nastalo n. pr. na Štajerskem, za vsakih 1000 predvojnih din le 30 din DFJ, v Srbiji le 50 din in na Hrvatskem komaj 7 din, na področju madžarskega penga in italijanske lire pa bi dobil 100 odnosno nekaj nad 114 din.

Z zakonom je sedaj določen enoten tečaj 10 predvojnih dinarjev za 1 din DFJ. To pomeni, da se bodo terjatve na Gorenjskem in Štajerskem, na Hrvatskem in v Bosni ter v Srbiji obračunale po mnogo ugodnejšem tečaju. Tako bo dobil predvojni upnik za terjatev, nastalo na Hrvatskem, 14 krat več, na Štajerskem in Gorenjskem 3.3 krat več in v Srbiji 2-krat več, kakor pa bi dobil, če bi se te predvojne terjatve preračunale v nove dinarje DFJ po zamenjalnem tečaju za dotično okupacijsko valuto. Za predvojne terjatve, nastale na področju bivše Ljubljanske pokrajine, pomeni enotni tečaj za malenkost slabše obravnavanje. Temu pa se ni bilo mogoče izogniti, če smo hoteli vprašanje predvojnih terjatev urediti za vso državo enotno. Vsem malim vlagateljem, tudi onim, ki imajo vloge v bivši Ljubljanski pokrajini, daje zakon mnogo več, kakor bi dobili, če bi se njihove vloge obračunale po zamenjalnih tečajih za okupacijske valute. Tako bo vlagatelj za predvojno vlogo 2000 din dobil izplačanih 1000 din DFJ, medtem ko bi po tečajih za zamenjavo okupacijskih valut v nove dinarje dobil na Hrvatskem 14 din, na Gorenjskem in Štajerskem 60 din, v Srbiji 100 din in v bivši Ljubljanski pokrajini 228 din.

Kaj določa zakon

Prvi člen zakona se nanaša na predvojne obveznosti, ki niso hranilne vloge na knjižice. Take obveznosti, ki so nastale do vključno 18. aprila 1941 in niso bile poravnane do 13. novembra t. l. (ko je stopil zakon v veljavo), se morajo obračunati v razmerju 10 starih jugoslovanskih dinarjev za 1 din DFJ. Če so bile te obveznosti zaradi predpisov, izdanih po okupaciji, spremenjene v okupacijsko valuto, se morajo pretvoriti nazaj v stare jugoslovanske dinarje po istem tečaju, po katerem so bili leta 1941. stari jugoslovanski dinarji zamenjani za okupacijske bankovce, nato pa obračunati po razmerju 10 starih dinarjev za 1 dinar DFJ.

Pri obračunanju takih predvojnih obveznosti, ki so se v času okupacije spreminjale (zmanjšale in zopet povečale v tekočem računu) se vzame za obračun najnižji saldo v tem času. Zakon namreč določa, da velja kot obveznost, nastala pred 18. aprilom 1941, najnižji saldo v času od 18. aprila 1941 do dne, ko je na ozemlju, kjer je plačilno mesto, dobil veljavo zakon o tečajih za zamenjavo okupacijskih bankovcev (v Sloveniji 26. junija 1945).

Posebne določbe za hranilne vloge na knjižice

Hranilne vloge na knjižice, ki v času od 18. aprila 1941 do osvoboditve niso bile povečane z novimi vlogami, se obračunajo takole:

a) pri vlogah do 20.000 starih jugoslovanskih dinarjev se zneski do 2000 din obračunajo v razmerju 2 starih jugoslovanskih dinarjev za 1 dinar DFJ; presežki preko 2000 do 5000 starih jugoslovanskih dinarjev v razmerju 5 starih jugoslov. dinarjev za 1 dinar DFJ; presežki preko 5000 do 20.000 starih jugoslov. dinarjev pa po razmerju 7 starih jugoslov. dinarjev za 1 dinar DFJ;

b) vloge, ki presegajo 20.000 starih jugoslov. dinarjev se obračunajo po razmerju 10 starih jugoslov. dinarjev za 1 dinar DFJ, kar velja za ves znesek vloge, vendar pri tem protivrednost v dinarjih DFJ ne sme biti manjša od protivrednosti vloge 20.000 starih jugoslovanskih din obračunane po točki a).

Da bodo gornji predpisi lažje razumljivi, navajamo dva primera.

Vzemimo n. pr. predvojno vlogo na knjižico v višini 3500 din. Ta vloga se bo obračunala takole:

za prvih 2000 din (v razmerju 2 : 1) . .	1000 din DFJ
za ostanek 1500 din (v razmerju 5 : 1)	300 din DFJ
Skupaj .	1300 din DFJ

Če pa vzamemo za primer predvojno vlogo 20.000 din, tedaj bo račun naslednji?

za prvih 2000 din (v razmerju 2 : 1) . .	1000 din DFJ
za nadaljnjih 3000 din (v razmerju 5 : 1) .	600 din DFJ
za ostalih 15.000 din (v razmerju 7 : 1) . .	2143 din DFJ
Skupaj . . .	3743 din DFJ

Pri računanju nadaljnjih primerov dobimo naslednje zneske: za predvojno vlogo 1000 din dobimo 500 din DFJ, za predvojno vlogo 2000 din 1000 din DFJ, za predvojno vlogo 3000 din 1200 din DFJ, za predvojno vlogo 4000 din 1400 din DFJ, za predvojno vlogo 5000 din 1600 din DFJ, za predvojno vlogo 6000 din 1743 din DFJ, za predvojno vlogo 7000 din 1880 din DFJ, za predvojno vlogo 10.000 din 2314 din DFJ in za predvojno vlogo 15.000 din 3029 din DFJ.

Pri zneskih preko 20.000 din se predvojne vloge ne obračunajo več po gornjem vzorcu, temveč se **ves** znesek predvojne vloge obračuna po tečaju 10 starih jugoslov. dinarjev za 1 dinar DFJ. Da pa ne bi vlagatelj, ki ima n. pr. predvojno vlogo 25.000 din dobil le 2500 din DFJ, medtem ko bi drugi vlagatelj, ki ima predvojno vlogo točno 20.000 din, dobil 3773 din DFJ, določa zakon, da pri takih vlogah obračunani znesek v dinarjih DFJ ne sme biti manjši od protivrednosti vloge 20.000 din. Glede na to določbo bodo torej vlagatelji za predvojne vloge od 20.000 do 37.430 din dobili izplačan enak znesek 3743 din DFJ.

Pripomniti je še, da velja ugodnostno obračunavanje **samo za hranilne vloge na knjižice in ne tudi za vloge po tekočih računih in le za take vloge, ki do osvoboditve niso bile povečane z novimi vlogami.** Odprto je še vprašanje višine obresti za leta med vojno. To vprašanje bo verjetno urejeno z navodili, ki jih bo za izvajanje zakona izdal zvezni finančni minister. Da se obresti, ki so na predvojne terjatve pritekle v času vojne, smatrajo prav tako za predvojno terjatev, o tem je bilo že v maju izdano obvezno tolmačenje (gl. »Zbirka finančnih predpisov« štev. 34/2).

Vse predvojne obveznosti, ki se obračunajo po tem zakonu, so proste vsakršnih odbitkov. Za te obveznosti torej ne veljajo predpisi o odbitkih, kakor za ostale hranilne vloge in terjatve pri denarnih zavodih. Kako se bo z obračunanimi predvojnimi vlogami in terjatvami pri denarnih zavodih razpolagalo, o tem bo izdal še predpise zvezni finančni minister.

Ostale določbe zakona

Periodični prejemki v starih jugoslovanskih dinarjih, ki pripadajo po sodnih odločbah ali poravnavah pred sodišči iz naslova alimentacije, veljajo kakor da so določeni v dinarjih DFJ v istem znesku. Ta znesek se lahko spremeni po sporazumu strank ali s sodno odločbo na zahtevo ene izmed prizadetih strank.

Pokojnine, ki jih po pogodbi ali sodni odločbi službodajalec plačuje svojemu bivšemu uslužbencu odnosno članom njegove rodbine, je določiti tako, da se vzame za podlago srednja plača po uredbi o ureditvi mezd in plač (Uradni list DFJ z dne 21. aprila 1945) za tisto skupino, v katero bi danes spadal ta uslužbenec po zaposlitvi, ki jo je imel ob času upokojitve. Nezadovoljna stranka se lahko obrne na pristojno sodišče.

Posebno je urejeno vprašanje **predvojnih terjatev iz življenjskega zavarovanja.** Vse zavarovalnice bodo obračunale po tem zakonu in po valorizacijskem zakonu namembno imetje, v katerem so naložene premijske rezerve življenjskega zavarovanja. Pri tem se bo namembno imetje vseh zavarovalnic smatralo kot enotno namembno imetje. Na podlagi ugotovljene vrednosti celotnega namembnega imetja vseh zavarovalnic se bodo potem obveznosti iz življenjskega zavarovanja pri vseh zavarovalnicah obračunale po istem tečaju. Presežek pri posameznih zavarovalnicah se bo uporabil za poravnavo primanjkljajev pri ostalih zavarovalnicah. Presežki in primanjkljaji se bodo obračunali preko Državne hipotekarne banke kot obračunskega mesta.

Obveznosti iz življenjskega zavarovanja, ki ustrezajo premijam, plačanim po 18. aprilu 1941 pa se obračunajo po zamenjalnem tečaju okupacijskega denarja. Posojila na police življenjskega zavarovanja je obračunati po istem razmerju, kakor obveznosti iz tistih zavarovanj, po katerih so bila ta posojila odobrena. Za izvedbo teh predpisov bo izdal finančni minister še podrobnejše odredbe.

Samostojni pokojninski skladi, ki niso prišli pod Osrednji zavod za socialno zavarovanje, bodo obračunali obveznosti do svojih članov v razmerju, kakor se pokaže med valorizirano čisto imovino sklada in obveznostmi. Enako je obračunati tudi obveznosti dobrodelnih zavarovalnih ustanov in njihovih članov. Če po valorizaciji in obračunu terjatev in obveznosti sredstva sklada ne bi zadoščala za izpolnitev obveznosti, mora tak sklad v treh mesecih po uveljavljenju tega zakona predložiti zveznemu finančnemu ministrstvu načrt za sanacijo ali revizijo višine pokojnin.

Predpisi tega zakona ne veljajo za obveznosti ustanov socialnega zavarovanja, za plače in pokojnine državnih in samoupravnih uslužbencev in vojnih invalidov, pa tudi ne za obveznosti iz pogodb o zakupu stanovanjskih in poslovnih prostorov, glede katerih so že ali bodo izdani posebni predpisi.

Če bi kako posamezno podjetje (denarni zavod) po obračunu vseh delov njegove imovine v dinarje DFJ na podlagi ustreznih predpisov postalo pasivno in ni možnosti, da bi se primanjkljaj kril z valorizacijo po zakonu o valorizaciji, mora o tem takoj, najpozneje pa do 30 aprila 1946, obvestiti federalno finančno ministrstvo, ki bo v sporazumu z zveznim finančnim ministrstvom izdalo odločbo o načinu sanacije ali o likvidaciji takega podjetja.

Vse pravne in fizične osebe, ki mislijo, da so zaradi predpisov tega zakona oškodovane, morajo svoj odškodninski zahtevek prijaviti kot vojno škodo, in to v roku, ki ga bo odredil finančni minister.

60.000 makedonskih ovc je bilo razdeljenih na Hrvatskem

Nov dokaz gospodarske povezanosti in medsebojne pomoči narodov Jugoslavije

Iz Zagreba poročajo, da so ljudske oblasti na Hrvatskem v začetku preteklega meseca dokončale odkupovanje in prevoz okoli 60.000 ovc iz posameznih okrajev Makedonije v oškodovane kraje Hrvatske. To ni samo velik doprinos obnovi narodnega gospodarstva v teh krajih; s tehnično-organizatorične strani je to velik uspeh, s katerim se lahko ponašajo vsi pri tem delu udeleženi sodelavci. Končno je to živ primer, kako se uveljavlja edinstvo in bratstvo naših narodov in kako se mora uveljaviti tudi v bodoče. Je to primer, kako so naši narodi navezani drug na drugega, na medsebojno pomoč. Je to dokaz in primer, ki kaže, da bratstvo in edinstvo ni samo politična, programatična formula, temveč življenjska potreba nas vseh.

Gospodarsko dalekosežnost te akcije nam kažejo naslednje številke. Od 1,500.000 ovc, kolikor jih je bilo na Hrvatskem pred letom 1941., jih je ostalo po begu in opustošenju okupatorja skupaj okoli 500.000. Ta velika številčna izguba je za ljudstvo tem večji udarec, ker je bilo pred vojno ovčarstvo najbolj razvito prav v najbolj pasivnih krajih Hrvatske. V teh krajih je bilo ovčarstvo ena izmed najvažnejših gospodarskih panog tako glede prehrane kakor glede obleke. Zato so začele ljudske oblasti s to akcijo takoj po osvoboditvi, že sredi julija. Gospodarski svet je odobril za prve potrebe nad 14 milijonov din. Ovce so odkupovale posebne komisije s sodelovanjem zastopnikov Hrvatske. Ovce so bile razdeljene po stopnji opustošenja posameznim krajem takole: v Liki 26.348, v Dalmaciji 12.909, v Kordunu 6920 in v Gorskem Kotarju 5905 ovc itd.

Strokovnjaki upajo, da bo dalo množestveno križanje makedonskih ovc s hrvatskimi pasmami (v glavnem z liško ovco) zelo povoljne, da celo izvrstne uspehe. Tako v pogledu molznosti (dajanja mleka) kakor v pogledu kakovosti volne sta si obe vrsti približno enaki. Vprašanje prilagajanja na nove kraje (aklimatizacija) ne povzroča skrbi, ker so živinorejski pogoji v Makedoniji in v krajih na Hrvatskem približno enaki. Ovca, ki jo gojijo v Liki, je nekoliko večja in bo s križanjem izgubila nekaj svoje teže, s selekcijo preko živinorejskih okrajnih postaj pa bo mogoče ta nepovoljni vpliv sčasoma popolnoma odpraviti. V nekaterih krajih Dalmacije (posebno na otokih) se ovce ne bodo križale, ker je tamkajšnja vrsta ovc glede kakovosti volne mnogo naprednejša. K sreči je prav ovčarstvo teh krajev povprečno najbolj ohranjeno.

Kar se tiče organizatorične, tehnične strani tega uspeha, moramo upoštevati, da se je prevoz ovc, ki je po množini prepeljanih živali pri nas doslej edinstven, izvršil pretežno v času, ko so večino železniških prog šele popravljali. Železnice so bile preobremenjene s prevozi za potrebe naše vojske, s prevozi žita v pasivne kraje, s prevozi za najnujnejše potrebe obnove industrije, s prevozi pošiljk UNRRA-e itd. Število tovornih vagonov je bilo zmanjšano na 12% predvojnega števila. Vse to nam kaže, koliko je bilo treba smisla za organizacijo, požrtvovalnosti in čuta za odgovornost pri vseh činiteljih, da se je moglo to delo kljub temu izvesti. O uspešnosti prevoza dokazuje tudi neznatno število izgub prepeljanih ovc, ki znaša skupaj 5%. Prevoz se je izvršil s posebnimi vagoni do Karlovca, od tu pa peš v posedine okraje in okrožja. Pri odkupovanju, zbiranju in natovarjanju v Makedoniji so sodelovale z oblastmi najpožrtvovalnejše tudi vse množične protifašistične organizacije. Iz Like je odpotovalo v Makedonijo zaradi spremljevanja vagonov 140 omladink, ki so opravljale svojo dolžnost z največjim razumevanjem. Tako so vsi sodelujoči tudi ob tej priliki pokazali, kako se pojmuje bratstvo in edinstvo narodov Jugoslavije v praksi, da se ne kaže samo na političnem polju, temveč tudi pri gospodarskem sodelovanju in obnovi države.

Ugotavljanje vojnih dobičkarjev v Beogradu

Takoj po objavi zakona o odvzemu vojnega dobička je bila v Beogradu ustanovljena komisija za ugotovitev vojnega dobička. Aparat te komisije je razmeroma majhen, zato pa so tem značilnejši dosedanji rezultati te komisije. To delo je velikega pomena za vso našo državo, saj je znano, da se vojni dobiček odvzame izključno v korist sklada za obnovo dežele in pomoč opustošenim krajem.

Po končani prejšnji vojni so vojni dobičkarji ohranili vse bogastvo, ki so si ga ustvarili v času, ko so se narodi borili za svobodo. Postali so trdna opora tedanji reakcionarni oblasti. Tudi v tej vojni so si mnogi pod okriljem okupatorja povečali svoje na nepošten način pridobljeno premoženje, pri čemer so še pomagali gospodarsko krepiti vojni stroj okupatorja. Toda zgodovina se ne ponavlja. Naša ljudska oblast ne dopušča, da bi vojni špekulanti in bogataši ostali nedotaknjeni. Izdala je zakon o odvzemu vojnega dobička, ki najbolje tolmači želje in zahteve osnovnih ljudskih množic. To nam najbolje dokazuje najširše sodelovanje ljudstva pri odkrivanju in ugotavljanju vojnih dobičkov, to nam dokazujejo številne prijave, ki jih je prejela beograjska komisija.

Na poziv komisije za prijavo vojnih dobičkov se je v teku enega meseca prijavilo samo 9 vojnih dobičkarjev, ki so celo izkazali izgubo. Naknadne ugotovitve so pokazale, da so vsi veliki vojni dobičkarji, o čemer bo izrečena končna odločba. Doslej je v Beogradu ugotovljenih 350 vojnih dobičkarjev, katerih vojni dobički presegajo 30 milijonov din DFJ. To število pa se bo še znatno povečalo. V bivšem rekvizicijskem odseku, kjer se je vodila kartoteka, je bilo ugotovljeno 7000 gospodarstvenikov, ki so sodelovali z okupatorjem in so živeli na račun prisilnega dela delavcev in nameščencev. Samo v bivši tehnični direkciji je bilo v času okupacije izdanih 680 gradbenih dovoljenj. Na sodišču pa so na razpolago podatki za 6920 vpisov v zemljiško knjigo. Ti podatki so prijavljeni rajonskim komisijam. Vse to kaže, da v Beogradu ni samo 9 vojnih dobičkarjev, ki so se sami prijavili, temveč jih je nekaj tisoč. Po večini so se zgrnili okrog bivšega Bankvereina — nemške finančne ekspoziture za vzhod in važnega oporišča nemške imperialistične vojne. Pod zaščito okupatorja so potlačene ljudske množice ustvarjale bogastvo, ki so ga kupičili razni veliki trgovci in podjetniki. Sedaj pa bo ljudstvo izreklo nad temi dobičkarji svojo končno sodbo.

Glede postopanja proti vojnim dobičkarjem ne pozna zakon nobenih časovnih omejitev. Zato bodo ljudske množice nadalje pomagale odkrivati preostale vojne dobičkarje, s čemer bodo najbolj pomagale opustošenim in po vojni uničenim krajem ter žrtvam fašističnega terorja.

Državno trgovsko podjetje Na-Ma bo v Vojvodini odprlo 11 prodajalnic

V Novem Sadu je bila te dni ustanovljena prva prodajalnica državnega trgovskega podjetja »Narodni Magazin« (Na-Ma). Otvoritveni svečanosti so prisostvovali predsednik novosadskega mestnega odbora Popovič in številni drugi predstavniki oblasti. Ravnatelj pokrajinske direkcije Na-Ma za Vojvodino Radivoj Radanov je v svojem nagovoru ob otvoritvi poudaril, da je naloga tega državnega podjetja, oskrbovati potrošnike z najpotrebnejšimi potrošnimi predmeti, in to po najkrajši poti in po zmerni ceni. Do konca letošnjega leta bo v Vojvodini otvorjenih še 11 takih prodajalnic. Novosadska prodajalnica ima posebne oddelke za tekstilno blago, za galanterijo, izdelke iz usnja, za papir in za razno drugo blago.

V Karlovškem okrožju ni več družine, ki ne bi bila pod streho

Končana je kampanja za zgraditev zasilnih hišic po vaseh karlovškega okrožja. Načrti gradbenih odborov so bili popolnoma uresničeni. Danes v vsem karlovškem okrožju ni nobene družine več, ki bi ne bila pod streho. V času vojne je bilo v tem okrožju porušenih 14.631 poslopij, 23.636 gospodarskih poslopij in hlevov. Veliko število teh poslopij je obnovljeno. Predvideno je bilo, da se v vsem okrožju zgradi 2.000 novih hiš in popravi 500 porušenih hiš. Ta načrt je bil prekoračen. Dograjenih je že 2.207 poslopij, 207 pa jih še ni pod streho. Popravili so 1.350 hiš, izven načrta pa je bilo zgrajenih ali popravljenih 2.323 gospodarskih in 5 javnih poslopij. Za vsa ta dela je bilo treba 178.800 brezplačnih delovnih dni in 27.579 plačanih delovnih dni. Brezplačno so delale delovne skupine, ki so jih ustanovili v vseh vaseh. Pri delih so porabili 1.904.000 opek, pomagale pa so tudi enote Jugoslovanske armade. Najboljši uspeh je dosegel Slunj, ki je popolnoma sam uresničil vse postavljene naloge.

Varujmo se nalezljivih bolezni!

Vsaka vojna prinaša s seboj nešteto tegob in težav. Toliko kakor ta vojna, jih ni prinesla do sedaj nobena. Okupatorji in njihovi pomagači so pobijali ljudi v masah, vlačili so jih po zaporih in koncentracijskih taboriščih, kjer so namenoma ustvarjali takšne prilike, da bi človeka in njegovo dostojanstvo čim bolj ponižali. Prav je imel sloviti pisatelj in časnikar Ilja Erenburg, ko je pred kratkim zapisal, da je sedaj konec časa morilnih strojev, da zdaj prihajajo dnevi človeka. Danes, se šele v polni meri začenjamo zavedati, kaj vse je okupator s svojimi pomagači storil zatiranim narodom in z njimi tudi nam, Slovencem, zlega. Danes se šele v polni meri zavedamo in občutimo, kako zločinsko je v nas poskušal ubiti človeka, ker je dobro vedel, da s tem doseže vse, kar je v svojih računih sklenil storiti z nami. Z zatiranjem, preganjanjem, mučenjem, gladovanjem, zapori, koncentracijskimi taborišči, bikovkami, krematoriji, plinskimi celicami in podobnimi »pripomočki« nacistične in fašistične »kulture« je hotel v vseh, ki so se uprli njegovemu zločinskemu početju ubiti in zatreti zadnjo iskrico človeškega dostojanstva in ponosa, ponižati nas je hotel na raven običajnih živali, delovne in tovorne živine, ki mu naj služi, dokler ne pogine pod njegovimi biči, zaradi naporov ali pa vsled najrazličnejših bolezni. Med posledice vsega tega zločinskega početja moramo šteti tudi bolezni, ki so planile med narode Evrope in katerim v ogromnem obnovitvenem delu posvečamo posebno pri nas veliko pozornost. V vrsti neštetih bolezni moramo ravno v teh zimskih mesecih omeniti eno najbolj nevarnih — pegavico.

Pegavica je izrazita bolezen tistih časov, ko se široke ljudske množice po tuji ali lastni krivdi nahajajo v pomanjkanju in takšnih zunanjih prilikah, da ni mogoče z vso pažnjo skrbeti za osebno kakor tudi stanovanjsko snago. Morebiti se bo zdela trditev, ki jo postavljam, ko z vso odločnostjo povdarjam, da posledice zločinskega dela nacizma in fašizma čutimo ravno v teh ozirih posebno danes, malo pretirana. Toda, če rečem in pojasnim, da pri nas v večjem obsegu pegavice in podobnih nalezljivih bolezni ne poznamo, samo zato, ker se nismo nikoli dali notranje zlomiti in s tem ponižati na raven enako skoraj živali, boste razumeli, da je moja trditev točna. Pred nami so zimski meseci, meseci ko je najtežje zatirati nesnago in pred vsem ušivost in šele ti meseci nam bodo ravno v pogledu širjenja pegavice pokazali ponekod naravnost usodne posledice vojnih nadlog. Mi pegavice v velikem obsegu do sedaj še ne poznamo pri nas, v naši moči je, da njenih grozotnih posledic za široke množice tudi ne spoznamo. Če pogledamo malo okoli sebe, bi videli kaj drugačno sliko v tem pogledu. Zato pa smo dolžni z vsemi močmi preprečiti sploh pojavljanje tudi posamičnih slučajev pegavice, kakor seveda tudi drugih nalezljivih bolezni. V tem stremljenju nam bo pred vsem pomagalo poznavanje bolezni same in mer, ki jih moramo vporabljati da se je obvarujemo.

Pegavico ali pegasti legar (znanstveno ji pravijo typhus exanthematicus) povzroča nekaj milionink milimetra velika klica ki ji pravijo v znanosti tudi »virus«. Podobni vzročnik povzroča tudi koze, steklino, otroško omrtvelost, ošpice in podobne bolezni. Vidimo tega povzročitelja lahko samo s posebnim drobnogledom — električnim mikroskopom. Povzročitelj pegavice pa ima neko posebnost. Za svoj razvoj namreč potrebuje posrednika, ki ga je našel v beli gvantni oz. sramni uši. Uš, kakor vsi vemo, piči človeka in tako sesa in se napije njegove krvi. To je eden od načinov njenega hranjenja. Če piči bolnika, ki boluje za pegavico, se s krvjo ki se je napije, tudi ona okuži z vzročnikom pegavice. V uši ta vzročnik dozori v 4—7 dneh in po tem času je uš prenašalec povzročitelja pegavice in s tem, ko piči človeka, prinese v človekovo telo s svojimi izločki povzročitelja, ki je sposoben pri človeku izzvati bolezen pegavico. Prenašanje bolezni se pa ne vrši samo z ubodom, ki ga pozroči uš, temveč tudi z iztrebki uši, ki jih pušča na koži od koder povzročitelj prodre v telo skozi malenkostno odprto, opraskano ali ranjeno kožo. Poznamo torej dve poti, po katerih pride povzročitelj pegavice v človekovo telo in tam povzroči bolezen. Prva je z ubodom, ki ga povzroči uš, druga pa je preko človekove kože, ki, kakor vemo, ni nikoli popolnoma cela, na kateri je uš pustila svoje iztrebke.

Tako bomo tudi razumeli, zakaj se pegavica pojavlja ravno v zimskih, mrzlih mesecih. To so meseci, ko so ljudje bolj prisiljeni na skupno bivanje, ko nosijo več in debelejšo obleko, ko je mani možnosti rednega snaženja in čiščenja, posebno če se sami z osebno disciplino ne silimo k temu. Zato so to tudi meseci, ko se rada v neurejenih prilikah in v izrednih časih pojavlja ušivost.

Oglejmo si še na hitro, kako poteka bolezen sama.

Po tem, ko je bil človek tako od uši okužen, ostane 7—14 dni brez vsakih posebnih znakov bolezni — bolezen se šele razvija in **zdravniki** pravijo, da je to čas **inkubacije.** Po tem času pa bolezen nenadoma plane s svojimi znaki na dan. **Najprej** je podobna čisto težki influenci. **Bolnika** boli glava, nima nobenega **teka,** bruha ali ga pa sili na **bruhanje,** jezik je bel in kmalu tudi **kosmato** obložen, čuti bolečine **po vseh udih.** Med začetno mrzlico se telesna **toplota** nenadoma in hitro dvigne **do 39** ali 40° C, in ostane tako **visoka** nekako 10 dni. Bolnik zateče **v obraz** (zdi se nam zabuhel) in je **močno** razžarjen, začenja se mu blesti, **žila mu** hitro bije in je slabo polnjena **(slabo** napeta). Med tretjim do sedmim **dnem** se po telesu, posebno gosto pa **na** trebuhu, prsih, hrbtu (do lasišča **in** tudi na udih (podplatih in dlaneh) pojavijo majhne, najpreje bledo rdeče, pozneje pa modre pege, **ki jim** pravijo zdravniki izpuščaji ali **exanthem** in zato imenujejo bolezen **tudi** typhus exanthematicus. **Ko so se** pojavile pege se tudi bolezen **poslabša.** Bolnik je bolj ali manj **omračen, leži** brez moči in je nemiren, **začenja** tudi zelo hujšati. Ob koncu **drugega** tedna se odloči njegova **usoda** — smrt, ali pa počasno okrevanje, **ki ga** še rade motijo druge in **nove nadloge,** kakor pljučnica, **vnetje ledvic,** srčne okvare in podobno. **Umrljivost** je v tistih krajih, kjer bolezen **ni** udomačena in se pojavlja le **v izrednih** prilikah in časih, sorazmerno **zelo** visoka, saj iznaša **10—30% in tu** in tam celo več. Posebno **nevarna je** pri starejših ljudeh, kejr **je že oslabelo** srce. Premagati jo posebno **pomagata** zdravo telo in krepko **srce.** Kdor je pegavico enkrat **prebolel,** ostane običajno pred njo za **stalno varen,** z drugo besedo — **ta je pred** pegavico imun.

Toliko o bolezni **sami. Važnejše pa** je njeno zatiranje in pobijanje.

Prva in največja zapoved **v pobijanju** pegavice v borbi proti **njej, je** energično, smotreno in **sistematično** pobijanje ušivosti. Bolnika, **ki je** sumljivo bolan **in pri katerem so zra**ven tega morebiti še **ugotovili, da je** bil ušiv, oddamo **v izolacijo v bol**nico, kjer ga bodo tudi zdravili. **Slučaj** je treba takoj prijaviti **najbližjemu** zdravniku, ki je dolžan **storiti vse** potrebne korake in ukrepe. **Najvažnejši** med njimi je **energična razuši**tev vse bolnikove okolice, **predvsem** pa vsega, kar se je nahajalo **z bolnikom** v stiku. Vse ljudi **ki so bili z** bolnikom v stiku je potreba **ločiti od** družbe za določeno dobo, potreba **jih** je izolirati v posebnih ločenih **prostorih,** kjer jih mora zdravnik **opazovati.** To opazovanje in bivanje **na** ločenem zaprtem prostoru se **imenuje** karan-tena in traja običajno **23** dni. V tem času je treba poleg **obleke,** perila, ležišča in podobnega, razušiti tudi stanovanjske prostore.

Naša največja dolžnost **v teh zim**skih mesecih pa je, da **skrbimo z** vsemi močmi, da se bolezen **sploh nikjer** ne pojavi, da se ne pojavi **tudi** nikjer ušivost, ki je pravzaprav **neposredni** ustvaritelj pogojev **in pri**lik v katerih se bolezen prenaša **in** širi. Zato pa boj ušivosti! **Če sem v** začetku trdil in postavljal, **da okupa**torji **s** svojimi hlapci in pomagači niso v nas mogli uničiti človeka, človeškega dostojanstva, potem smem tudi opravičeno postavljati, drugo trditev, da smo **s** svojo voljo da si čim prej zopet uredimo našo domačijo tako, da bomo veseli, zadovoljni **in** srečni v njej, zmožni sprejeti tudi **to** veliko nalogo do posameznika **in** skupnosti v tem času. Dovolj **so nas** morili razbojniški okupatorji, **dovolj** nam je domobranskih Sv. Urhov **in** podobnih grobov naših najboljših **to**varišev in tovarišic, dovolj **je bilo** krvi, s katero smo plačali svojo **svo**bodo — greh bi bil, če bi **z lastne** nemarnostjo morebiti dovolili, **da nas** sedaj še zmore nalezljiva **bolezen,** kakršna je pegavica **s katero se je** tudi okupator skušal znesti nad **nami.** Tako boj proti ušivosti **in z njo** proti eni najbolj strahotnih **morilk** človeštva — pegavici, ni izmišljena **ideja** posameznikov, **temveč ukaz skup**nosti.

Kako ušivost zatiramo? **Še nekaj** besed o tem. Vsakdo naj bi **segel po** knjižici, ki jo je izdalo **Ministrstvo** za narodno zdravje **NVS ki je pravi** katekizem v tem vprašanju. **Vendar** najvažnejše: prvo je osebna **snaga in** higijena. Vsakdo je dolžan, **posebno** v teh časih in teh zimskih **mesecih** skrbeti za osebno snago **v enaki, če** ne še večji meri kakor **v poletju. Isto** velja za snago v stanovanjskih **prostorih.** Kjer so se pojavile uši, **velja** kot pravilo: takoj se treba **okopati v** vroči vodi in pri tem kopanju **ne šte**diti z milom. Z dlakami **poraščena** mesta ostrižemo in dlake **sežgemo.** Perilo dobro prekuhamo, **oblačila in** odeje dobro prelikamo **z vročim li**kalnikom, kjer moramo **posebno pa**ziti na robove, da tako **z vročino čim** bolj sigurno uničimo uši **kakor tudi** njihova jajčeca **t. zv. gnjide. Slamo** ali ličkanje, **ki ga vporabljamo za** ležišča sežgemo. Sobna tla **in leseno** dele ležišča **operemo in oribamo z** vrelo vodo.

Kjer so na razpolago **posebno zgra**jene razsuševalne postaje **pravimo jim** jim tudi suhe komore, **se jih naj čim** bolj široke mase **poslužujejo v slu**čaju pojavljanja ušivosti. **Tu uniču**jemo uši ali gnjide **z suhim in vro**čim zrakom, obenem pa **imamo mo**žnost okopati se v primerno **vroči vodi.**

Pot k blagostanju je požrtvovalno delo nas vseh!

KULTURNI PREGLED

O dosedanjem delu zagrebške Drame

Zagrebška Drama je doživljala v zadnjih desetih letih razne peripetije, katerih posledice težko občuti še sedaj. Pod prejšnjimi režimi ni bilo svobode umetniškega ustvarjanja, gledališču niso priznavali potrebe za široke ljudske sloje, poleg tega gledališču niso dajali v zadostni meri gmotnih sredstev. Upravniki, direktorji in dramaturgi so se menjavali kot na tekočem traku: eni so dobivali dekrete, druge so odstavljali z njihovih položajev ali pa so sami podajali ostavke. Pogojev za umetniško delo in razvoj ni bilo. Cenzura je delala po navodilih beograjske čaršije in zagrebških reakcionarjev.

Ljudje, ki so imeli ljubezen in smisel za gledališče, so se zaman trudili, da bi zbrali v njem res kvalitetne strokovnjake. Vendar je imela zagrebška Drama močan kader naših najsposobnejših igralcev, režiserjev in gledaliških ljudi sploh. Poleg Dujšina in Vike Podgorske so bili tam Janko Rakuša, Vjekoslav Afrič, Tomislav Tanhofer, Strahinja Petrovič, Sava Severjeva, Hinko Nučič, Avgust Cilič, Joso Martinčevič in drugi, od režiserjev pa dr. Branko Gavella, Bojan Stupica, Ferdo Delak, Kalman Mesarič, Tito Strozzi in tako dalje. Potem je prišla vojna, težki dnevi okupacije in ustaškega režima. Režiserji in igralci so odšli vsepovsod, en del v partizane (Vjekoslav Afrič z ženo, Salko Repak, Joža Rutič z ženo, Joza Lavrenčič, popularni Avgust Cilič itd.), nekateri so zapustili Zagreb, hote ali pod silo razmer, nekateri so se priključili narodno osvobodilnemu pokretu kot aktivisti, spet druge so ustaši in hitlerjevci preganjali (Dubravko Dujšin, Vlasta Dryak, Bela Krleža in drugi), Janko Rakuša pa je padel kot žrtev ustaškega divjanja: obesili so ga za talca v Remetincu.

Z osvobojenjem naše dežele so nastale nove razmere in nove možnosti za delovanje gledališča, zlasti Drame. Vendar je bilo treba mnogo časa, da se urede tehnične možnosti in sestavi nov dramski ansambl. Za upravnika zagrebškega gledališča je bil imenovan Ivo Tiardovič, skladatelj operete »Mala Floramye« in »Splitski akvarel«, za tajnika pa igralec-komik Joža Rutič. Direktor drame je književnica Božena Begovič. V dramski ansambl so vključili mnoge nove igralce, ki jim je pomagal na površino partizanski pokret. Mnogi prejšnji igralci in režiserji niso več člani zagrebške Drame. Seveda se močno občuti pomanjkanje kvalitetnih igralcev, ko ni več ljudi, kakršni so bili n. pr. pokojni Janko Rakuša, Vjekoslav Afrič, ki je zdaj v Beogradu in mnogih izvrstnih režisenjev, tako Gavelle, Stupice, Delaka itd. Vendar je narejeno vse, da bi imela Zagrebška Drama v umetniškem pogledu vodilno mesto v Hrvatski, pri tem pa tudi pokrajinska gledališča ne bodo prikrajšana, kar se tiče sposobnih gledaliških ljudi.

Svoje delo je začela zagrebška Drama z znano dramo Mirka Bogoviča »Matija Gubec« v režiji Emila Karaseka. Naslovno vlogo je igral Dubravko Dujšin. To dramo je nekdaj režiral Gavella. Drugo delo na sporedu je bilo delo sovjetskega pisatelja Valentina Katajeva »Očetov dom«, komedija iz časa velike domovinske vojne in obnovitvenega dela v Sovjetski zvezi. Delo je režiral Joza Laurenčič, igrali pa so največ novi, mladi igralci, kar se je pri predstavi tudi čutilo.

Klasičen repertoar je bil zastopan z Molierovim »Tartuffom«. Režiral je Mesarič, naslovno vlogo pa je igral Dubravko Dujšin. Z izvedbo drame Karla Čapka »Mati« v režiji Hinka Nučiča je bila dana možnost naši veliki igralki Viki Podgorski, da ustvari v vrsti svojih vlog nepozabno podobo matere. Zadnja premiera je bila Kornejčukova znana komedija »Misija mistra Perkinsa v deželi boljševikov« v režiji Grete Kraus-Aranicki z Deanom Dubajičem v glavni vlogi. Predstava ni bila najboljša.

Zagrebška Drama pripravlja sedaj izvedbo Batušićeve dramatizacije romana Johna Steinbecka »Mesec je zašel«. Dejanje se odigrava na Norveškem v času nemške invazije. Režiral je Mesarić, glavno vlogo igra Josip Daneš. Pripravljajo tudi Ostrovskega komedijo »Gozd«. Režiral bo Tito Strozzi, glavne vloge pa bodo igrali Dubravko Dujšin, Mate Grković, Jozo Laurenčič, Elo Hafner - Gjermanović, Vanjo Timer in drugi.

Od slovenskih dramskih del namerava zagrebška Drama uprizoriti Cankarjevo komedijo »Za narodov blagor« in dramsko reportažo Vitomila Zupana »Rojstvo v nevihti«. V. I.

Hrvatska revija „Republika“

Te dni je bila dotiskana v Zagrebu prva (dvojna) številka »Republike«, mesečnika za književnost, umetnost in javno življenje. Novo revijo urejajo Miroslav Krleža, Vjekoslav Kaleb in Joža Horvat, za umetniško opremo za skrbi Vanja Radauš. Odgovorni urednik je Joža Horvat. Uredništvo je uspelo že v prvi številki, ki ima 180 strani, zbrati najmočnejša imena sodobne hrvatske književnosti, od starih pisateljev pa do najmlajših. Prva številka »Republike« daje prerez današnje hrvatske književnosti, idejnih in umetniških teženj književnikov in nov ustvarjalni duh v našem javnem življenju.

Na prvem mestu je natisnjena vizionarna pesem Vladimira Nazora »Ahilejeva srdžba«. Sledi doslej neobjavljeno delo Avgusta Cesarca »Smiješ Jude Iškariota«. »Oči« je prvi del poeme Vladimira Popovića. Kot odlomek iz večjega vojnega dela Ranka Marinkovića »Savjetovanje« je natisnjen fragment »Oko božje«. V prozi Vladimira Nazora »Ovan rogo« srečamo njegovega klasičnega pastirja Loda, ki se je spet pojavil v dneh velike narodove preizkušnje. Antun Barac je dal v svojem eseju »Mrak na svijetlim stazama« zaokroženo književno podobo Gorana Kovačiča, oceno dela pesnika, ki je pomemben za razvoj naše književnosti v tem času in so ga ubili četniki. Poseben poudarek dajejo tej številki »Republike« lirične pesmi: štirje mojstrski soneti Zdenka Štambuka »Lenin« iz knjige »U oči dana« pesem Stanislava Šimića, Božene Begović in Draga Ivaniševića in močna lirska poema »Govorenje Mikule Trudnega« Marina Franičevića. Vjekoslav Kaleb, ki je zavzel s svojimi starejšimi deli pomembno mesto v naši sodobni noveli-stiki, ima v tej številki novelo »Na pragu«. Grga Gamulin je napisal članek »Povodom izložbe slikara partizana«. »Zapisi o smrti Petra Arbutine« je novela Jože Horvata, pretresljiv dokument iz partizanskega življenja. Pero Lasta je napisal oceno »Kronike Ive Andrića«. Josip Badalić pa beleži stoto obletnico smrti ruskega pesnika basni Ivana Andrejevića Krylova. Na zadnjem mestu je natisnjen esej Miroslava Krleže »Književnost danas«. V njem analizira našo književno problematiko. Esej ima programatski značaj, daje obračun s starim in kaže nove poti našega književnega razvoja.

V prvi številki »Republike« so tudi reprodukcije grafičnih del Zlatka Price, Ive Režeka, Ljudevita Šestića, Vanje Radauša in Krste Hegedušića.

Revija bo izhajala vsak mesec na petih tiskovnih polah (80 straneh). Prva (dvojna) številka stane 40 din. Naročnina za leto 1945 je 70 dinarjev, za 1945 in 46 skupaj pa 400 dinarjev. Naročila sprejema »Nakladni zavod Hrvatske«, uprava »Republike«, Zagreb, Zrinjevac 20.

BROŠURA O DELU NAŠIH MINISTRSTEV IN DRUGIH USTANOV

Te dni je izšla vrsta brošur, ki podrobno in pregledno govore o delu, ki so ga opravila posamezna ministrstva Narodne vlade Slovenije in druge ustanove v času od osvoboditve do danes. O nekaterih izmed teh brošur smo že podrobno pisali oziroma objavili posnetek najvažnejših zaključkov, tako o brošuri »Naša prosveta in kultura«, ki kaže delo prosvetnega ministrstva in o delu ministrstva za notranje zadeve. Med brošurami, ki smo jih še prejeli, je poročilo o delu ministrstva za industrijo in rudarstvo, knjižica »Obnova naših gradenj« razlaga delo ministrstva za gradnje, »Naše finančno gospodarstvo« delo finančnega ministrstva, »Zadružništvo« pa delo iniciativnega odbora za Slovenijo. Take brošure so izdala tudi ostala ministrstva.

»30 DANA«

V Beogradu je izšla prva številka mesečnika »Trideset dana«. Prinaša najpomembnejše znanstvene, politične in informativne članke svetovnega in domačega tiska, pa tudi originalne članke o zunanjih in domačih družabnih, političnih in kulturnih vprašanjih, ki imajo širši, mednarodni pomen. Prva (novemberska) številka vsebuje:

Referat V. M. Molotova ob 28. obletnici oktobrske revolucije. — Naša argumentacija v vprašanju Julijske Krajine in Trsta — E. Kardelj, S. Kosanović, Lj. Leontić. — Še o demokraciji. — A. Sokolov »Novoje vremja«, Moskva. — Neke posebnosti političnih strank in volivnega sistema v Zedinjenih državah ameriških in v Veliki Britaniji — Stjevan Dedijer. — O prehodu z vojne na mirnodobsko proizvodnjo — I. Trahtenberg. — Razvoj industrije Jugoslavije in njena vloga v našem gospodarstvu — Vlajko Begović. — O nekaterih nalogah družabnih ved pod današnjimi pogoji — G. Aleksandrov.

Časopis izhaja vsakega 10. v mesecu na 10—12 tiskovnih polah v cirilici in latinici. Izdaja ga založba »Kultura«, Beograd, Vlajkovićeva 8. Urednik je Vladimir Dedijer.

DELO CELJSKEGA OKROŽNEGA GLEDALIŠČA

Celjsko gledališče je imelo po osvoboditvi že vrsto predstav. Najprej Borove »Raztrgance« v Leskovškovi režiji, potem Gobčevo kantato »Hej partizan«, Cankarjevega »Kralja na Betajnovi« v Gradišnikovi režiji in zborno recitacijo Hladinove »Žive krvi«. 17. novembra pa je bila premiera Golarjeve veseloigre »Vdova Roślinka«. Naslovno vlogo igra Helena Rajhova.

Nove knjige

Vladimir Nazor: »Ahasver.« Ta poema Vladimira Nazora je izšla v založbi knjigarne R. Horvata. Ilustriral jo je Vanja Radauš.

»Zvijezda«. V izdaji »Borbe« je izšla 3. štev. ilustriranega tednika »Zvijezda«. Članki obravnavajo aktualna politična in druga vprašanja, fotografije pa kažejo najnovejše dogodke v domovini in v svetu. Uredništvo je v Beogradu, Dečanska 31.

»Vjesnik za kožu i tekstil.« Izšla je 5. štev. tega glasila, ki ga izdaja ministrstvo za industrijo in rudarstvo v Zagrebu. Uredništvo je v Zagrebu, Tuškanova 30.

Povratek odprave muzeja za vzhodno kulturo v Moskvo

Pred kratkim se je vrnila v Moskvo znanstvena odprava Muzeja za vzhodne kulture s potovanja po Georgiji, Armeniji, Dagestanu, Turkmeniji, po Tadžiškem in Uzbeškem. V avtonomni republiki Dagestan so dobili člani odprave za muzej pristne primere umetniških preprog, med katerimi je omeniti stare preproge iz začetka 19. stoletja in bronaste predmete iz Perzije iz 13. do 18. stoletja. V uzbeški republiki so dobili 19 edinstvenih umetniških izdelkov ljudske umetnosti. Med njimi je posebno značilnih 10 listov rokopisa z besedilom Korana, pisanih po odličnih mojstrih iz Buhare v 18. stoletju. Skupaj z Zavodom za znanstvene preiskave umetnosti in z muzejem »Sur-Kan Daria« so člani odprave proučevali arhitektonske spomenike iz 8. do 15. stoletja v področju toplic, med katerimi je mavzolej nekega hodže iz 12. stoletja, ki je bil odkrit proti koncu raziskav. Dragocene pridobitve za muzej je dobila odprava v Georgiji v Armeniji. (Tass).

Turneja skupine za ljudsko plesno umetnost SZ v Bolgariji

Turneja skupine za ljudske plese SZ pod vodstvom Igorja Mojsejeva je v Bolgariji doživela silen uspeh. Prvi koncert je bil v obmorskem mestu Varni. Nato pa so bili koncerti v mestih Sliven, Stara Zagora in Plovdiv. Ljudstvo je prihajalo v množicah na kolodvore, da bi sprejelo sovjetske umetnike. Dvorane gledališč v Slivnu, Stari Zagori in Plovdivu lahko nudijo prostor 500 do 600 osebam. Število oseb, ki bi se rade udeležile koncertov sovjetskih plesalcev, pa je bilo dosti večje. Ker je bilo malo časa in vreme toplo, so sklenili prirediti predstave na prostem, kar je nudilo skupini priliko, pokazati bolgarskemu ljudstvu najboljše točke svojega bogatega sporeda. Po končanih koncertih so gledalci na vse načine manifestirali iskrene simpatije bolgarskega ljudstva do ljudstev ZSSR. Časopisi so enoglasno priznavali visoko umetniško višino plesov te skupine. Vsega skupaj se je udeležilo prirejenih koncertov več kot 200.000 gledalcev. V Sofiji so lahko priredili koncert na predvečer 28-letnice Oktobrske revolucije v častniškem domu Rdeče armade, katerega so pred kratkim odprli. Generali in častniki, ki vršijo svojo službo daleč od domovine, so zelo prisrčno sprejeli umetnike. Naslednjega dne je skupina plesala na trati stadiona »Junak« pred 45.000 gledalci, ki so ji priredili navdušen sprejem. Zvečer je skupina znova plesala v častniškem domu na sprejemu v čast 28-letnice Oktobrske revolucije, katero je priredilo sovjetsko veleposlaništvo. Skupina je v Sofiji priredila še več koncertov. (Tass).

Muzej Nekrasova

Na dan 125. obletnice rojstva pesnika N. A. Nekrasova bodo v Sovjetski zvezi odprli muzej Nekrasova. Nameščen bo v prostorih stanovanja, kjer je Nekrasov preživel 20 let svojega življenja. V teh prostorih je bilo tudi uredništvo lista »Sovremenik«, pri katerem so sodelovali mnogi odlični ruski pisatelji.

KNJIGA O ČAJKOVSKEM

V izdaji »Suvremene naklade« v Zagrebu je izšla zanimiva biografija P. I. Čajkovskega, delo ameriške pisateljice C. Drinker Bowen. Življenje Čajkovskega je opisano na podlagi najboljš avtentičnega materiala — korespondence, ki jo je vodil dolga leta s svojo oboževateljico in pokroviteljico Nadeždo Filaretovno von Meck. V teh pismih pripoveduje Čajkovski o svojem zunanjem in notranjem življenju, o svojih potovanjih, načrtih in nadah. To delo ni samo verna biografija, ampak tudi iskrena izpoved duše človeka-ustvarjalca.

V zvezi s Čajkovskim je prikazano v knjigi vse glasbeno življenje v Rusiji v zadnjih desetletjih XIX. stoletja: brata Anton in Nikolaj Rubinstein, Sergej Tanjejev, Musorgskij, Balakirev, Borodin, Kjuj in Rimski-Korsakov, odnos Čajkovskega do Tolstoja, Turgenjeva, Debussyja in drugih. Knjiga ima 380 strani in 16 ilustracij.

Izšel je drugi zvezek knjige »Moskovsko umetniško gledališče« v založbi muzeja gledaliških umetnosti v Moskvi. Prvi zvezek obravnava življenje tega gledališča od začetka do 1938. leta, drugi zvezek je pa posvečen delu tega gledališča v zadnjih petih letih. V 45 letih svojega obstoja je uprizorilo 121 del ruskih in svetovnih avtorjev. V šestih letih so objavili v Sovjetski zvezi 88 del v Umetniškem gledališču. Mnoga od teh so pisana v tujih jezikih.

Pišejo nam ...

Iz Kamne gorice

Zelo malo se sliši iz Kamne gorice, vendar smo tudi tukaj ljudje, ki čutimo vse potrebe današnjega časa. Delamo požrtvovalno in si pomagamo med seboj. Tudi volitve so v naši vasi uspele zelo dobro, saj imamo med seboj samo tri, ki bi želeli, da se vrne staro, vsi ostali pa smo enodušni za maršala Tita. Imamo tudi nekaj takih, ki niso volili. To so tisti, ki so se naselili v Kamno gorico. Ljudstvo v vasi je zelo nezadovoljno z njimi. Na dan volitev smo vsi vaščani šli pred njihove hiše in jim odkrito povedali, da nismo zadovoljni z njimi.

Na sestanke pridno hodimo in kulturno se tudi izobrazujemo. Mladina zelo pridno dopisuje v »Sten-čas« in se vidi, da ima razumevanje za nove čase. Življenje v vasi poteka res v slogi in lepo. V predsednika krajevnega odbora imamo veliko zaupanje, ker je pošten. V medsebojnem tovarištvu bomo dokazali, da smo postali vredni, da se nam pomaga. Naše življenje je težko. Nakovalo je naš kruh: izdelujemo žeblje z našimi žuljevimi rokami. Zakaj Ljubljančani, ki ste nas včasih tako radi obiskavali, ne pridete več? Pridite, saj smo vendar vaši tovariši, spoznali se bomo in vzljubili.

17. t. m. je bila obletnica, ko nas je okupator s silo odpeljal iz vasi v Ljubljano. Hotel nas je pridobiti za domobransko vojsko. Pa se nismo dali, ponudbo smo odbili in smo ponosni na to. Težki časi so bili takrat, danes so lepši. Da je res tako, je dokaz prelepa manifestacija naše vasi za maršala Tita in republiko.

Rešek Janez

Gozd

Visoke smreke segajo tik do ceste. Hodiš po gozdu. Tam spet hrasti, bukve. Sam lep gozd in vidi se, da že več let ni čutil izkoriščanja. Tu pa tam so za kakšen meter res nasekali drv, toda to je bila malenkost.

»Čigav je gozd?« Pred menoj so smreke, jelke ... Lastnica je neka posestnica iz Stranske vasi. Nič čudnega. Kmetica, a to je njen gozd.

Hodiš dalje. »Čigav je ta del?« Ime lastnika je isto ko prejšnje. In še dalje. Lastnica ista. Sto hektarjev gozda. Od Stranske vasi do Vinjega vrha se razprostira in še dalje.

Marsikdaj je siromašen bajtar poželjivo ogledoval debela debla. Samo par takih debel in plačal bi dolg pa mu gosposka ne bi več grozila z žandarji, da mu zarubi še bajto, ki jo je imel.

Čas se je izpremenil. Agrarna reforma. Ponekod se že delijo polja in gozdovi. Izvaja se tisto, o čemer so ljudje sanjali že stoletja.

Toda, spet gozd. Gozda, ki se razprostira med Vinjim vrhom in Stransko vasjo, ne pustijo več v miru. Dan na dan slišiš iz njega petje sekir. Danes so tu podrli najlepša debla, jutri spet tam. Gozd še ni razdeljen, še ga ima ona, lastnica. Toda sedaj hiti izsekavati, da bi ljudstvo dobilo prazna gozdna tla. Od vsepovsod prihajajo kupci: od Sečmiča, od Metlike, celo od hrvatske strani. Sami bogati ljudje. Odvažajo les.

Star možak se je odpravil na okrajni NOO in dejal: »Gozd uničujejo, ki ga bo ljudstvo dobilo!« Trpek je bil njegov glas, a vendar je kazal odločnost in voljo, narediti kar koli, da se prepreči tako negospodarsko ravnanje.

Že skoraj mesec dni je trajalo to početje. Sprva se ljudje niso znašli. Toda, ko so spoznali, da je táko delo v sto hektarjev velikem gozdu naperjeno prav za prav proti njim samim, so se dvignili proti temu. Krajevni NOO je poslal možaka na okraj, da se tam posvetuje.

In res, uspeh je bil dosežen. Že čez nekaj dni, pripovedujejo vaščani, se je nehalo kupčevanje. Sedaj čakajo le še agrarne reforme. Če bi pravi čas ne preprečili uničevanja, bi dobili samo goličave, ki bi jih bilo treba šele pogozditi in bi morda šele čez dvajset let koristile narodu.

D. P.

Po domovini

Barjani bodo v nedeljo odkrili spomenik 351 žrtvam

Tiho veje veter nad vlažno, črno barjansko zemljo. Turobno zveni njegova pesem skozi vejevje barjanske gošče in se izgublja z akordi žalostinke v mnogoterih dolinah krimskega in mokrškega pogorja. Še tiše se plazi megla čez rosne travnike. Tudi na Barju se vračajo žrtve vojne v domačo prst. Ob njihovem pokopu se barjanom obujajo težki spomini na besnenje fašistov, nacistov in domačih izdajalcev. V nedeljo bodo Barjani odkrili spomenik 351 žrtvam.

Mnogo je Barje pretrpelo v vojni. Goreli so domovi zavednih barjanov in prebivalcev na obronkih okoliških gora. Sovražnik je teptal polja, uničeval in ropal pridelek, klestil gozdove. Še ni bilo dovolj gorja! Še se nista fašist in izdajalec nasitila pri pogledu na vse to gorje. Niso jim bili dovolj požgani domovi, uničena polja in gozdovi. Nedolžne krvi je zahotela zver v človeški podobi. Brez usmiljenja je posegla okrvavljena roka v vrste zavednih Barjanov. Ni izbirala, ni ločila starosti od mladosti. Možje, žene, neveste, otroci, vse je moralo pod divjo slo krvoločnega tujca in domačega izdajalca.

Strahotne, skoraj nepopravljive sledove uničenja je zapustila drhal krvolokov. A prišla je ura, ko je junaška partizanska vojska s trdo pestjo udarila vmes. Brigade domačih sinov in hčera so prihrumele iz gozdov krimskega in mokrškega pogorja, goneč pred seboj tolpe švabov in izdajalcev, ki so bili na begu prav tako brezumni kakor prej pri svojem krvoločnem početju. Osvobojeno je bilo mučeniško Barje. Po štirih neskončno dolgih letih trpljenja je tudi Barje spregovorilo in pokazalo mnogobrojne grobove, v katerih spe izmučene žrtve. Pokazalo pa je tudi na povzročitelje pokolja, ropa in uničevanja.

Počivajte zdaj v miru vsi, vi nesmrtni, ki ste žrtvovali življenje za svobodo Barja in s tem za svobodo vse domovine! Narod bo negoval spomenike in vaše grobove in bo ob spominu na vas branil priborjeno svobodo do zadnje kaplje krvi. Ni je več sile, ki bi mu mogla ustaviti korak na poti v svobodno bodočnost! Slava pokojnim Barjanom!

Barjan.

DELAVCI TOVARNE »TITAN« ZA OBNOVO

Delavci tovarne »Titan« v Kamniku so te dni zaključili požrtvovalno in posnemanja vredno akcijo, ki je rodila lepe uspehe. Tuhinjska dolina in Črna sta najbolj opustošena kraja v našem okraju. Požgane so bile cele vasi, prebivalci pa izseljeni. Obubožanemu ljudstvu je treba nujne pomoči.

Delavci tovarne »Titan« so na občnem zboru na pobudo svoje sindikalne organizacije sklenili, da bodo za obnovo teh krajev delali dve uri tedensko. K temu delu so takoj pristopili. Skupno so napravili 4.162 delovnih ur v skupnem znesku 53.102 din. Denar so takoj stavili na razpolago okrajnim NOO z željo, da se porabi za nakup gradiva prizadetih krajev.

V LJUTOMERU JE OŽIVELA PROSVETA

Narodno gledališče v Ljutomeru je oživelo. Že pred vojno smo imeli dva odra, ki pa zaradi takratnih nezdravih političnih razmer nista mogla doseči tega, kar bi lahko. Sedaj, ko smo vprav z volitvami obračunali z vso nezdravo preteklostjo, se bomo tudi na dramatskem področju podali na delo z ljubeznijo, ker vemo, da ne bo nikogar, ki bi nas oviral. Kot prvo predstavo bomo uprizorili Cankarjevo »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Uprizoritev bo že 9. decembra in bo to za naš kraj velik kulturni dogodek.

Poleg obnove dramatskega dela imamo v načrtu oživljenje celotnega prosvetnega dela; tako mislimo ustanoviti ljudsko univerzo in šahovski odsek, preroditi glasbeno življenje in vse one panoge, ki zadevajo duhovno življenje. Prepričani smo, da nam bo naše delo uspelo, saj ljudstvo naravnost hrepeni po duhovnih dobrinah.

ODLIKOVANA DELAVCA PODJETJA »BELSAP«

Z odlokom predsedstva začasne narodne skupščine demokratične federativne Jugoslavije na predlog ministrskega predsednika in ministra za narodno obrambo maršala Jugoslavije Josipa Broza-Tita in na predlog ministra za industrijo sta bila odlikovana za posebno navdušeno delo in izkazane uspehe pri obnovi tramvajskega prometa v Beogradu z Redom dela II. stopnje Miloš Arsić in Vasa Starčevič, delavca podjetja »Belsap«.

DOSTAVA POŠTE V BELI KRAJINI

Avtobusi, ki vozijo v našo zapuščeno Belo Krajino, so v zadnjem času postali kaj trmoglavi. Pridejo, kadar jih je volja, ali pa sploh ne pridejo; nereden promet nam povzroča neprilike, zlasti še, kar se tiče naše pošte.

In naše pošte? Zakaj nam zadržujejo pošto, zlasti časopisje, kar po 24 ur in to posebno ob nedeljah? Tudi, kadar pride poštni avto pravočasno, dobimo časopisje šele po pondeljkih zvečer, po četrti uri. Bolj ko kdaj koli je danes čas zlato! Čudimo se, da prihaja k nam v Belo Krajino pošta iz Ljubljane isti dan kakor pošta iz Beograda. Ali ne bi temu ugotovili vzroka, ali ne bi odpravili te napake?

Naše belokranjsko ljudstvo je za časa osvobodilne borbe mnogo pretrpelo in doprineslo mnogo žrtev, zato si je tudi zaslužilo, da se mu posveča več pozornosti. Kakor je Bela Krajina mnogo žrtvovala v preteklosti, tako je pripravljena tudi danes žrtvovati in z vsemi silami delati za obnovo, napredek in izgradítev porušene domovine. Zato bi pa tudi prosili, da nam posvečate več pozornosti.

Anton Štalcer

TOBAČNA TOVARNA V TRAVNIKU BO IZVRŠILA STAVLJENE NALOGE

Tobačna tovarna v Travniku je edina tovarna v Bosni in Hercegovini, ki ima lastno žago in tkalnico vreč, ki so potrebne pri statvah za izdelovanje cigaret. Žaga te tovarne zalaga z deskami vse ostale tovarne v Bosni in Hercegovini, svoječasno pa je dobavljala deske tudi tobačni tovarni v Nišu. Razen tega se je takoj po osvobojenju žaga lotila izdelave materiala za potrebe monopolskih skladišč v Bosanskem Brodu in za potrebe solarne v Kreki. Do zime bo ta žaga oskrbela tobačne tovarne v Bosni in Hercegovini s potrebnimi deskami. Oktobra meseca so delavci tobačne tovarne v Travniku delali poldrugo uro dnevno več. Na ta način so oktobra izdelali 5 milijonov cigaret. Tobačna tovarna v Travniku je za 46% prekosila proizvodnjo iz leta 1944.

ŠOLE V DARUVARSKEM OKROŽJU

V daruvarskem okrožju je skupno 285 osnovnih šol, od katerih jih je 217 že pričelo s poukom, medtem ko se na 28 šolah še ne poučuje zaradi pomanjkanja učiteljev. Šolskih obveznikov je skupno 20.528, sedaj pa obiskuje šole 14.588 učencev in učenk. Število otrok, ki obiskujejo šolo, je letos večje, kakor pa je bilo v prejšnjih letih. Dela pri popravilih šol so v glavnem končana. Mnoga šolska poslopja niso mogla še biti opremljena s potrebnim steklom za okna. Kljub vsem težavam, ki se kažejo, pa šolsko delo kaže z vsakim dnem boljše uspehe. Po vseh okrajih tega okrožja se vrše prosvetne konference. Zaradi požrtvovalnosti učiteljev so v mnogih krajih ustanovili čitalnice, knjižnice in gledališke skupine.

Darujte za Rdeči križ!

LJUDSKE ŠOLE V MAKEDONIJI

V kumanovskem okrožju so v letošnjem šolskem letu odprli šole v mnogo povoljnejših pogojih kakor so jih imeli doslej. S sodelovanjem množičnih organizacij in narodnih oblasti se je posrečilo obnoviti 45 porušenih šolskih poslopij in odpreti na novo 76 šol. V vaseh, kjer so bile učilnice požgane in uničene med zasedbo, so pripravili za pouk prostore v zasebnih stanovanjih. Lansko leto je imelo kumanovsko okrožje premalo učiteljev, letos se je število učnih moči pomnožilo za 170. V samem Kumanovem imajo štiri ljudske šole, in sicer makedonsko, srbsko, turško in albansko. Nadalje je v kumanovskem okraju odprtih 42 makedonskih šol s 50 učitelji, 19 albanskih, 8 srbskih in tri turške šole. Okraj Kriva Palanka ima 50 makedonskih šol s 57 učitelji. Makedonske šole obiskuje nad 15 tisoč šoloobveznih otrok.

Drž. podjetja, industrije, trgovci, obrtniki

naročite še danes oglas v žepnem

KOLEDARČKU 1946

ki bo izšel v samozaložbi

»LJUDSKE PRAVICE«

Ljubljana — Kopitarjeva 6, in podružnice

Zahtevajte prospekte

FILMSKO PODJETJE DFJ — DIREKCIJA ZA SLOVENIJO

Zaradi izrednega zanimanja za film

„DEKLICI SE MUDI NA SESTANEK“

ga bomo predvajali še danes, jutri pa je na sporedu znameniti sovjetski vohunski film

„DVOBOJ“

Predstave v kinu »Union« ob 17., 19. in 21. uri.

Telesna vzgoja

Tek čez drn in strn v številkah

Dodatek k včerajšnjemu poročilu o uspeli lahkoatletski prireditvi v Ljubljani

Ker je zaradi tehničnih zaprek v včerajšnji številki izostal del poročila o teku čez drn in strn, ki ga je z udeležbo 102 tekmovalcev priredil preteklo nedeljo dopoldne FD Krim na travnikih okrog tivolskega otroškega igrišča, objavljamo danes še podrobne izide tega tekmovanja z imeni in številkami.

Dodatno k včerajšnjemu poročilu je treba ugotoviti, da so bili vsi udeleženci, ki so bili po nekem nesporazumu prijavljeni za III. državno realno gimnazijo, dejansko člani FD Partizana, kar pomeni, da je imelo to novo ustanovljeno telesno vzgojno društvo za FD Krimom najmočnejše zastopstvo na tej prireditvi. Glede na gornje je treba seveda tudi vse podatke o tekmovalcih v spodaj objavljenih izidih popraviti tako, da so dijaki III. državne gimnazije tekmovali kot člani Partizana.

Evo torej skrajšanega pregleda z imeni in številkami:

Tehnični izidi

Mladinke (letnik 1927 in mlajše): 1. Jamnik Marija (Udarnik) 4:48.5, 2. Košir Alenka (Ednost) 4:50.8, 3. Matos Marija (Krim) 4:51.2, 4. Peternel Marija (E) 4:52, 5. Žalohar Ana (K.) 5:00, 6. Rudl Marija (Železničar Maribor) 5:06, 7. Marolt Anica (K.) 5:12, 8. Marčič Ada (Železničar Ljubljana) 5:19, 9. Permozer Štefka (Z Mb.) 5:22, 10. Zalokar Ivana (K.) 5:24 itd.

Mladinke (letnik 1926 in starejše): 1. Suhadolc Pavla (E) 4:44, 2. Magušar Marija (K) 5:30.

Pionirji (letnik 1931 in mlajši): 1. Bohinc Rudolf (Partizan) 4:37, 2. Jurem Pavel (Udarnik) 4:40, 3. Lubšina Franc (Ednost) 4:43, 4. Brežnik Alfonz (Z Lj.) 4:43.6, 5. Grošelj Bogomir (III. drž. g.) 4:44, 6. Podlogar Janez (E) 4:46, 7. Bednarik Marko (K) 4:47, 8. Stare Franc (I. drž. g.) 4:48, 9. Adlešič Miklavž (K) 4:49, 10. Korošec Zlato (III. drž. g.) 4:51, 11. Pajk Dušan (III. drž. g.) 4:53, 12 Ravnikar Borut (E) 4:54, 13. Pečkaj Roman (III. drž. g.) 4:56, 14. Požar Draga (K) 4:58, 15. Kristanc Janez (P) 5:00 itd.

Mladinci (letnika 1929 in 1930): 1. Pavlovec Andrej (P) 4:02, 2. Rožman Marko (Storžič Kranj) 4:04, 3. Maver Emil (ZMS Šiška) 4:08, 4. Vreček Anton (Dol pri Ljubljani) 4:09, 5 Rus Velko (P) 4:11, 6. Kovač Jože (K) 4:12 itd.

Mladinci (letnika 1928 in 1927): 1. Kocbek Srečko (Z Mar.) 3:52 8, 2. Meglič Marjan (E) 3:58.2, 3. Primožič Edvard (E) 3:59 4, 4. Dolenc Božo (E) 4:00, 5. Šuber Franc (P) 4:05, 6. Deu Marko (K) 4:15 itd.

Mladinci (stari nad 18. let): 1. Megušar Janez (K) 8:21.8, 2. Težak Ivan (Z Mar.) 8:34, 3. Erman Tone (Št. Vid nad Lj.) 8:36 2, 4. Marolt Janez (K) 10:43 8. (Klasinc Tugo je odstopil.)

Člani (stari nad 20 let): 1. Srakar Franc (K) 16:38.6, 2. Masten Slavo (Z Mar.) 16:57, 3. Dular Anton (E) 17:07, 4. Reberšak Franc (Z Mar.) 17:56, 5. Jerman Jože (Dol pri Lj.) 18:19 2, 6. Keržan Roman (U) 19:22 2, 7. Lipicar Drago (I. brig. SDNO) 19:24, 8. Daisinger Ludvik (I. brig. SDNO) 19:32 9 Loboda Srečo (I. brig. SDNO) 20:00 6. 10. Prelesnik Janez (I. brig. SDNO) 20:27.4 itd.

FD Krim bo zmagovalcem v prihodnjih dnevih razdelil priznanice za dosežo šestih najboljših mest v vsaki skupini. Prehodni pokal, ki ga je za najštevilnejšo udeležbo z najboljšimi uspehi pokloni! nacarski mojster tov. Alojzij Pirnat s Karlovške ceste 2 je prišel v začasno hrambo k FD Krimu.

Glas o zmagi in še kaj

Tudi Angleži hvalijo sovjetske nogometaše

Sovjetski tisk se obširno bavi s sobotno sijajno zmago sovjetskih nogometašev v Cardiffu. Za prireditev je vladalo ne samo v mestu samem, temveč po vsem južnem Walesu in prav za prav po vsem svetu ogromno zanimanje. Razumljivo je, da so bili vsi prostori na igrišču zasedeni že davno pred napovedano uro in se je ob pričetku gnetlo v stadionu, kjer je običajno prostora za 50.000 gledalcev, skoraj 90.000 ljudi. Mnogi so si pomagali s tem, da so splezali na ograje in drevesa. Angleško moštvo Cardiff City, ki je bilo tako katastrofalno poraženo, spada med vodilna moštva v Angliji in se tudi resno poteguje za angleški pokal, največjo nogometno lovoriko te dežele. Tekma je imela vse posebnosti res velikega nogometnega dogodka zaradi duhovitih kombinacij napada in čudovite vigranosti v obrambi sovjetske enajstorice, prav posebno pa še zaradi občudovanja vredne igre sovjetskega vratarja Alekseja Hemiča, ki so mu v Angliji nadeli naziv »tigra«. Eden najnevarnejših ruskih strelcev je bil Vsevolod Bobrov. Ko je bilo tekme konec, je na desettisoče ljudi burno pozdravljalo zmago sovjetskih športnikov, na tisoče gledalcev pa se ni dalo zadržati in je vdrlo na igrišče ter obkolilo sovjetske nogometaše, ker jim je vsak hotel seči v roko in se jim zahvaliti za krasno igro.

Kakor sovjetski listi se obširno bavijo s tem senzacionalnim dogodkom v Cardiffu tudi vsi domači listi in enodušno hvalijo veliko znanje sovjetskih nogometašev. Kritiki pravijo, da so sovjetski športniki s svojim vedenjem na igrišču in s svojo prekrasno igro osvojili srca vseh gledalcev. Moštvo Dinama je pokazalo, da je najboljše moštvo, ki je kdaj v zgodovini nogometa obiskalo Anglijo. Najboljši poznavalci nogometne igre so edini v tem da ni v ruski enajstorici nobenega igralca, ki bi ne zaslužil svojega mesta tudi v najboljšem angleškem moštvu. Vsak posamezmik zavzema svoje mesto o pravem času in vsaka njegova poteza je preračunana do zadnjega odtenka. »Daily Herald« piše, da bi se moralo to moštvo namesto Dinamo imenovati »Dinamit« in da je bilo tudi najhitrejše, kar so jih kdaj gledali na angleških igriščih.

* * *

V severnih in osrednjih delih Rusije so se že pričeli zimski sporti na drsališčih in s snegom pokritih bregovih, ker se je letos zima začela zelo zgodaj. Najboljši sportni vaditelji iz Moskve, Leningrada, Sverdlovskega, Gorkega in drugih mest so že odpotovali v mesto Kirovsk na polotoku Koli, kjer so krasna smučišča in tudi podnebje zaradi bližine zalivskega toka ni preostro. Tamkaj se bodo skupno s tekmovalci pripravljali na bodoče odločilne tekme. V nekaterih krajih na jugu so še v polnem razmahu poletne športne panoge. Na vznožju kavkaških gora v mestu Groznem pravkar zaključujejo lahkoatletsko sezono. Tamkaj je neki Alekseiev zalučal kopje 82.83 m, kar je najboljši sovjetski rezultat v zadnjih petih letih. V drugih mestih pod Kavkazom tekmujejo v nogometu za srebrn pokal, ki ga je poslala Francija v darilo športnikom Sovjetske Armenije. Mnogo zanimanja je tudi za zaključne nastope najmočnejših boksarjev, med katerimi so se kot najboljši izločili prvak iz leta 1944. Nikolaj Korolev, Estonec Martin Linnamiagi ter dva Gruzinca.

*

Nogometna tekma v korist Rdečega križa. FD Partizan je v nedeljo popoldne kot edino telesno vzgojno društvo v Ljubljani priredil nogometno tekmo v korist Rdečega križa, ki je vrgla nekaj sto dinarjev v blagajno te naše humanitarne ustanove. Žal ta prireditev ni privabila prav posebno velikega števila gledalcev, kar je spričo hladnega vremena in domačih nasprotnikov bolj ali manj razumljivo. Tekma sama, v kateri sta obe moštvi predvedli prav prijeten nogomet, se je končala z najtesnejšo zmago (1:0) Svobode centra nad Partizanom.

TD Železničar (telovadni odsek). Obveščamo vse člane in članice kakor tudi vse ljubitelje telovadbe, da smo pričeli v društvenem domu v Sp. Šiški (bivši Sokolski dom) z redno telovadbo, in sicer: ženski oddelki v ponedeljek in četrtek, moški oddelki v torek in petek, po temle urniku: deca od 17. do 18.30, naraščaj od 19. do 20.30, člani in članice od 20.30 do 22. Novi člani se sprejemajo prav tedaj. Vabljeni! — Načelnik.

TD Železničar (odsek za odbojko in košarko). Jutri v četrtek 22. t. m. ob 19.30 bo v mali dvorani društvenega doma v Sp. Šiški (bivši Sokolski dom) širši sestanek, na katerega vabimo vse člane in članice, kakor tudi vse, ki se zanimajo za to igro in želijo še pristopiti. Dnevni red sestanka: 1. Poročilo o delu, 2. Volitev odbora, 3. Bodoče delo, 4. Slučajnosti. Pridite vsi in točno! Načelnik.

FOS (referat za sabljanje). Zaradi dokončne organizacije tečajev v sabljanju se pozivajo vsi interesenti kakor tudi zastopniki telesno-vzgojnih društev, da se zanesljivo udeleže sestanka v petek, dne 23. t. m. ob 19. na ženskem učiteljišču, Resljeva cesta. Referent.

FD Svoboda (center). Drevi ob 19 seja nogometnega odbora, ob 19.30 pa seja centralnega odbora. Zaradi važnosti dnevnega reda ter bližnjih prireditev prosimo vse tov. odbornike zanesljivo in točno! Tajnik.

FD Udarnik bo obnovil skakalnico na Mostecu. Potrebna so še pripravljalna terenska dela, ki jih bo izvršil udarniško v nedeljo dopoldne. Zbrali se bomo ob 8. pred kopališčem Ilirije. Primerno orodje, lopata itd. prinese vsak udeleženec s seboj. Ker bo skakalnica vsem društvom na razpolago, vabimo tudi ostala ljubljanska telesno-vzgojna društva k udeležbi. — Tajnik I.

Darujte kri za ranjence!

Dnevne vesti

KOLEDAR

Sreda, 21. novembra: Darovanje M. D.

SPOMINSKI DNEVI

21. 1944. — Odlok predsedstva AVNOJ-a o amnestiji in odlok o prehodu sovražne imovine v državno last.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Lekarna Trnkoczy, Mestni trg 4, lekarna Bohinc, Rimska cesta 31.

Narodno gledališče

DRAMA

Sreda 21. nov. ob 20. uri: Zupan: Rojstvo v nevihti. Izven.

Četrtek 22. nov. ob 20 uri: Kornejčuk: Misija Mr Perkinsa v deželo boljševikov. Red Četrtek.

Petek 23. nov. ob 19.30 uri: Cankar: Za narodov blagor. Predstava za ZMS.

Sobota 24. nov. ob 20. uri: Molière-Vidmar: Šola za žene. Sindikalna gledališka sobota. Red SB.

Nedelja 25. nov. ob 15. uri: Škvarkin: Tuje dete. Izven. Ob 20. uri: Čapek: Mati. Izven.

Predstava za ZMS. V petek, dne 23. t. m. bodo igrali v Drami Cankarjevo komedijo »Za narodov blagor« v režiji in inscenaciji Bojana Stupice za ZMS. Ta uprizoritev klasične Cankarjeve komedije pomeni višek dosedanjih uprizoritev Ivana Cankarja na našem odru. **Začetek predstave je ob 19.30 uri.**

OPERA

Sreda 21. nov.: Zaprto.

Četrtek 22. nov. ob 19.30 uri: B. Smetana: Prodana nevesta. Red D.

Petek 23. nov. ob 19.30 uri: A. Dvořak: Rusalka. Red C.

Sobota 24. nov. ob 19.30 uri: N. Rimsky-Korsakov: Sneguročka. Sindikalna gledališka sobota. Red SA.

P. n. abonente Reda C obveščamo, da se vrši za danes napovedana predstava opere »Rusalka« v petek dne 23. nov. Nocoj ostane Opera zaprta.

NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU

19. novembra ponedeljek, zaprto.

20. novembra torek ob 20. uri: Linhart: »Veseli dan ali Matiček se ženi«. V proslavo 150-letnice Linhartove smrti. Premiera. Izven.

21. novembra sreda ob 20. uri: Cankar: »Hlapec Jernej«. Red A.

22. novembra četrtek ob 20. uri: Linhart: »Veseli dan ali Matiček se ženi«. Red B.

23. novembra petek: zaprto.

24. novembra sobota ob 16. uri: 1. simfonični koncert. Predstava za mladino. Znižane cene od 15 din navzdol. Ob 20. uri: Cankar: »Hlapec Jernej«. Red C.

25. novembra nedelja ob 20. uri: Linhart: »Veseli dan ali Matiček se ženi«. Izven.

KINEMATOGRAFI

KINO UNION: Sovjetski film »DEKLICI SE MUDI NA SESTANEK«, tednik. Ob 17., 19. in 21. uri.

KINO SLOGA: Francoski film »BURJA NAD PARIZOM«, tednik. Ob 17., 19. in 21. uri.

KINO »ESPLANADE«, Maribor: Francoski film »JUNAKI JUTRIŠNJEGA DNE«, tednik.

*

Koncert Tržaškega godalnega kvarteta priredi radio Ljubljana v petek dne 23. t. m. ob 20. uri v dvorani Trgovskega doma. Člani so: Simeone Baldassare, Sergio Luzzati, Gasperini Nereo in Samuel Harry. Na sporedu bo Mozartov godalni kvartet v B-duru in Dvorakov kvartet v F-duru. Predprodaja vstopnic **je v trafiki Sever.**

Ponovne predaje vozovnih pošiljk brez prekladanja za prevoz po železnici se začasno načeloma ne dovoljujejo. V opravičenih primerih dovoljuje izjeme komercialni oddelek železniške uprave v Ljubljani oziroma na območju mariborskega okrožja transportni kontrolor postaje Maribor.

Nova državna nižja gimnazija na Senovem je ustanovljena. Letos se otvorijo 1., 2. in 3. razred. Sprejemni izpiti za 1. razred bodo dne 30. t. m. ob 8. uri zjutraj. Prošnje za sprejemne izpite je vložiti do 29. t. m. Pojasnila za vpis v ostale razrede daje ravnateljstvo. Redni pouk se prične 1. decembra.

Poziv nezaposlenim obrtniškim pomočnikom. Javna borza dela za Slovenijo poziva v smislu uredbe ministrstva za socialno politiko o obveznem posredovanju dela po Javni borzi dela z dne 5. julija 1945 (Uradni list SNOS-a in NVS-e št. 16-140 z dne 11. julija 1945) vse neprijavljene nezaposlene obrtniške pomočnike, da se takoj prijavijo podpisani ustanovi odnosno njenim podružnicam in ekspozituram. — Javna borza dela za Slovenijo v Ljubljani.

Esperantsko društvo Ljubljana se je vselilo v svoje prostore na Cankarjevem nabrežju št. 7-I. Redni članski sestanki vsak četrtek ob 20. uri. Društvene objave v oglasni omarici na zidu hiše Cankarjevo nabrežje št. 1 (trg. Lukič). Prvi redni sestanek v društvenem prostoru bo v četrtek 22. t. m. ob 20. uri. Ne forgesu Zamenhofan ideon, venu plennombre! 1132-n

Mariborčani! Prvi zvezek »Ruskega tečaja« je izšel in ga lahko dobite v mariborski podružnici »Slovenskega poročevalca«.

Pozivamo vse, ki še niso vrnili knjig bivše »Dvorske knjižnice«, da jih prinesejo v prosvetni oddelek MNO (Gosposka ulica 15/I). Knjige se sprejemajo od 9. do 13. ure.

Državna deška šola (osnovna) Graben. Učenci imajo poučne kino predstave v Unionu v četrtek 22. t. m. ob 8. uri zjutraj. Vstopnina je 2 din. Zbero naj se ob ¾8. pred šolskim poslopjem.

Za vse farmacevte, ki bodo študirali v Ljubljani, je v četrtek ob 20. v balkonski dvorani na univerzi strogo obvezen sestanek. Odbor. 1134-n

Tehniki vseh oddelkov, vpisani v I. semester 1943/44, imamo sestanek drevi ob pol 20. na tehniki. Obravnavalo se bo vprašanje priznanja 2. (letnega) semestra.

Vse člane sindikalne sobote obveščamo, da se bodo odslej izdajale vse gledališke vstopnice po naslednjem redu: Vsak petek od 8. do 12. in od 16. do 18. ure, ob sobotah pa samo od 8. do 11. ure. Ker se morajo po tem času vse nedvignjene vstopnice vrniti gledališki upravi, prosimo vse abonente gledališke sobote, da se točno držijo zgoraj objavljenega reda. Kdor po tem času ne bo dvignil vstopnic, mu bo to v lastno škodo.

Upraviteljstvo dnevnega zavetišča in otroškega vrtca pri uršulinkah sporoča staršem, da bo 28. t. m. ob 15. v šolskih prostorih pri uršulinkah, vhod iz Nunske ulice, obvezen roditeljski sestanek.

Slavistično društvo v Ljubljani vljudno vabi vse člane in vse, ki se za slavistiko zanimajo, da se udeleže sestanka v četrtek 22. t. m. ob 18. uri na Trgovski akademiji (Bleiweisova c.). O današnjih nujnih nalogah slavistike in o organizaciji slavističnega dela bo govoril dr. Anton Ocvirk, nato pa bo sledila diskusija.

Občinska hranilnica v Krškem proda na javni dražbi, ki bo dne 1. decembra 1945 ob 10. uri na licu mesta, hišo štev. 65 z vrtom in gospodarskim poslopjem v Krškem. Dražbeni pogoji so pri imenovanem zavodu vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne na vpogled. Pod cenilno vrednostjo 125.250 din se ne bo prodajalo. 1125-n

Namesto cvetja na grob svojih staršev daruje 200 din Matko Vinko, Komenskega 6, za sirote. 1131-n — Namesto cvetja na grob Martina Dolenca, poklanja Antonija Verbič 100 din za sirote padlih borcev. 1128-n — Odbor terena Poljane poklanja za osirotele vojne sirote 600 din namesto venca na grob Humerja Franca, partizana-borca. 1127-n — Namesto venca na grob pokojne Kumar Danile-Andreja poklanja obitelj Bucikova 200 din za osirotele partizanske otroke. 1130-n — Tvrdka Jeras Maks, Ljubljana, Miklošičeva 34, poklanja namesto venca padlemu mlademu borcu-partizanu Dragu Florjancu 500 din za partizanske sirote. 1129-n

Ruske gramofonske plošče — arije, šlagerji — so prispele. **Elektroton, pasaža Nebotičnika, Radioaparat v komisiji.**

DAJALCEM KRVI

V sredo 21. XI. 1945 naj se javijo od 8.—9.30 na transfuzijski postaji zaradi oddaje krvi sledeči tov. dajalci krvi: Slamnjak Ljubica, Groharjeva 22, Kralj Franc, Zaloška 45, Lampret Zinka, Dobrunje 15, Beznik Ljudmila, Vošnjakova 4, Bocak Marija, Knafljeva 10, Gros Milena, St. Peter, Honigsmann Julka, Kapca vas 22, Hladnik Marija, št. Vid, Jančar Viktor, Bogišičeva 6, Jirkal Petronila, Planina 18, Klar Josip, Poljanska 20, Bosmene Milan, Pražakova 12, Kratochwill Julij, Domžalska 19, Majce Marija, Jarška ul. 78, Mavrin Anica, Črnomelj 8, Matanovič Danica, Wolfova 1, Pavlin Ljudmila, Kongresni trg 2, Pavšič Zora, Hotel Slon, Poljanec Nusa, Rož. dol. C. XV. 24, Sedlaček Nevenka, Komenskega 12, Skok Franc, Dolenjska 27, Janežič Franc, I. bat. II. div. LBNO, Volkar Rene, Ljubljana, Zarnik Franc, Potočnikova 14.

Dajalci krvi naj prinesejo s seboj steklenico za olje in vrečico za sladkor!

Na dan dajanja krvi ne zajtrkujte mastnega!

VSEM IZDAJATELJEM ZEMLJEVIDOV

Uredništvu mesečnega kataloga DZS »Slovenski tisk« je treba prijaviti vse podatke o zemljevidih, ki so izšli po 9. maju 1945 — z naslednjimi podatki: 1) Naslov zemljevida. 2) Morebitni podnaslov. 3) Sestavljalčev priimek in ime. 4) Njegov naslov. 5. Ime tiskarne in njen sedež. 6) Tehnika. 7) Merilo. 8) Format. 9) Naklada. 10) Točen dan izida. 11) Prodajna cena navadne izdaje nalepljene na platnu. 12) Morebitne pripombe ali pojasnila.

Državna založba Slovenije Ljubljana

Zahvala

vsem, ki so spremili našega nepozabnega očeta

MIKLJA MATEVŽA

na njegovi zadnji poti. Hvala tudi vsem darovalcem prekrasnega cvetja, godbi in pevcem.

Jesenice, 19. nov. 1945.

Žalujoča rodbina MIKELJ

✝

Dotrpela je moja srčno ljubljena draga mama in stara mama

Rupar Zofija

v starosti 81. leta dne 19. novembra 1945.

Pokopali jo bomo v sredo, dne 21. novembra 1945. ob 3. uri popoldne z žal, kapele sv. Krištofa na pokopališče k Sv. Križu.

Maša zadušnica se bo brala 22. novembra 1945 ob 7. zj. v farni cerkvi na Viču.

Ljubljana, 20. nov. 1945.

Žalujoča hčerka:
MARIJA por. KUNAVER
in ostalo sorodstvo

✝

V težkih borbah sovražne ofenzive v oktobru 1943 je padel naš ljubljeni, nepozabni sin in brat

JANEZ BIZOVIČAR
partizan

Njegove zemske ostanke smo prepeljali iz Mokrca na žale v kapelico sv. Cirila in Metoda.

Vse, ki so ga poznali, obveščamo, da bo pogreb 21. novembra na pokopališče pri Sv. Križu.

Ljubljana 19. novembra 1945.

Žalujoči starši, sestra, brata in ostalo sorodstvo.

POZOR!
PRIŠLA je ljuta srbska SLIVOVKA
Dobi se na drobno do 5 litrov pri
STAREM TIŠLERJU
KOLODVORSKA št. 33.

RUSKI TEČAJ

27. lekcija

Дово́льный челове́к

По у́лице столи́цы мчи́тся в припры́жку молодо́й ещё челове́к. — Его́ движе́нья ве́селы, бо́йки; глаза́ сия́ют, ухмыля́ются гу́бы, прия́тно але́ет умилённое лицо́... Он ве́сь дово́льство и ра́дость.

Что́ с ним случи́лось? Доста́лось ли ему́ насле́дство? Повы́сили ли его́ чи́ном? Спеши́ ли он на любо́вное свида́ние? Или про́сто — он хорошо́ позавтракал, — и чу́вство здоро́вья, чу́вство сы́той си́ли взыгра́ло во все́х его́ чле́нах?

Не́т. Он сочини́л клевету́ на знако́мого, распространи́л её ти́хо, услы́шал её, э́ту са́мую клевету́, из у́ст друго́го знако́мого — и са́м ей пове́рил.

О, как дово́лен, как да́же до́бр в э́ту мину́ту э́тот ми́лый, многообеща́ющий, молодо́й челове́к. (И. С. Турге́нев.)

Zadovoljni človek

Po ulici prestolnice skokoma drvi še mlad človek. — Njegovi gibi so veseli, živahni; oči se svetijo, ustnice se nasmihajo, prijetno žari negovani obraz... Samo zadovoljstvo in veselje ga je.

Kaj se je z njim zgodilo? Morda je dobil dediščino? Morda so ga povišali s činom? Morda hiti na ljubezenski sestanek? Ali pa — je dobro zajtrkoval — in mu je po vseh udih zaigral občutek zdravja, občutek sitosti?

Ne. Oklevetal je znanca, jo (kleveto) skrbno razširil, slišal jo je, to isto kleveto, iz ust drugega znanca — in ji sam verjel.

O, kako zadovoljen, kako blag je celó ta trenutek ta mili, mnogo obetajoči mladi človek.

Упражне́ние — Vaja

Prevod k 26. lekciji: Кото́рое сего́дня число́? Сего́дня восьмо́е ноября́. Како́й тепе́рь год? Ско́лько секу́нд в мину́те? В мину́те шестьдеся́т секу́нд. Ско́лько часо́в в су́тках? Ско́лько неде́ль в году́ (име́ет год)? Год име́ет пятьдеся́т две неде́ли. Ско́лько ме́сяцев в году́? В году́ двена́дцать ме́сяцев. Назови́те их! Как де́лятся су́тки? Су́тки де́лятся на у́тро, день, ве́чер и ночь. Ско́лько тебе́ лет? Мне два́дцать пять лет. Когда́ ты роди́лся? Я роди́лся два́дцать пя́того октября́ ты́сяча девятьсо́т двадца́того го́да.

Prevedi na ruski jezik: Danes je nedelja, včeraj[1] je bila sobota, predvčerajšnjim[2] je bil petek. — Jutri bo ponedeljek, pojutrišnjem[3] torek. — Kje si bil v nedeljo? — Kateri je prvi dan v tednu, kateri drugi, tretji, četrti, peti, šesti, sedmi dan. — Kako se imenuje sedmi dan v tednu? — Koliko dni v tednu delamo? — Delamo šest dni v tednu. — Kako imenujemo dneve, ko delamo? — Te dneve imenujemo delavnike.[4] — Kaj delamo sedmi dan? — Sedmi dan je dan počitka[5] in počivamo.[6]

[1] вчера́, [2] позавчера́, [3] послеза́втра, [4] бу́дни, [5] о́тдых, [6] отдыха́ть (nedoločnik).

бу́день (moški spol) — delavnik.

SLOVNICA

Правописа́ние числи́тельных — Pravopis številkov

V 5. sklonu števnika четы́ре pišemo za p mehki znak ь (четырьмя́).

Pri številkih, pri katerih se sklanja samo drugi del (пятна́дцать — пятна́дцати, пятна́дцатью), v sredini ne pišemo mehkega znaka ь.

Pri številkih, pri katerih se sklanjata oba dela po vzgledu пятьдеся́т (пяти́десяти), пятью́десятью) in пятьсо́т (пятисо́т, пятьюста́ми) pišemo v 1. in 4. sklonu v sredini mehki znak ь.

Številki пятьдеся́т, шестьдеся́т itd., пятьсо́т, шестьсо́т itd., pri katerih se sklanjata oba zložena dela, se pišejo v vseh sklanjanih oblikah kot ena beseda (пятью́десятью, тремяста́ми itd.).

Ско́лько книг? — Koliko knjig?

1. Ско́лько книг,	4. ско́лько кни́г,
2. ско́льких книг,	5. ско́лькими кни́гами,
3. ско́льким кни́гам,	6. о ско́льких кни́гах.

Kakor ско́лько sklanjamo še не́сколько — nekoliko, сто́лько — toliko, мно́го — mnogo, немно́го — malo.

Спра́вка, осведомле́ние — Povpraševanje, informacija

Справля́ться о... — Спра́виться о... — Poizvedovati o... Poizvedeti o...

Где нахо́дится, нахо́дятся? — Име́ется, есть ли здесь...? Kje je (so)? Je tukaj?

Когда́ (как, где) мо́жно доста́ть (получи́ть)...? Kdaj (kako, kje) je mogoče dobiti...?

Мо́жете ли вы мне рекомендова́ть (дать, сказа́ть)? — Ali mi morete priporočiti (dati, povedati)?

Иду́ ли я по направле́нию к...? Ali grem v smeri proti...?

Как бли́же пройти́ в... на..., к...? Katera je najbližja pot v..., na..., k...?

Куда́ ведёт э́та доро́га? — Как мне итти́ (пройти́) в..., на...? Kam vodi ta cesta? Kako pridem v..., na...?

Как далеко́ (до)? — Kako daleč je (do)?

Не зна́ете ли вы, прохо́дит ли здесь...? Ali veste, ali gre tu mimo...?

Не спра́шивал ли кто́-нибу́дь меня́? Ali je spraševal kdo po meni?

Что мы бу́дем де́лать сего́дня? Kaj bomo delali danes?

Куда́ вы хоти́те итти́? Пойдём ли мы в...? Kam hočete iti? Ali pojdemo v...?

Пойдёте ли вы со мно́ю (с на́ми)? Сто́ит ли итти́ в...? Ali greste z menoj (z nami)? Ali je vredno iti v...?

Как вам нра́вится (нра́вятся)? Что вы ду́маете о...? Kako vam ugaja(jo)? Kaj mislite o...?

Куда́ (отку́да) вы идёте? Kam greste (odkod prihajate)?

Когда́ прихо́дит (прибыва́ет)...? Kdaj pride (dospe)?

Отпра́вится (отпра́вятся) ли... за́втра? Ali odpotuje (odpotujejo) jutri?

Что э́то зна́чит? — Ве́рно ли э́то? — Что э́то тако́е? — Kaj to pomeni? Ali je to res? Kaj je to?

Что э́то за челове́к? Kakšen človek je to?

Как называ́ется э́тот вокза́л (э́то зда́ние, э́та у́лица)? Kako se imenuje ta kolodvor (ta stavba, ta ulica)?

Для чего́ э́то? На что́ э́то годи́тся? Za kaj je to? Kakšen namen ima to?

Что происхо́дит? — Что случи́лось? Kaj se godi? Kaj se je zgodilo?

Посло́вицы — Pregovori

Вса́кая лиси́ца свой хво́ст хва́лит. Бо́ися жи́ть, а умира́ть не бо́йся.

Vsaka lisica svoj rep hvali. Boj se živeti, ne boj se umirati.

Куда́ ста́до, туда́ и овца́. Дарово́му коню́ в зу́бы не смо́трят.

Kjer je čreda, tam je tudi ovca. Darovanemu konju ne gledajo na zobe.

Где ды́м, там и ого́нь. По́сле ра́ти мно́го хра́брых. Век живи́, век наде́йся.

Kjer je dim, tam je tudi ogenj. Po bitki je mnogo hrabrih. Sto let živi, sto let upaj.

Mali oglasi

JAVNA BORZA DELA
LJUBLJANA — DELAVSKI DOM

potrebuje za poljsko delo, kakor tudi za obnovitvena dela v naši industriji sledeče delovne moči: 4 hlapce, 1 pečarja, 5 minerjev, 1 kleparja, 8 orodnih kovačev, 2 stavbna ključavničarja, 1 železolivarja, 1 strojnega ključavničarja, 1 žičarja, 1 strojnika, 1 kurjača, 4 radiotehnike, 2 pohištvena mizarja, 2 lesostrugarja, 1 stavbnega mizarja, 4 tkalce za pliš in baržun, 1 samostojnega delovodja čevljarske stroke, 1 prešivalca podplatov, 2 krojača, 56 zidarjev, večje število delavcev za obnovitvena stavbna dela, 24 tesarjev, 1 kleparskega vajenca, 1 vajenca za dežnike, 1 steklarskega vajenca.

SLUŽBE išče jo

SLOVENSKI INVALID IZ VESTFALIJE, sposoben in vesten, prosi namestitve kot hišnik ali skladiščnik, sicer pa sprejme vsako zaposlitev. Ponudbe pod »Vestfalec« na Javno borzo dela. 16.774-1

TKALSKI MOJSTER z večletno prakso na avtomatih želi zaposlitve. Ponudbe na Javno borzo dela pod »Vesten in marljive«. 16.953-1

FRIZERKA, prvovrstna, z večletno prakso, išče službo. Pismene ponudbe na borzo dela pod »Prvovrstna«. 16.983-1

TOVARIŠICA s trileto prakso blagajničarke, z znanjem trojepisja, išče primerno službo. Gre tudi kot prodajalka, v buffet, slaščičarno, delikatesno trgovino ali kaj sličnega. Sem pripravna in zmožna za vsako delo. Dobre in resne ponudbe poslati na Javno bor. dela pod »Zanesljiva moč«. 16.968-1

VAJENCI

MOČAN IN ZDRAV FANT išče mesto vajenca kot lesostrugar, železostrugar, elektromehanik ali slično. Ponudbe na Javno borzo dela pod »Oskrba pri mojstru«. 17.005-3

SLUŽBO dobe

HIŠNA POMOČNICA z večletno prakso, vešča v vseh gospodinjskih poslih se sprejme. Vprašati Ljubljanska ulica 23, od 15. do 16. 16.581-2

VEČ ZIDARJEV za adaptacijska dela v notranjosti v Ljubljani takoj sprejmemo. Javiti se pri Javni borzi dela v Ljubljani. 16.632-2

GOSPODINJSKO POMOČNICO, zmožno kuhanja, sprejmem v dobro službo. Naslov v borzi dela. 16.667-2

ZA TAKOJŠEN NASTOP sprejmemo 3 ličarje, 3 ključavničarje, 3 mizarje in 1 elektrovarilca. Ponudbe na borzo dela pod »Autostroka«. 16.686-2

TRGOVSKO POMOČNICO špecerijske stroke, kavcije zmožno, sprejmem za podružnico takoj. Ponudbe na Javno borzo dela pod »Stalno mesto«. 16.913-2

POSTREŽNICO, pridno in pošteno, za čez dan, iščem. Prednost imajo bivše gosp. pomočnice z dobrimi izpričevali. Naslov v borzi dela. 16.702-2

DVA URARSKA POMOČNIKA, dobra in samostojna, sprejmem. Vstop takoj, vsa oskrba v hiši. Henrik Vrunč, vdova, urarstvo, Slovenjgradec. 16.717-2

TEHNIKA za konstrukcijo strojev, orodarje za galanterijske izdelke strojne ključavničarje, mizarja, tesarja, zidarja sprejmemo za obnovitvena dela v tovarni. »Sava« d. z o. z., kovinska galanterijska industrija Jesenice. 16.843-2

IZURJENO PLETILJO sprejmem takoj. Naslov na borzi dela. 16.701-2

FRIZERKA, ki je dobra za pridobivanje strank, dobi mesto. Ponudbe na Javno borzo dela pod »Stalno«. 16.971-2

ZASLUŽEK

POUČUJEM MATEMATIKO za 4 razred gimnazije, eventualno še 1., 2., 3. in 5. Naslov v ogl. odd. »Sl. poroč.«. 16.949-4

PRODAM

ŽENSKO KOLO, dobro in močno, sposobno tudi za trgovino ali za daljša potovanja in popolnoma novo garnituro proda Hinko Fermišek, Zvezna ul. 15., Zelena jama. 16.465-5

SPALNICA, šperana, dobro ohranjena naprodaj. Ogled pri Guzelj, Gradišče št. 4/III. 16.681-5

PERZIJSKO PREPROGO, malo, prodam. Dvořakova 12, pritl. 16.685-5

RADIOAPARAT, 8-cevni »Radione«, z jeklenkami (primeren za avto kovčeg), ugodno prodam. Vprašati iz prijaznosti v trgovini Prečna 8. 16.687-5

2 MOŠKI OBLEKI in plašč, skoraj čisto novo, prodam. Ogled pri Edu Grabrijanu, trgovcu, Mestni trg. 16.688-5

TEMNO RJAV KRZNEN PLAŠČ, nov, na prodaj pri krznarju Avgustu Rejcu, Šelenburgova 1/I. 16.690-5

ŽENSKI PLAŠČ, zimski, črn, prodam. Pogledati vsak delavnik od 10.—12. Naslov v ogl. odd. lista. 16.714-5

ZAPESTNO ŽENSKO URO, zlato, double s 15 rubini, ugodno prodam. Iz prijaznosti na ogled v Predovičevi ul. 20 pritličje. Ogled od 10.—2. 16.721-5

PSICA ovčarka čuvajka, naprodaj. Naslov v ogl. odd. »Slov. por.«. 16.723-5

BOSANSKE IN PIROTSKE PREPROGE nove, originalne, kupite najugodneje pri: ABC, Ljubljana, Medvedova c. 8, poleg kolodvora Šiška. 16.747-5

ŠIVALNI STROJ in akumulator naprodaj. Naslov v ogl. odd. »Slov. por.«. 16.779-5

JOPICO, volneno, sivo zelene barve, za močno, veliko postavo, in očala za kratkovidno osebo št. 1.5 poceni prodam. Naslov: Sv. Petra nasip 41/I. 16.780-5

MAVOMETER prodam ali zamenjam za radio. Meh, delavnica Tyrševa cesta štev. 12. 16.808-5

ŠIVALNI STROJ »SINGER«, amerikanski pogrezljiv, popolnoma nov, naprodaj, Zaloška cesta 30. 16.822-5

PRODAM NOVO MOŠKO KOLO z dinamom, klavirsko harmoniko »Hohner« 24 basov, mlado psico čiste ovčarske pasme, dobro ohranjen otroški športni voziček, Vinko Ulčar Gosposvetska 67, Jesenice. 16.838-5

PRODAM ZIMSKI KOSTUM, skoraj nov, predvojno blago. Naslov v ogl. oddelku »Slov. poročevalca«. 16.873-5

MOŠKO ZAPESTNO SREBRNO URO Anker, galoše št. 42 in blago za moško obleko prodam, delno zamenjam. Naslov v ogl. odd. »Slov. por.«. 16.927-5

MOŠKE GOJZARJE št. 41 in Skidress Jacke, prodam. Tržaška 42, pritličje levo. 16.920-5

PUNČKO iz celuloida, z vozičkom, prodam. Naslov v ogl. odd. »Slovenskega poročevalca«. 16.919-5

DOBRO OHRANJENO ZIMNICO in belo moško haljo, vse predvojno blago, prodam. Naslov pove ogl. oddelek »Slov. poročevalca«. 16.917-5

DVE NOVI PREŠITI ODEJI in rjuhe prodam. Naslov v ogl. oddelku »Slov. poročevalca«. 16.916-5

PLAŠČ, ženski, razkošen, prodam. Gledališka 7/I., vrata 4. 16.914-5

ELEKTRIČNO PEČICO, novo, prodam. Drame, čevljarska ul. 2/III. 16.911-5

KOLONJSKO VODO in locin, pripomoček proti izpadanju las, tudi razpošiljamo. Frizerski salon Polanc, Kopitarjeva ul. 1. 16.910-5

PISALNI STROJ Underwood Universal v ročnem kovčegu, skoraj nov, naprodaj. Naslov v ogl. odd. »Slovenskega poročevalca«. 16.972-5

ŽREBE prodam. Franc Krušec, Vižmarje št. 10, Št. Vid. 16.870-5

DEKLIŠKI ZIMSKI PLAŠČ, moder, in žensko zlato uro, prodam. Naslov v ogl. odd. »Slov. por.«. 16.929-5

PLIŠ za previsko pohištva prodam. Ogled od 12. dalje. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca«. 16.933-5

SAMSKO SPALNICO, pleskano, prodam. Cesta 2 cesarjev št. 107. 16.939-5

SAMSKO SPALNICO, dobro ohranjeno, prodam. Bec, Klunova 1. 16.940-5

ŽELEZNO PEČ, širine 30×30, 1 m višine, skoraj novo, prodam. Ob Zeleni jami št. 17, od 16.—18. 16.937-5

KOMPLETNO ZBIRKO CANKARJA in Finžgarja, vezanega v platno, popolnoma novo, prodam. Naslov v oglasnem odd. »Slov. poroč.«. 16.969-5

OTROŠKO POSTELJO prodam. Kofol, Koroška 12. 16.965-5

BLAGO ZA ZIMSKO OBLEKO z vso podlogo, ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca«. 16.964-5

OTROŠKO POSTELJICO, kompletno, lepo ohranjeno, prodam. Streliška št. 24/II., vrata 8. 16.944-5

ŽENSKE ŠPORTNE ČEVLJE št. 38 prodam. Dvorni trg 1, pritličje, desno, od 12.—2. 17.021-5

RADIOAPARAT »SIERA«, 7-cevni, z magičnim očesom, štiri valovne dolžine predvojni, velike oblike in malo rabljen, naprodaj. Na ogled pri M. Kralju Mandeličeva 7, Trnovo. 17.020-5

KLAVIRSKO HARMONIKO »Hohner«, 48 basov, zelo ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. »Slov. poroč.«. 17.088-5

HARMONIKO, otroško, in elektromotor ¼ ks., 220 voltov, prodam. Vodnikova cesta 99. 17.007-5

TRIJE GLOBOKI OTROŠKI VOZIČKI rabljeni, naprodaj od 800 do 1500 din komad. »Ogled«, Mestni trg 3. 17.003-5

MLADE PAPIGE po ugodni ceni prodam. Naslov v ogl. odd. »Sl. poroč.«. 17.002-5

OTROŠKE VOZIČKE prodaja in kupuje »Prometa«, nasproti križanske cerkve. 16.999-5

BLAGO za črn plašč, volneno predvojno, prodam ali zamenjam. Ponudbe pod »Takoj 6116« na oglasni oddelek »Slov. poročevalca«. 16.996-5

ŠIPA v velikosti 263×107 cm, 5 mm debela naprodaj. Ljubljana, Vošnjakova ulica 10, Štrukelj. 16.995-5

ZIMSKO ČRNO JOPO, žensko prodam. Ogled od 9 do 15. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca«. 16.993-5

OMEGA URO, točno, moški žemper, klobuk, kravate, dežnik prodam ali zamenjam. Slomškova 7/II. 16.992-5

KOVČEG NECESSAIRE iz svinjskega usnja in visoki deški čevlji štev. 40 naprodaj Verstovškova ul. 13a. 16.991-5

OTROŠKO KOŠARO na kolesih prodam. Zglasiti se Salon Kos, Mestni trg 3, Ljubljana, telefon 26-83. 16.990-5

OTROŠKO KOLO, novo, za 5—8 let starosti prodam. Naslov v ogl. oddelku »Slov. poročevalca«. 16.987-5

PISALNI STROJ, prenosljiv, proda Kozina Šmartinska 8. 16.984-5

KOLO, moško, dobro ohranjeno, prodam. Celovška cesta 55/I. 16.947-5

MOŠKE ŠKORNJE št. 43 in ženske suknjene visoke čevlje št. 38 prodam. Naslov v ogl. odd. »Sl. poroč.«. 16.945-5

NOVE DEŠKE SMUČARSKE HLAČE prodam. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca«. 16.973-5

NOVO KLAVIRSKO HARMONIKO, 120 basov, 2 registra, prodam. Jamnik, Malgajeva 12. 16.982-5

VEČJE ŠTEVILO BOŽIČNIH DREVESC lepih, izbranih, prodam. Naslov v ogl. oddelku »Slov. poroč.«. 16.981-5

PISALNI STROJ, ki piše latinico in cirilico stare oblike, toda jako pripraven, tudi za privatnika, ugodno preda ali zamenja za protivrednost. Mikluš, Wolfova 10/I. 16.978-5

LOGARITMIČNO RAČUNALO (Rechenschieber), sist. »Rietz« za gradbenike, in pripadajoči pribor prodam. Andič, Jegličeva 10. 16.956-5

OTROŠKI ŠPORTNI VOZIČEK, uporaben tudi za globokega, prodam. Vreže, Pov. šetova 3/I. 16.955-5

GRADL za zimnice prodam ali zamenjam. Naslov v oglasnem oddelku »Sl. poročevalca«. 16.954-5

DVE BRIVSKI OGLEDALI, dobri, naprodaj. Franjo Mauser, brivec, Černuče pri Ljubljani. 16.974-5

PREPROGO 3×2 m, vozljano, prodam. Na ogled v trgovini »Umetnost«, Kolodvorska ulica 30. 16.977-5

ŠIVALNI STROJ »Dürkopp«, malo rabljen, prodam, Kavškova 26/I., Frelih. 16.975-5

PUH PERJE prodaja Sever, Ljubljana, Marijin trg 2. 55-5

KUPIM

TVRDKA ALOJZIJA DRAME Gallusovo nabrežje 29 kupuje moške ženske in otroške obleke, zimske in letne čevlje, vse vrste perilo, posteljnino, rjuhe kapne in druge predmete. 14.172-6

POZOR! Kupujem in prodajam rabljene čevlje, zamenjujem manjše in večje številke. Alojzij Klavžar, Vošnjakova štev. 4. 16.675-6

KUPUJEMO IZ JUTE VREČE, rabljene in nove. Ponudbe na ogl. odd. »Slov. poročevalca« pod »Vsako količino«. 16.729-6

TOVORNI AVTO, poltovorni ali večtonski najraje na nafto kupim. Osebni avto, limuzino, dobro ohranjen »Chevrolet« brez gum ev. z gumami večje dimenzije zamenjam za tovorni. Naslov v ogl. odd. »Sl. poroč.«. 16.835-6

RADIOAPARAT in pisalni stroj kupim. Prodam kitaro, okvir za moško dvokolo in 2 m³ desk, A. Primc, Celje, Lava štev. 23. 16.840-6

ELEKTROMOTOR s podaljšano osjo (Schleifscheibenmotor) od 1 do 1½ KS 220/380, kupimo. Vesna-akumulator, Maribor. 16.855-6

6 CEVNI RADIOAPARAT, v dobrem stanju, kupim; dam tudi nekaj protivrednosti. Naslov v ogl. oddelku »Slovenskega poročevalca«. 16.886-6

LJUBLJANSKI ZVON posamezne letnike ali mesečnike kupim. Ponudbe na ogl. odd. »Slov. por.« pod »Lj. Zvon«. 23-6

VSAKO DOBRO SLOVENSKO IN TUJO KNJIGO kupi knjigarna Janez Dolžan, Ljubljana, Stritarjeva 6, Tel. 44-24. 28-6

RABLJEN PLETILNI STROJ, okrogel, Maja ali Regentin, za nogavice, kupim. Jože Pušnjak, Rečica štev. 120, Bled. 16.928-6

ŽENSKO KOLO, novo ali rabljeno, dobro ohranjeno, kupim. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca«. 16.925-6

VODOVODNE CEVI, 50 m, pribl. colske, kupim ali dam protivrednost. Ponudbe na ogl. odd. »Slov. poročevalca« pod »Cevi«. 16.923-6

DVA GUMIJASTA TERMOFORA kupim za denar ali za protivrednost. Ponudbe na Šlajmerjev dom, soba 30. 16.941-6

PIANINO, dobro ohranjen, kupim ali zamenjam za zimsko volneno blago za plašč a ostalo v denarju. Ponudbe na ogl. odd. »Slov. poročevalca« pod »Po dogovoru«. 16.938-6

ŽELEZEN ŠTEDILNIK kupim event. dam protivrednost (plašča za kolo). Naslov v ogl. odd. »Slov. por.«. 16.962-6

BLAGO ZA SUKNJO ali suknjo samo za veliko, suho postavo, kupim. M. Kralj, Mandeličeva 7, Trnovo. 17.022-6

ENO ALI DVE LOVSKI PUŠKI kalibra 16/16 ali 16/6.5 do 9.3 mm kupim. Naslov Vinko Jan, Sp. Gorje 128 pri Bledu. 17.019-6

ELEKTROMOTOR ZA ŠIVALNI STROJ kolektorski, 220 voltov, okrog 80 vatov, in majhen asinhronski motor kupim. Kopališka 12. 17.017-6

MOŠKE ŽENSKE IN OTROŠKE OBLEKE, stare čevlje, perilo, posteljnino, odeje, žimnice, blazine, rjuhe in vse ostale predmete stalno kupuje Marija Golob, Ljubljana, Gallusovo nabrežje štev. 29. 17.016-6

2 ŽELEZNI PEČICI, 2 ptičji kletki, 1 žično mrežo, ½ m visoko, 1 vezano steno za pregrajo prodam. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca«. 17.015-5

AZBEST za filtriranje vina v drogeriji Iv. Kanc, nebotičnik. 17.014-5

PASTA ZA PARKETE v drogeriji Iv. Kanc, nebotičnik. 17.013-5

JELENOVA SOL, v sodih po 50 kg, v drogeriji Iv. Kanc, nebotičnik. 17.012-5

ŠKORNJE štev. 41—42, skoraj nove, in vetrni jopič prodam. Krojač, Št. Vid štev. 91. 17.011-5

ČRTASTO BLAGO za moško obleko, v temni barvi, vojni material, »fiokc«, kupim. Naslov v oglasnem oddelku »Slov. poročevalca«. 16.952-6

PARNI STROJČEK (igračo) kupim takoj. Naslov v ogl. odd. »Sl. poroč.«. 17.099-6

DOBRO OHRANJENO PUNČKO iz celuloida kupim. Velikost 40—60 cm. Naslov pustite v ogl. oddelku »Sl. poroč.« pod šifro »Punčke«. 17.001-6

KOLESA kupuje in prodaja »Promet«, nasproti križanske cerkve. 17.000-6

ŠIVALNI STROJ z okroglim čolničkom kupim. Ponudbe na ogl. odd. »Slov. poroč.« pod »Denar«. 16.998-6

RADIOAPARATE kupuje »Promet«, nasproti križanske cerkve. 16.997-6

PEPELNIK, lep, iz belega kristalnega stekla, kupim. Ponudbe pod »Kristal« na ogl. odd. »Sl. poroč.«. 16.948-6

GLOBOK VOZIČEK za punčko (igračo) kupim. Ponudbe pod »Snažen« na ogl. oddelek »Slov. poroč.«. 16.946-6

KOLO za 7letnega dečka, novo ali rabljeno, kupim takoj. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca«. 16.960-6

KOMPLETNE OPERE na ploščah kupim: Rigoletto, Madame Butteferly, Tosca, Cavalleria Rusticana in Boheme. Ponudbe na oglasni oddelek »Sl. poroč.« pod »Dobro ohranjene 232«. 16.957-6

ŽENSKO ZAPESTNO URO kupim. Rimska cesta 21a/II., levo. 16.931-6

ZAMENJAM

ŠKORNJE št. 43 zamenjam za št. 44 ali 45. Vladimir Ileršič, Ljubljana, Rimska cesta 13. 16.689-7

DVOGLED, dobro ohranjen, 6×30, zamenjam za šivalni stroj ali prodam. Ponudbe na ogl. odd. »Slov. poročevalca« pod »Pošteno«. 16.778-7

ZAMENJAM PREDVOJNE GOJZARJE št. 37 za št. 38 ali 39. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca«. 16.783-7

COPATE, nove, št. 27, prodam (280.—) in snežke, ženske, Trethorn, št. 39, zamenjam za moške galoše št. 40 ali otroške škornje št. 31. V., Štefanova štev. 37/II., Šiška. 16.961-7

MOTORNO KOLO znamke »Indian«, 750 ccm, s prikolico, zamenjam za 1—2 elektromotorja 1—5.5 ks. Naslov v ogl. oddelku »Slov. poroč.«. 16.994-7

MOŠKO ZIMSKO SUKNJO prodam ali zamenjam za kurjavo. Ogled od 2. do 4. Štajer, Močnikova 5. 16.950-7

ČRNO BLAGO, fino, predvojno, za moško obleko 3.50 m, z vso podlogo prodam ali zamenjam za protivrednost. Galoše, moške, štev. 43 zamenjam za ženske štev. 38. Naslov v ogl. oddelku »Slov. poročevalca«. 16.951-7

ŽENSKE RJAVE ŠKORNJE št. 37, skoraj nove, zamenjam za gojzarje št. 37. Naslov v ogl. odd. »Sl. poroč.«. 16.930-7

»MAHO«, precizijsko risalno orodje, zamenjam za protivrednost ali prodam. Naslov v ogl. odd. »Sl. poroč.«. 16.932-7

POSEST

VILO, enostanovanjsko, v Ljubljani, kupim. Prodam več hiš in parcel v Ljubljani in vilo na Bledu. Realitetna pisarna Andrej Zajec, Ljubljana, Tavčarjeva 10, tel. 34-36. 16.582-8

VEČ NEPREMIČNIN zamenjamo, za svoje stranke kupimo več parcel in hiš, prodamo več manjših stavbnih parcel. »Realiteta«, Prešernova 54/I. 16.958-8

ZA NAKUP, PRODAJO, ZAMENJAVO in upravo nepremičnin se obrnite na »Posest«, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 2/I., telefon 44-34. 16.980-8

»POSEST«, realitetna pisarna, se je preselila v Tavčarjevo ulico 2/I. 16.979-8

VNAJEM

GOSTILNO ali buffet vzamem na račun. Ponudbe pod »Na račun« na oglasni odd. »Slov. poročevalca«. 16.970-9

RAZNO

OSEBA, ki je 7. XI. vzela z dvorišča na Poljanski cesti št. 17 moško kolo, temno sivo bronsirano, je bila opazovana. Da se izogne zasledovanju, naj ga vrne na isto mesto. 16.763-14

AKTOVKA mi je padla iz avtomobila na Masarykovi c. pred kolodvorom. Prosim partizana, ki jo je pobral, naj jo vrne proti nagradi na naslov: Udovič, Jernejeva 8. 16.922-14

1032 DIN V RJAVI DENARNICI sem izgubila 19. t. m. okrog 10. dopoldne v tramvaju od Sv. Križa do magistrata. Ker sem revna dijakinja in brez očeta, prosim poštenega najditelja, da jo odda v ogl. odd. »Slov. por.«. 16.921-14

ČRNO BOO »SKUNKS« sem izgubila 18. t. m. v Mariboru od avtobusne postaje do potn. blagajne na kolodvoru. Poštenega najditelja prosim, da jo odda proti dobri nagradi v Mariboru na četrt štev. 4. 16.915-14

IZGUBILA SEM DENARNICO, osebno izkaznico, listek od Reicha in druge podrobnosti od pivovarne »Union« do tromostovja. Najditelja prosim, da odda proti nagradi na naslov, ki je v denarnici. 16.942-14

PROSIM TOVARIŠICO, ki je v soboto 17. XI. zvečer v mariborskem vlaku zamenjala moj dežnik, rdeč, črtasto karirast, da ga odda na naslov, kjer lahko dvigne svojega. Želo lepo prosim! Darinka Petkovšek, Linhartova štev. 22. 16.935-14

NOV TEČAJ ANGLEŠČINE za začetnike se prične v ponedeljek 3. decembra na osnovni šoli na Ledini. Vršil se bo trikrat na teden razen nedelj in praznikov ter predvidoma trajal obvezno 6—7 mesecev (nekako do prihodnjih binkošti). Prijave pri služitelju tov. Cerarju, kjer se dobe podrobnejša pojasnila. Mesečnina primerna. Z dovoljenjem prosvetnega ministrstva. 16966-14

ŠTEFANIJA BENDE, Šlajmerjeva ul. 3, Ljubljana, je izgubila legitimacijo od Bizovika do Hrušice. Prosim najditelja, da mi jo vrne. 17.010-14

ROKAVICO, levo, drap, sem izgubila pri končni postaji št. Vid. Najditelja prosim, da jo odda proti nagradi 150 din Oskarju Födranspergu, Karlovška cesta štev. 15. 16.976-14

PROSIM ŠOFERJA, ki je 19. t. m. vozil tri vojake iz Kozarja v Ljubljano okrog 5. zjutraj, da dostavi aktovko z dokumenti proti nagradi na ogl. oddelek »Slov. poročevalca«. 16.934-14

AKTOVKO z dokumenti in večjo vsoto denarja sem izgubila v tramvaju št. 2. Poštenega najditelja prosim, naj mi vrne proti nagradi v ogl. oddelku »Sl. poroč.«, ker je bila vsota izposojena za nabavo tobaka in mi je ta izguba v popolno uničenje. 16.963-14

POIZVEDBE

TOVARIŠE, zlasti Štajerce, vrnivše se iz ruskega ujetništva prosim, da mi proti nagradi sporoče, ako kaj vedo o usodi mojega sina Franca Jenka, roj. 13. III. 1922. Bil je prisilno mobiliziran v Horb-Neckar, pozneje na ruski fronti, proga Orša—Smolensk, vojna pošta 09256. Zadnjikrat se oglasil 20. VI. 1944. Pogrešan od 1. VII. 1944 v bližini Minska. Franc Jenko, Trboje 59, p. Smlednik, Gorenjsko. 16.558-15

IGNACIJ ZUPANC, politkomisar, poročnik sanitetne čete VI. S. N. O. U. brig. Sl. Šlandra in FRANC PODSTUDENŠEK-Rok, politkomisar kapetan, se prosita, da javita svoj dosedanji naslov zaradi poizvedbe po padlem partizanu Anton Reber, Maribor, Zrinjskega trg štev. 7. 16.844-15

NEKI TOVARIŠ je letos v mesecu juniju pripovedoval pri »Zlati kapljici« v Beogradu, da je govoril z Bogdanom Krajncem, ki je bil v J. A., 5. bat. I. krajiške brigade v Sremu ujet od Nemcev, nazadnje kot ujetnik v Zagrebu. Prosimo tovariša in vse, ki kaj o njem vedo, naj javijo na naslov: Rodbina Krajnc, Poljčane, p. Maribor. 16.860-15

IŠČEJO SE SVOJCI padlega borca Petra Gorenjška, »Skala« iz Kotelj pri Guštanju ter padlega borca Janka Ledenika, »Boris« iz Maribora, visokošolca. Oba sta padla v Žitari vasi pri Pliberku na Koroškem in sta pokopana v Pliberku, v skupnem grobu treh tov. Zaradi skupnega prekopa naj se svojci zglasijo pri tov. Omejec Suzani, št. Vid nad Ljubljano št. 87. 17.018-15

TOV. KAREL HOČEVAR, roj. 3. dec. 1925 v Slepšku pri Mokronogu; bil je mobiliziran ob razpadu Italije v Gubčevo brigado, 3. bat., 4. četa; v prvi nemški ofenzivi 22. oktobra 1943. je izgubil edinico, javil se je 12. Štajerski, skupno odšel od Sv. Križa pri Mokronogu proti Ajdovec—Žužemberku in v ofenzivi 1. novembra 1943. pri Straži—Novo mesto je izginila vsaka sled za njim. Prosim vse tov., kdor kaj ve o njem, naj javi na: Karel Hočevar, Slepšek št. 6, p. Mokronog. Vse stroške povrnem. 16.924-15

VOJNI UJETNIKI! Prosim za podatke vsakogar, komur je kaj znano o usodi mojega sina Slavka Janežiča, roj. 18. V. 1921. v Kamniku. Zadnji čas je bil v Rusiji. Kdor ga je videl, naj sporoči, prosim, njegovi materi Metki Janežič, Zaprice 63, p. Kamnik. Vse pote in druge stroške povrnem. 16.943-15

PROSIMO ZA PODATKE vsakogar, kdor kaj ve o Stanislavu Cveku, roj. 28. V. 1925., Valburga, Smlednik. Bil je zajet pri partizanih, interniran v Augsburgu, odšel v Dachau, od tam 23. XII. 1944. v Buchenwald. Sporočila proti povrnitvi stroškov na naslov: Anton Pipan, Dolničarjeva 1, Lubij. 16.959-15

VSAKOGAR, zlasti tiste, ki so se vrnili iz ruskega ujetništva, ki bi morda kaj vedel o usodi Franceta Ermana iz Št. Vida nad Ljubljano, ki je bil prisilno mobiliziran v nemško vojsko in je bil letos v marcu ranjen v voj. bolnici v Zerbstu (Magdeburg), prav lepo prosimo, da to sporoči proti povrnitvi vseh stroškov na naslov: R. Erman, Št. Vid nad Ljublj. 4. 16.989-15

IŠČEJO SE SVOJCI padlega borca Jožeta Krenčiča iz Maribora, ter padlega borca Justina, sekretarja SKOJ-a. Oba sta padla 6. XI. 1944 v Kresnicah pri Litiji ter sta tam pokopana v skupnem grobu, štirih tovarišev. Zaradi skupnega prekopa naj se svojci zglasijo pri tov. Frančiški Drovenik, Kresnice 21, pri Litiji. 17.018-15

ŽENA IŠČE SVOJEGA MOŽA, Leopolda Jeršeta, roj. 17. X. 1905, odšel 6. X. 1944 k partizanom, tam pogrešanega. Sporočila prosim na naslov: Frančiška Jerše, Zg. Jarše št. 2, pošta Radomlje. 17.004-15

PROSIM ZA PODATKE VSAKOGAR, kdor bi vedel, kako je bilo z našo mamo Ano Blaj, ki je bila v taborišču Hamburgu. Govorijo, da je padla, a nimamo še točnih sporočil. Prosim vsakogar, kdor bi vedel kaj o njej, naj nam sporoči na naslov: Anica Pepca Blaj, Beograd, Kralja Milutina 63. 16.936-15

IŠČEMO:

KALKULANTE

po možnosti inženirje ali pa tehničarje in

KNJIGOVODJE

s prakso v kemični in papirni industriji ter znanjem enoobraznega knjigovodstva.

Ponudbe z obširnim curriculum vitae in z navedeno prakso poslati Odeljaju za hemij. industriju Min. ind. DFJ

BEOGRAD,
Miloša Vel. 14-IV.

Potrebujem
strokovnjaka, veščega
vseh del v vinogradu, sadnem vrtu in kletarstvu.

Biti mora dober organizator za vsa v to stroko spadajoča dela. Nastop službe lahko takoj. Ponudbe poslati na: **Vinogradarstvo Adamovič, Novi Sad, Petra Zrinjskog 5.** 3533/a

KAVNE NADOMESTKE

slajene in neslajene

ZAČIMBE

vseh vrst

razpošilja

Pražarna ‚Žito', Karlovac

ZAHTEVAJTE CENIK!

Kupimo 6-cevni GW

RADIO APARAT

najrajši Telefunken GWk (za istosmerni tok 220 voltov). Ponudbe na ogl. odd. »Slovenskega poročevalca« pod »Dober sprejem«.

ZAHVALA

Dolžnost in čast nam je zahvaliti se vam, tovariši primorski vojaki, za vašo veliko požrtvovalnost, ki ste jo pokazali ob priliki prenosa zadnjih ostankov mojega dragega sina, nepreživeljenega brata, iz Crngroba pri Škofji Loki do Primskovega.

Prisrčna hvala tovarišici Vadnelovi, častiti duhovščini, odborom za vence, vsem govornikom za izrečeno sočutje, pevskemu zboru in godbi, dalje vsem, ki ste žrtvovali stroške za pokop zemeljskih ostankov junaka, ki je poklonil svoje življenje za svobodo domovine.

Zahvaljujemo se tovarišem, ki so ga spremljali k zadnjemu počitku.

Banja Luka, 17. XI. 1945.

Žalujoči:
Alojz in Ivanka Smrekar, starši; Valentin, Joško in Alojz Smrekar, bratje; Beti Živanovič roj. Smrekar, Anka Smrekar, sestri

Zastonj smo pričakovali povratka iz koncentracijskega taborišča Oranienburga našega dragega moža in nad vse dobrega ter skrbnega očka

ALOJZA JUSTINA
ključavničarja

ter končno ugotovili, da je umrl tik pred osvoboditvijo po Angležih po 3½-letnem trpljenju v taboriščih po zaslugi domačih izdajalcev. Njegovo truplo počiva v skupnem grobu tovarišev mučenikov v Bergen-Belsenu.

Kropa 19. novembra 1945.

Žalujoča žena Valentina, hčerki Sonja in Romanca, oče, bratje in sestre.

Neutolažljivi z žalostnim srcem naznanjamo sorodnikom, prijateljem in soborcem, da bomo prenesli zemske ostanke padlega borca — našega srčno ljubljenega nepozabnega sina in brata

JENKOLE VIKTOR - IZIDOR
komisar 3. čete 1. bat. Zidanškove 11. brigade

kateri je v cvetu svoje mladosti, star 22 let, žrtvoval svoje življenje za svobodo slovenskega naroda in vsega človeštva v mučeniški dolini Slive pri Strajnah dne 8. januarja 1945.

Dvig njegovega trupla in prevoz na njegov ljubljeni dom Hraše 52, bo 23. XI. 1945 in pogreb dne 25. XI. 1945 ob 15. uri na farno pokopališče Smlednik. Sv. maša zadušnica se bo brala v farni cerkvi v Smledniku 26. XI. 1945 ob 7. zjutraj.

Hraše, 23. novembra 1945.

Žalujoči starši, bratje in sestre ter sorodstvo

Za svojimi štirimi sinovi, ki so darovali svoje življenje za svobodo domovine, je odšel v večnost danes po težki bolezni, ki je bila posledica zaporov, internacije in prisilnega dela po tuji zemlji

KOŠOROK JOŽE
posestnik iz Sinovice pri Sodražici

Fašisti in domači izdajalci so mu uničili z lastnimi žulji postavljeni dom, pa bo zato pogreb skrbnega gospodarja, dobrega očeta in zavednega Slovence dne 22. t. m. ob pol 12. uri z žal. kapelice sv. Janeza, k Sv. Križu.

Sodražica, Krško, Ljubljana, dne 20. novembra 1945.

Žalujoči: MARIJA, žena; JOŽE in POLDE, preostala sinova; MARIJA in HELENA, hčeri in ostalo sorodstvo.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo, da smo izgubili l. 1942. kot žrtev vojne, našo nepozabno, drago ženo, mamico, sestro, teto in svakinjo, gospo

IVANKO PODBEVŠEK
roj. ŠERJAK
ženo brivskega mojstra v Dev. Mar. v Polju

Pogreb nepozabne se bo vršil v četrtek, dne 22. novembra 1945 ob pol 3. popoldne iz žal. kapelice sv. Frančiška, na pokopališče k Sv. Križu.

D. M. v Polju, Milwaukee, Toronto, Ljubljana,
dne 20. novembra 1945.

Neutolažljivi: STANKO, mož; hčerka STANKA, brata, sestra in ostalo sorodstvo

Za svobodo in boljše življenje, so darovali svoja mlada življenja, pomorjeni od domačih izdajalcev-domobrancev, postreljeni 1. decembra 1943 v Obrijah, Šmartno ob Savi

ŠKRABA FRANC
roj. 12. januarja 1908, Ižanska c. 141,

VIDMAR IVAN,
roj. 25. decembra 1909, Črna vas 259,

oče

PEČAN FRANC,
roj. 27. novembra 1902,

sin

PEČAN FRANC,
roj. 29. junija 1924, Ižanska c. 120.

Pogreb padlih žrtev bo v četrtek 22. t. m. ob 15. uri iz mrtvašnice na Žalah, k Sv. Križu.

LJUBLJANA, 21. novembra 1945.

Žalujoča žena TONI ŠKRABA, sin JOŠKO, hčerka MARJETKA in ostalo sorodstvo.

Žalujoča žena VIDMAR MINKA, sin JANEZEK, hčerki MIMICA in JELKA ter ostalo sorodstvo.

Žalujoča žena PEČAN NEŽA, sin BRANKO, hčerka CVETKA por. ŽITNIK, zet FRANC vnuk CVETKO in ostalo sorodstvo.

Rokopise sprejema uredništvo »Slovenskega poročevalca«, Ljubljana, Knaflјeva ulica št. 5/II. Telefon uredništva in uprave št. 31-22 do 31-26. ★ Tiskarna »Slovenskega poročevalca«. ★ Glavni urednik Ciril Kosmač.